

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขต
จังหวัดปทุมธานี

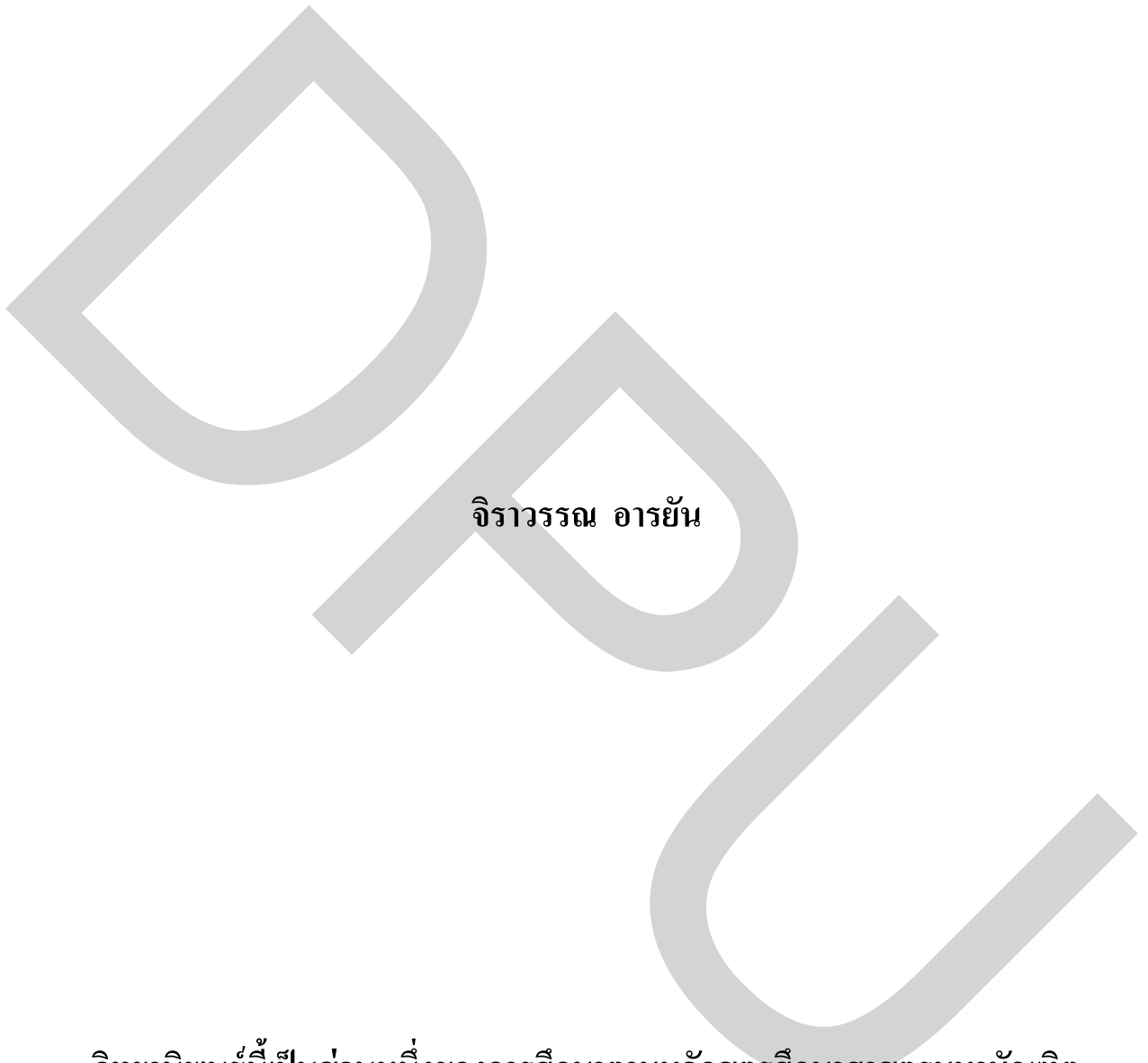
**Reading Promotion Activities Management of School Librarians in
Pathumthani Province**

จิราวรรณ อารยัน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2556

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขต
จังหวัดปทุมธานี

จิราวรรณ อารยัน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

พ.ศ. 2556

**Reading Promotion Activities Management of School Librarians in
Pathumthani Province**

Chirawan Arayan

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education**

Department of Education Management

College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University

2013

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร. กล้า ทองขาว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำ โดยสละเวลาอันมีค่าทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย และคณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล และอาจารย์ ดร. วาสนา วิสฤตภา หัวหน้าสำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครุศาสตร์ กรรมการสอบ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทั้งสามท่านอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

พร้อมกันนี้ขอขอบพระคุณ ดร.เกษมสันต์ จินฉวาโส หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาจารย์สนธยา แซ่ม อาจารย์ประจำศูนย์กีฬา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต นางสาวจินตนา ปรัสพันธ์ หัวหน้าแผนกการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และนางสาวจิตติมา วัฒนจิง นักวิชาการปฏิบัติที่ดำเนินปฏิบัติการ ที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำวิจัยเป็นอย่างดี อาจารย์และเจ้าหน้าที่สาขาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัย และขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิจัยในครั้งนี้ทุกท่าน

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบไว้เป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

จิราวรรณ อารยัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ณ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	3
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.7 นิยามศัพท์.....	6
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดและหลักการจัดการศึกษา.....	9
2.2 แนวคิดและหลักการพัฒนาการอ่าน.....	12
2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.....	32
2.4 บทบาทของผู้บริหาร และครูบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการอ่าน.....	42
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	50
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3.2 เครื่องมือในการวิจัย.....	51
3.3 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล.....	52
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
4. ผลการศึกษา.....	53
4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	54
4.2 สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.....	55
4.3 การเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.....	68
4.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ของครูบรรณารักษ์.....	71
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	77
5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	77
5.2 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	77
5.3 สรุปผลการวิจัย.....	79
5.4 อภิปรายผล.....	85
5.5 ข้อเสนอแนะ.....	88
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก.....	97
ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	98
ข รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์.....	120
ประวัติผู้เขียน.....	122

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี.....	54
4.2 สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี.....	55
4.3 วิธีการดำเนินงานของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี.....	56
4.4 วิธีการเล่าเรื่องจากหนังสือของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี.....	57
4.5 วิธีการแนะนำหนังสือของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี.....	58
4.6 วิธีการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี.....	59
4.7 วิธีการโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี.....	60
4.8 วิธีการจัดนิทรรศการของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี.....	61
4.9 วิธีการจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี.....	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.10 วิธีการอ่านหนังสือให้ฟังของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี.....	63
4.11 วิธีการจัดเกมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี.....	64
4.12 วิธีการแสดงละครจากเรื่องในหนังสือของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี.....	65
4.13 การเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานีตามวุฒิการศึกษา.....	68
4.14 การเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานีตามขนาดสถานศึกษา.....	69
4.15 ปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี.....	71
4.16 ข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี.....	74

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....

4

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี
ชื่อผู้เขียน	จิราวรรณ อารยัน
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว
สาขาวิชา	การจัดการการศึกษา
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานด้านคุณลักษณะ และขนาดสถานศึกษา ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี ตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม คือ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี จำนวน 127 คน ตัวอย่างการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วย (1) ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา และครูบรรณารักษ์โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวนรวม 8 คน เลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนทั่วไป (2) ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (Good Practice) จำนวนรวม 4 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงเช่นกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ และการทดสอบไคสแควร์ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลวิจัยพบดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี จัดให้แก่นักเรียน 10 กิจกรรม คือ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องจากหนังสือ การแนะนำหนังสือ การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ การได้วาทีการจัดนิทรรศการ การจัดทำรายการชื่อหนังสือที่น่าสนใจ การอ่านหนังสือให้ฟัง การแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ และการแสดงละครจากเรื่องในหนังสือมีการปฏิบัติมากน้อยต่างกัน คือ ร้อยละ 22.80 ถึง ร้อยละ 89.80 โดยมีกิจกรรมที่ปฏิบัติมาก และรองลงมาคือ การเล่านิทาน การจัดนิทรรศการ และการแนะนำหนังสือ ตามลำดับ ส่วนผลการสัมภาษณ์ พบว่าโรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติที่ดีมีนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์

สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมหลายรูปแบบ สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการปรับปรุงห้องสมุดให้ทันสมัย

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานีตามวุฒิการศึกษาพบว่าครูที่สำเร็จการศึกษาวุฒิบรรณารักษ์ กับครูบรรณารักษ์ที่สำเร็จการศึกษาสาขาอื่น มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กิจกรรมแนะนำหนังสือ กิจกรรมการได้วาทะเกี่ยวกับหนังสือ กิจกรรมการจัดนิทรรศการ และกิจกรรมการจัดทำรายการหนังสือที่น่าสนใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ส่วนกิจกรรมด้านการเล่านิทาน การเล่าเรื่องจากหนังสือ การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ และการแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ พบว่ามีการจัดกิจกรรมไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี ตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานีที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน การได้วาทะเกี่ยวกับหนังสือ การจัดทำรายการชื่อหนังสือที่น่าสนใจ และการแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และมีการจัดกิจกรรมแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกิจกรรมด้านการเล่าเรื่องจากหนังสือ การแนะนำหนังสือ สนทนาเกี่ยวกับหนังสือ การจัดนิทรรศการ และการอ่านหนังสือให้ฟัง พบว่ามีการจัดกิจกรรมไม่แตกต่างกัน

3. การศึกษาปัญหาพบว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานีส่วนใหญ่ เห็นว่าปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านด้านการได้วาทะเกี่ยวกับหนังสือ มีปัญหา คือ ครูบรรณารักษ์ขาดความรู้ และมีประสบการณ์น้อย ด้านการเล่านิทาน ครูบรรณารักษ์ไม่มีเวลาจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพราะต้องทำหน้าที่อื่นๆ มากกว่าการเป็นครูบรรณารักษ์ และด้านการแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ พบว่ามีปัญหาขาดแคลนสื่อในการจัดกิจกรรม และโรงเรียนไม่มีบุคลากรที่จบบรรณารักษ์โดยตรง

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานีส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในด้านกิจกรรมการเล่านิทาน เสนอแนะให้ครูบรรณารักษ์ควรฝึกฝนกิจกรรมการเล่านิทานอยู่เสมอๆ กิจกรรมการแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ ควรเลือกหนังสือที่น่าสนใจของนักเรียน เช่น หนังสือที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน หนังสือที่นักเรียนมีความสนใจ และเรื่องราวข่าวสารในปัจจุบัน และกิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือ ควรส่งเสริมให้ครูบรรณารักษ์ได้ศึกษาและเรียนรู้ การจัดกิจกรรมห้องสมุดที่มีคุณภาพจากโรงเรียนอื่นและ โรงเรียนควรจัดหาบุคลากรในตำแหน่งบรรณารักษ์ หรือ

บุคลากรที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษ์ให้ครบทุกโรงเรียน สร้างความตระหนักให้ครูบรรณารักษ์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม และใช้บริการห้องสมุด พัฒนาห้องสมุดให้มีอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ หนังสือที่มีความหลากหลายจะทำให้นักเรียนสนใจมากขึ้น เพิ่มชั่วโมงให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าห้องสมุด มีงบประมาณเพียงพอต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และจัดระบบห้องสมุดที่ทันสมัย

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียน

Thesis Title	Reading Promotion Activities Management of School Librarians in Pathum Thani Province.
Author	Chirawan Arayan
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Kla Tongkow
Department	educational Management
Academic Year	2012

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare the reading promotion activities Management of school librarians in Pathum Thani province classified by fundamental data of educational qualifications and school sizes, and study problems and suggestions of activities encouraging reading by school librarians in Pathum Thani province. 127 simple random school librarians in Pathum Thani province were sampled. 8 purposive samples for in-depth interview were specified among directors of elementary schools, directors of secondary schools, school librarians of elementary and secondary schools. 4 purposive sampling of elementary school directors, directors of secondary schools, school librarians of elementary and secondary schools who have good practice of activities encouraging reading were specified as samplers. Questionnaires and in-depth interview designed by the researcher were used to collect data. Percentage and chi-square test were used to analyze the collected data. The results were as following.

1. 10 reading promotion activities encouraging by school librarians in Pathum Thani province - storytelling, narration of books, introduction of book, chatting about books, debates, exhibitions, lists of interesting book titles, reading books aloud, competition about books and role playing about stories in books- were conducted differently between 22.80% and 89.80%. Stories telling, exhibitions and introduction of books were conducted most and the runner-up respectively. It was found from the interview that schools with good practice provided policies of activities encouraging reading by school librarians, supported wide variety of activities and budget for activities encouraging reading and updated the school libraries.

2. As the comparison of reading activities encouraging by school librarians in Pathum Thani province classified into fundamental data of educational qualifications, it was found that school librarians with librarian degrees and school librarians with other fields of degrees differently conducted activities encouraging reading of introduction of book, debates about books, exhibitions and lists of interesting book titles at level of significance of .01

3. It was found from the study that most of school librarians in Pathum Thani province considered activities encouraging reading of debates were problems as they lacked knowledge and experiences. As having more duties other than librarians, they had limited time to conduct activities of storytelling. Activities of competition about books faced the lack of media to conduct activities and no staff with librarian degrees.

For suggestions of developing activities encouraging reading, most of the school librarians in Pathum Thani province suggested conducting activities encouraging reading of storytelling that should be done more frequently. Competition about books that should be interesting for students as such books about current events, books of students' interest and current news. For narration of books, the school librarians should be supported to study and learn library activities from other qualified school libraries. Librarians or staff of librarians should be recruited for all schools. School librarians and related staff should be aware the importance of activities encouraging reading and the activities should be conducted continuously so as to motivate students' interest to participate in and go to the libraries. The libraries should be developed with variety of equipments, durable articles and books to interest students better, increase more hours for students to go to the libraries, sufficient budgets to develop activities encouraging reading and manage modern library systems.

Key words : Reading Activities Management, Reading Activities Encouraging by School Librarians, School Library

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน โลกของเราเปลี่ยนเป็นยุคข่าวสารไร้พรมแดน การอ่านถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมาก การอ่านหนังสือเป็นประจำ ทำให้การอ่านและการเขียนพัฒนาได้ดีขึ้น และยังตามความทันสมัยของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การที่อ่านหนังสือทำให้รู้ข่าวสารที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาและมีแนวคิดใหม่ๆ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงกล่าวถึง ความสำคัญของการอ่านไว้ว่า 1) หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่น ซึ่งมักมีอายุการใช้งาน โดยจำกัด 2) การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การฟัง 3) ผู้อ่านสามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการในขณะที่อ่าน 4) ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่จำกัดเวลาสถานที่ 5) การอ่านทำให้สมองพัฒนาและเกิดสมาธิมากกว่าสื่ออื่น เพราะขณะอ่านพินิจวิเคราะห์ข้อความ 6) หนังสือมีหลากหลายรูปแบบและราคาก็ถูกกว่าสื่ออื่น 7) ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง 8) ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง วิเคราะห์เนื้อหาได้ด้วยตนเอง หนังสือบางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วย (จินตนา ไบกาชุย, 2534, น. 58)

ในปัจจุบัน คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีนิสัยรักการอ่าน และไม่รู้จักรับผิดชอบเพื่อพัฒนาตนเอง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาประเทศล่าช้า ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยหลายๆ ด้าน เช่น หนังสือแพง ไม่มีหนังสืออ่าน ไม่เห็นประโยชน์จากการอ่านสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการอ่าน ดังนั้นห้องสมุดกับการศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ได้ ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาเยาวชนในทุกด้าน ช่วยวางรากฐานให้นักเรียนเป็นผู้รักการเรียนรู้ และสนใจเรียนรู้อันตลอดชีวิตเพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร คณะครูและบรรณารักษ์ที่จะต้องร่วมมือกันส่งเสริมห้องสมุดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบมีเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการ และมีบริการที่ดีเพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนได้เลือกศึกษาค้นคว้าตามความถนัดความสามารถและความสนใจ และมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียน

ห้องสมุดโรงเรียนเป็นศูนย์การอ่านหนังสือ เพื่อใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้า เพื่อขจัดปัญหาข้อใจ เพื่อทราบข่าวสารและเพื่อชื่นชมสนุกสนานกับเรื่องในหนังสือ ห้องสมุดโรงเรียนจึงควรเป็นสถานที่ดึงดูดผู้ใช้ โดยการตกแต่งภายในให้สวยงาม มีแสงสว่างพอควร อากาศถ่ายเทสะดวก

มีที่อ่านหนังสืออย่างเพียงพอ มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและกิจกรรมต่างๆ มีบรรณารักษศาสตร์ เพื่อช่วยนักเรียนในการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

แหล่งความรู้แหล่งหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อบริการการอ่านให้แก่นักเรียนคือ ห้องสมุดโรงเรียน เพราะห้องสมุดโรงเรียนเป็นห้องปฏิบัติการในการเรียนที่มีทรัพยากรทั้งในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ ที่จัดหาไว้ประกอบหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางลึกซึ้ง และเหมาะสมกับความต้องการของแต่ละบุคคล (สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์, 2546, น.1) โดยมีครูบรรณารักษ์เป็นผู้ดำเนินงานตามหลักวิชาบรรณารักษศาสตร์ ตลอดจนเป็นผู้ดูแลรักษา รับผิดชอบด้านการจัดหา รักษา จัดระบบและนำวัสดุต่างๆ มาให้บริการด้วย (จารุวรรณ สิ้นธุโสภณ, 2542, น.37) ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนนั้น นอกจากครูบรรณารักษ์จะทำงานเทคนิคและจัดบริการการอ่านให้แก่เด็กนักเรียนและยังต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กนักเรียนเพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและเข้ามาใช้บริการห้องสมุดมากยิ่งขึ้น เพราะการอ่านเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษา เพราะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะการที่เด็กจะสนใจการอ่านมากน้อยเพียงใดขึ้นกับคำแนะนำและการจูงใจของครูเป็นสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 24 ข้อ 3 ได้บัญญัติไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้คิด คิดเป็น รักการอ่าน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ความสำคัญของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อการเรียนการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองและมีนิสัยรักการอ่านของเด็กนักเรียน กิจกรรมสร้างเสริมการอ่านที่จัดในห้องสมุดโรงเรียนสามารถจัดได้หลายรูปแบบ เช่น นิทรรศการ เล่านิทาน การแนะนำหนังสือ การแข่งขันตอบปัญหา การโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ เป็นต้น เป็นหน้าที่ของครูบรรณารักษ์ที่จะต้องพิจารณาดำเนินงานให้เหมาะสม และต้องคำนึงถึงในการเสนอกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวัย ภาวะการเรียนรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนความต้องการของนักเรียน และเพื่อให้กิจกรรมต่างๆ ประสบความสำเร็จและได้ผลดียิ่งขึ้น ครูบรรณารักษ์ควรลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ปรับปรุงบริการและกิจกรรมของห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ซึ่งได้สอดคล้องกับ ประเทิน มหาจันทร์(2530 หน้า 9) ที่กล่าวว่า ครูควรส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือนอกเหนือจากบทเรียนเพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ในการอ่านกว้างขวางพอที่ให้เกิดนิสัยรักหนังสือ และรักการอ่านได้

ดังนั้นครูบรรณารักษ์จึงควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ คำนึงถึงความพร้อมในการอ่านของนักเรียน การใช้วิธีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ควรจัดเป็นแบบแผนที่แน่นอนตามความมุ่งหมาย

เนื่องจากกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นการให้เด็กนักเรียนเกิดความอยากรู้ อยากรอ่านหนังสือ ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน รู้จักวิธีอ่าน วิธีเลือกใช้นั่งหนังสือ อีกทั้งกิจกรรมห้องสมุดเพื่อดึงดูดให้นักเรียนสนใจในการอ่านเห็นความสำคัญ ความจำเป็น และเพลิดเพลินในการอ่าน ตลอดจนพัฒนาการอ่านของตนให้มีความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน และยังช่วยให้ผู้ใช้สนใจเข้ามาใช้ห้องสมุดมากขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี มีวิธีการดำเนินงานอย่างไร และปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นข้อพิจารณาปรับปรุงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานีเพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป

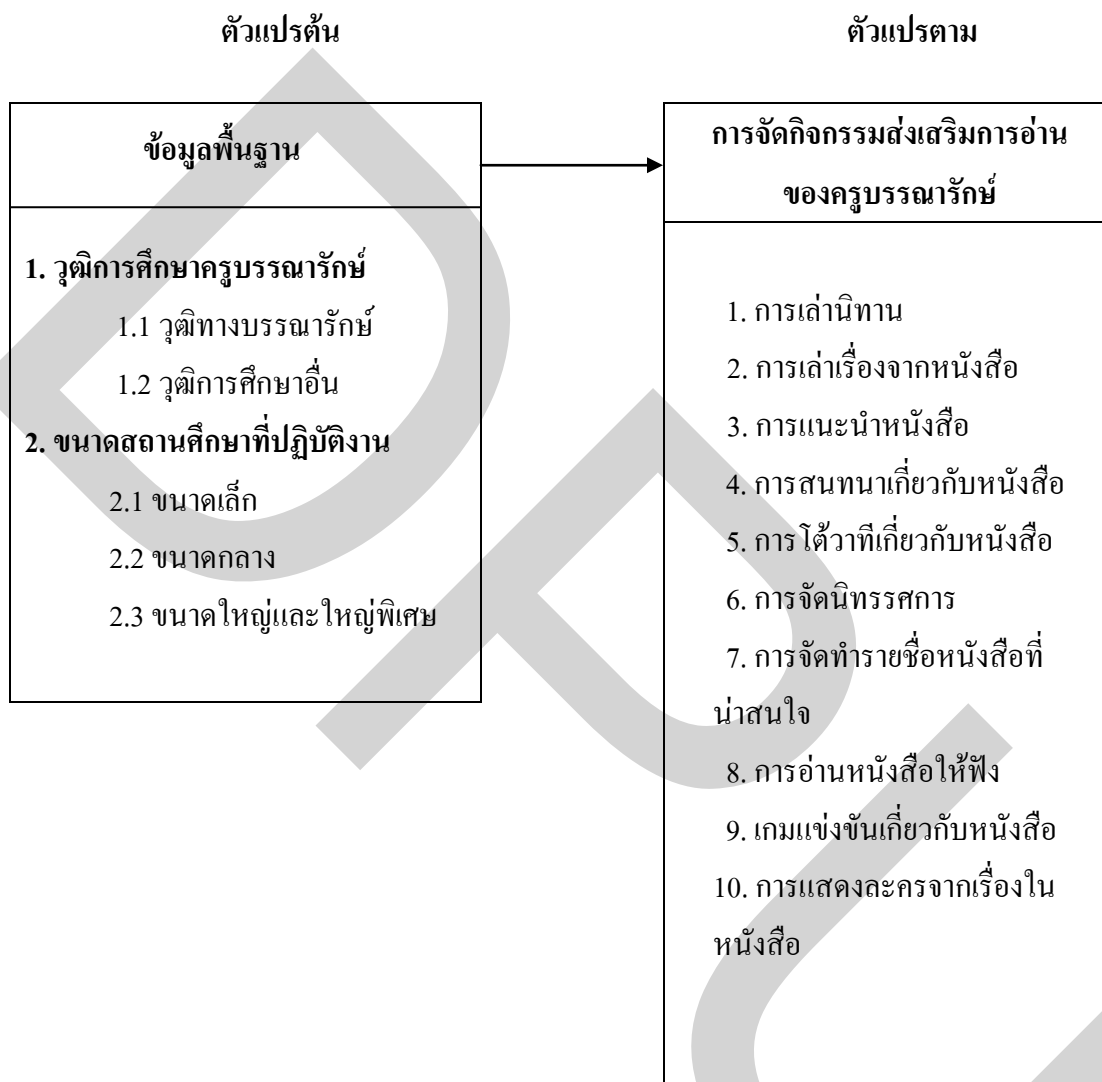
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี แยกตามข้อมูลพื้นฐานด้านวุฒิของครูบรรณารักษ์และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษ์กับวุฒิการศึกษาสาขาอื่นมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่างกัน
2. ครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่างกัน

1.4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.5 ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

1.5.1. เนื้อหาการวิจัยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์จะมีองค์ประกอบของกิจกรรม 10 ประการ คือ

- 1) การเล่านิทาน
- 2) การเล่าเรื่องจากหนังสือ
- 3) การแนะนำหนังสือ
- 4) การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ
- 5) การได้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ
- 6) การจัดนิทรรศการ
- 7) การจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ
- 8) การอ่านหนังสือให้ฟัง
- 9) เกมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ
- 10) การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ

1.5.2 ประชากร คือ ครูบรรณารักษ์ และผู้อำนวยการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จาก 190 โรงเรียน

1.5.3 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นช่วงภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2553 (ตุลาคม 2553 – มีนาคม 2554)

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สารสนเทศจากการวิจัยครั้งนี้โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัดปทุมธานี จะได้นำแนวทางจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่ผู้เรียน

2. ได้แนวทางส่งเสริมพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัดปทุมธานี

3. ได้ทราบปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตจังหวัดปทุมธานี

1.7 นิยามศัพท์

ครูบรรณารักษ์ หมายถึง ครูที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้ทำหน้าที่เป็นครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี

ข้อมูลพื้นฐานด้านวุฒิ ของครูบรรณารักษ์ หมายถึง วุฒิการศึกษาทางบรรณารักษ์ และวุฒิทางการศึกษาอื่น

1) วุฒิต่างบรรณารักษ์ หมายถึง คุณวุฒิทางการศึกษาในสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของครูบรรณารักษ์ ได้แก่ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ หรือสาขาวิชาเกี่ยวกับบรรณารักษ์ห้องสมุด

2) วุฒิต่างการศึกษาอื่น หมายถึง คุณวุฒิทางการศึกษาของครูบรรณารักษ์ที่ไม่ตรง หรือไม่เกี่ยวกับสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ หรือสาขาวิชาเกี่ยวกับบรรณารักษ์ห้องสมุด

ขนาดสถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนแตกต่างกัน โดยถือหลักการจัดแบ่งขนาดโรงเรียนตามการกำหนดขนาดโรงเรียนของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1 – 300 คน

2) โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 301 – 1,500 คน

3) โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คนขึ้นไป

โรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี หมายถึง โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดปทุมธานี ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนทั่วไป และโรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติการที่ดี

โรงเรียนทั่วไป หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดปทุมธานี ที่ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ยังไม่เคยได้รับรางวัลด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

โรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติการที่ดี หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดปทุมธานี ที่ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ยังเคยได้รับรางวัลด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ หมายถึง กิจกรรมที่ครูบรรณารักษ์ จัดขึ้นเป็นครั้งคราวเพื่อการชักจูง และแนะนำแนวทางให้นักเรียนได้อ่านหนังสือ

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ หมายถึง การกระทำของครูบรรณารักษ์ ที่ส่งเสริมการอ่านของนักเรียน ได้แก่ 1) การเล่านิทาน 2) การเล่าเรื่องจากหนังสือ 3) การแนะนำหนังสือ 4) การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ 5) การโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ 6) การจัดนิทรรศการ

7) การจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ 8) การอ่านหนังสือให้ฟัง 9) เกมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ 10) การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ

การเล่านิทาน หมายถึง การเล่านิทานเป็นวิธีหนึ่งในการปลูกฝังให้เด็กเกิดความรักสนใจในการอ่าน เช่น กิจกรรมการเล่าโดยใช้ภาพวาดประกอบ เล่าโดยใช้หุ่น เล่าด้วยการแสดงละคร เล่าด้วยร้องเพลงประกอบ เป็นต้น

การเล่าเรื่องจากหนังสือ หมายถึง กิจกรรมที่มีความเหมาะสม สำหรับเด็กโต ระดับมัธยมศึกษา เรื่องในหนังสือที่ควรเล่าอาจเป็นสารคดี บันทึก หนังสือวารสาร หนังสือพิมพ์ หรือเรื่องในหนังสืออ่านเสริมหลักสูตร

การแนะนำหนังสือ หมายถึง การแนะนำหนังสือเป็นวิธีการชักชวนหรือเร้าใจให้ผู้ฟังสนใจในการอ่านวิธีหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากการเล่าเรื่องจากหนังสือเล็กน้อย โดยผู้แนะนำไม่ต้องเล่าเรื่องให้ละเอียดนัก เพียงบอกเรื่องย่อๆ พอสังเขป เน้นการวิเคราะห์ข้อดี ข้อบกพร่อง และประโยชน์ที่ผู้ฟังจะได้รับ

การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เกิดขึ้นจากพื้นฐานพฤติกรรมของคนเราที่ชอบสนทนากันถึงเรื่องต่างๆ เช่น เล่าถึงภาพยนตร์ที่ตนดูแล้วชอบ หรือหนังสือที่อ่านแล้วจับใจ เป็นต้น เป็นการกระตุ้น ให้เกิดความอยากอ่าน

การโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้อย่างหนึ่งมีวัตถุประสงค์จะให้ผู้ฟังได้รับข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือทั้งด้านดีและไม่ดี ได้ฟังข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเล่มนั้น หรือในเรื่องนั้นๆ จากบุคคลหลายคนทุกแง่มุม ช่วยให้ผู้ฟังรู้จักอ่านโดยไตร่ตรอง รู้จักมองหนังสือหลายด้าน เช่น การโต้วาทีเรื่องหนังสือการ์ตูนมีประโยชน์หรือไม่ หัวข้อต้องตั้งดูและมีความน่าสนใจในแง่บวกและแง่ลบ

การจัดนิทรรศการ หมายถึง นิทรรศการมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจให้นักเรียนได้รู้ได้เห็นเกิดความใฝ่รู้ในเรื่องที่น่าสนใจต่างๆ และสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากวัสดุต่างๆ ในห้องสมุด เป็นการเชิญชวนให้นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดมากยิ่งขึ้น เช่นการจัดนิทรรศการวันสำคัญต่างๆ หนังสือใหม่ในห้องสมุด เป็นต้น

การจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ หมายถึง จัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ เป็นการจัดทำรายชื่อหนังสือที่ได้รับมาใหม่และรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจแจกแก่ผู้ใช้ห้องสมุด การจัดทำควรเลือกหนังสือที่เหมาะสมแก่วัยของผู้อ่าน ควรอ่านหนังสือทุกเล่มเพื่อแน่ใจในคุณภาพ ประโยชน์ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่าน

การอ่านหนังสือให้ฟัง หมายถึง กิจกรรมที่จะจูงใจให้ผู้ฟังเกิดความรักหนังสืออยากติดตามเรื่องที่ได้ฟังต่อไปด้วยตนเอง เช่นครูบรรณารักษ์อ่านให้ฟัง โดยใช้บทความจากหนังสือพิมพ์หรือวารสาร ข่าว หนังสือนิทาน หนังสือวิชาการ หรือนักเรียนประกวดการอ่านหนังสือให้ฟัง, การอ่านในรายการเสียงตามสาย เป็นต้น

เกมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้เด็กสนใจในการอ่านการค้นคว้า และสนใจเข้าใช้ห้องสมุดของโรงเรียน เช่นกิจกรรมทายปัญหาเกี่ยวกับหนังสือ กิจกรรมหาความหมายของคำศัพท์จากพจนานุกรม กิจกรรมจัดประกวดคำขวัญเกี่ยวกับห้องสมุด เป็นต้น

การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ หมายถึง การส่งเสริมการอ่านโดยการผ่านการแสดงละครนั้นสามารถทำได้ และถ้าทำได้จะมีสัมฤทธิ์ผลที่น่าพอใจ ในแง่ของการอ่านบทละครจะทำให้เกิดจินตนาการและมีสมาธิเพื่อให้เข้าใจบทบาทของตัวละครต่างๆ เช่น แสดงละครเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ หนังสือนิทาน เป็นต้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้อ่านได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและหลักการจัดการศึกษา
- 2.2 แนวคิดและหลักการพัฒนาการอ่าน
- 2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
 - 2.3.1 ความหมายและลักษณะของการส่งเสริมการอ่าน
 - 2.3.2 ความหมายและลักษณะของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
 - 2.3.3 ประเภทการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
 - 2.3.4 วิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
- 2.4 บทบาทของผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการอ่าน
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและหลักการจัดการศึกษา

แนวคิดทางการศึกษา “ เป็นเรื่องของการกลั่นกรอง ” นี้ก็คิดหาเหตุผลอย่างรอบคอบในการจะจัดวางรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาประชากรของชาติเป็นอุดมการณ์ ข้อมูลสำคัญที่นักวางแผนการศึกษาใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกรูปแบบหรือทิศทางการจัดการศึกษา คือระบบการจัดการศึกษาของเพื่อนบ้าน หรือชนชาติที่มีวัฒนธรรม ภาวะแวดล้อมที่ตนนิยมมีหลายสิ่งหลายอย่างที่คล้ายคลึงกับชาติหรือชุมชนของตน แต่ประสบความสำเร็จด้านการศึกษาและการพัฒนาสังคมมากกว่า การพัฒนาการศึกษาโดยทั่วจึงเริ่มต้นเอาอย่างหรือเลียนแบบโดยความเป็นจริงแล้ว ปรมาจารย์ทางการศึกษาของโลกมีอยู่ไม่กี่ท่าน ไม่ใช่ของแปลกเลยที่ท่านจะมีทายาททางการศึกษากระจัดกระจายอยู่แทบทุกมุมโลก ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย พม่า อินเดีย ศรีลังกา และไทย จะจัดการศึกษาในลักษณะที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ เพราะชาติเหล่านี้มีประเทศทางตะวันตกเป็น “ต้นแบบ” หรือแม่ ด้านความคิดทางการศึกษา ถึงจะอยู่คนละคนละรัฐอิสระ นักการศึกษาของชาติดังกล่าวก็เปรียบเหมือนลูกแม่เดียวกัน

คนส่วนมากคิดกันว่า “การศึกษาเป็นกิจการที่จัดได้โดยง่าย ใครๆ ก็รู้ใครๆ ก็ทำได้ การจัดการศึกษาไม่มีอะไรยุ่งยาก ผู้จัดเพียงแต่จ้างครูมาสอนนักเรียนตามตารางสอน ตามหลักสูตร และใช้แบบเรียนตามกำหนด ครูก็สอนไป ไม่ต้องเตรียมอะไรมาก เมื่อสอนไปนานๆ ก็มีความชำนาญไปเอง ส่วนนักเรียนไม่มีปัญหา เพราะยังเด็กถึงอย่างไรก็ยอมเกรงกลัวและเคารพเชื่อฟังครู และผู้ใหญ่อยู่แล้ว ในด้านบิณฑบาตหรือผู้ปกครองก็คงเป็นห่วงแต่เพียงให้บุตรหลานรู้หนังสือ มีความประพฤติเรียบร้อย สอบไล่ได้ทุกปี โรงเรียนอย่าเปลี่ยนแปลงแบบเรียนบ่อยและอย่าขึ้นค่าเล่าเรียนก็แล้วกัน เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ทุกคนก็ชอบ การบริหารการศึกษา การเรียนการสอนจะราบรื่นเรียบร้อย” ถ้าเราคิดกันเพียงว่า การศึกษาเป็นกิจการง่ายๆ อย่างหนึ่ง และมีโอกาสร่ำรวยได้ไม่ยากนัก ก็คงหันไปจัดการศึกษาในรูปแบบพานิชกิจ มีการสำรวจความต้องการของตลาด การโฆษณาเพื่อสร้างค่านิยมและใช้เล่ห์เหลี่ยมการค้าเข้าช่วย ให้ความสะดวกสบายแก่ลูกค้าคือผู้เรียนให้มากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ของงานดูจากบัญชีดุลประจำปีแล้วเราก็หวนกลับไปตอบคำถามเดิมอีกว่า นั่นคือ “แบบ” ที่พึงประสงค์หรือไม่

การจัดการศึกษา เป็นกระบวนการที่มีองค์ประกอบหลายประการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนาในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ การจัดการศึกษาจึงเป็นความจำเป็นที่ทุกประเทศต้องดำเนินการ เพื่อยกระดับคุณภาพประชากรและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันระหว่างประเทศ การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายชัดเจน คือการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ ฯลฯ โดยคาดหวังว่าคนที่มีคุณภาพนี้จะทำให้สังคมมีความมั่นคงสงบสุข เจริญก้าวหน้าทันโลก แข่งขันกับสังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศได้ คนในสังคมมีความสุข มีความสามารถประกอบอาชีพการงานอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ การจัดการศึกษามีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาในสถานศึกษา นอกสถานศึกษา ตามอัธยาศัย ย่อมขึ้นกับความเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกันไป

การศึกษาในระบบ (Formal Education) เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษาในระบบเช่นนี้ หมายถึงการศึกษาที่จัดรูปแบบไว้แน่นอนเป็นเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน ส่วนใหญ่จัดในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น ซึ่งเรารู้จักคุ้นเคยกันดีอยู่แล้ว การศึกษาในระบบอาจจัดในชั้นเรียนหรือเป็นการศึกษาทางไกลก็ได้

การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายรูปแบบ ไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุและสถานที่ โดยมุ่งหมายให้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพมนุษย์ มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน คือ การวัดผลและประเมินผล ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจแบ่งได้ 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ ประเภทความรู้พื้นฐานสายสามัญประเภทความรู้และทักษะอาชีพ และประเภทข้อมูลความรู้ทั่วไป และเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการศึกษาซึ่งเปิดโอกาสให้กับผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการ ศึกษาในระบบโรงเรียนตามปกติ ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเอง ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะอ่อนตัวให้ผู้เรียนมีความสะดวกเลือกเรียนได้หลาย วิธีจึงก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนและสังคมเป็นอย่างยิ่ง การศึกษานอกโรงเรียนมีความหมายครอบคลุมถึงมวลประสบการณ์การเรียนรู้ทุกชนิด ที่บุคคลได้รับจากการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติการเรียนรู้จากสังคม และการเรียนรู้ที่ได้รับจากโปรแกรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษา ในโรงเรียนตามปกติ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีได้อยู่ในระบบโรงเรียน ปกติ ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ทักษะทัศนคติ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกฝนอาชีพ หรือการพัฒนาความรู้เฉพาะเรื่องตามที่ตนสนใจ (อัญชลี ธรรมะวิสิกุล, 2552) เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่มตัวอย่างของการศึกษานอกระบบ ได้แก่ การศึกษานอกโรงเรียน การฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ เป็นต้น

การศึกษตามอัธยาศัย (Informal Education) เป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิต เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ การทำงาน หรือเรียนรู้จากบุคคล ครอบครัว สภาพแวดล้อม คือ ผู้เรียนเรียนรู้ได้ทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ เป็นการจัดการศึกษาที่ไม่มีหลักสูตรชัดเจน ไม่มีระบบและรูปแบบของการจัดการศึกษาแน่นอนจนถึงไม่มีเลย หากแต่กิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ มีเจตคติ เช่นเดียวกับการศึกษาอื่นๆ “การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นกระบวนการของการศึกษา ตลอดชีวิต คือ ไม่ต้องอาศัยระบบใดๆ ทั้งสิ้น เป็นการศึกษาที่สร้าง เสริมบุคลิกภาพทัศนคติ ค่านิยม และความรู้ต่างๆ จากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน การศึกษาประเภทนี้เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสิ่ง ที่อยู่รอบตัว จากสมาชิกครอบครัว จากเพื่อน จากการทำงาน ตลอดจนกระทั่งจากสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ฯลฯ การศึกษาตามอัธยาศัยจึงมีขอบเขตกว้างขวางกว่าการศึกษาทั้งใน และนอกระบบโรงเรียน” (วิจิตร ศรีสอ้าน, 2538)

การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นกระบวนการส่งเสริม ให้คนในชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ จากกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เพื่อ พัฒนาความรู้ความคิดของตนได้อย่างกว้างขวาง และช่วย ส่งเสริมการ เรียนรู้ของประชาชนให้เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตัวอย่างแหล่งที่ ก่อให้เกิดการเรียนรู้จากกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ประเพณีประจำท้องถิ่น ประจำชาติ ครอบครั้ว ศูนย์บริการการศึกษา (เช่น ห้องสมุด ศูนย์การเรียน สถาน-ศึกษา) สถานที่สาธารณะ (เช่น หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ ศูนย์การค้า) ซึ่งล้วนเป็นแหล่งกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.2 แนวคิดและหลักการพัฒนาการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตในการพัฒนาบุคคล ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ ช่วยสนองความอยากรู้อยากเห็นอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ได้ทุกเรื่องในโลกทุกวันนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์ โลกที่มีการสื่อสารติดต่อกันได้ทั่วโลก เป็นโลกของข้อมูลข่าวสาร มนุษย์ที่อาศัยอยู่กับคน ละครประเทศ อยู่ห่างไกลกันคนละซีกโลก ถึงแม้ว่าจะแตกต่างกันทั้งภาษา และเชื้อชาติ แต่ข้อมูลการ สื่อสารจะสามารถส่งถึงกันได้อย่างรวดเร็ว โดยผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร และโดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การอ่านจึงเป็นเครื่องมือของ นักเรียน ที่ใช้ในการเรียนรู้วิทยาการต่างๆ (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542 น.1-2) เป็นรากฐานสำคัญ ของการศึกษา เพราะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะ การเรียนวิชาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ล้วนแต่ใช้การอ่านเป็นสื่อในการ เรียนรู้ทั้งนั้น กิจกรรมในสถานศึกษา 80 – 90 % จะต้องอาศัยการอ่าน ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถ ในการอ่าน จึงจะสามารถร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างดี ทำให้นักเรียนมีความคิด กว้างขวางขึ้น

นอกจากการอ่านจะมีความสำคัญในการพัฒนาคนแล้ว ยังเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนา สังคมอีกด้วย ประเทศที่เจริญแล้ว ประชาชนจะรักการอ่านมาก ห้องสมุดในประเทศนั้นๆ ก็จะมี จำนวนมากเช่นกัน ผู้ที่เป็นนักปราชญ์ หรือผู้มีชื่อเสียงเกือบทั้งหมดจะเป็นนักอ่าน การอ่านเป็น ประโยชน์ของผู้คนและโลกยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก เพราะ โลกปัจจุบันดูเหมือนจะแคบและเล็กลง เพราะด้านวัตถุ วิทยาการ ความนึกคิด ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะเกิดขึ้น และ เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องอาศัย “การอ่าน”

2.2.1 ความหมายของการอ่าน

ปัจจุบันได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการอ่านอย่างกว้างขวางมากและมีการกล่าวถึงความหมายของการอ่านในลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

บันลือ พฤษะวัน (2532, น.2) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูดโดยการผสมเสียง เพื่อใช้ในการออกเสียงให้ตรงกับคำพูด การอ่านแบบนี้มุ่งให้สะกดตัวผสมคำอ่านเป็นคำๆ ไม่สามารถใช้สื่อโดยการฟังได้ทันที เป็นการอ่านเพื่อการอ่านออกเสียง มุ่งให้อ่านหนังสือให้แตกฉานเท่านั้น

2. การอ่านเป็นการใช้ความสามารถในการผสมผสานตัวอักษร ออกเสียงเป็นคำหรือเป็นประโยคทำให้เข้าใจความหมายในการสื่อความโดยการอ่าน หรือฟังผู้อื่นอ่านแล้วรู้เรื่องราวเรียกว่าการอ่านได้ ซึ่งมุ่งให้อ่านแล้วรู้เรื่องของสิ่งที่อ่าน

3. การอ่านเป็นการสื่อความหมายที่จะถ่ายทอดความคิด ความรู้จากผู้เขียนถึงผู้อ่าน การอ่านลักษณะนี้เรียกว่าอ่านเป็น ผู้อ่านยอมเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน โดยอ่านแล้วสามารถประเมินผลของสิ่งที่อ่านด้วย

4. การอ่านเป็นการพัฒนาความคิด โดยที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถหลายๆ ด้าน เช่น ใช้การสังเกตจำรูปคำ ใช้สติปัญญาและประสบการณ์เดิมในการแปลความ ให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ดี โดยวิธีอ่านแบบนี้จะต้องดำเนินการเป็นขั้นตอนและต่อเนื่องอาจต้องใช้ความหมายของการอ่าน แล้วสามารถเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านและนำผลของสิ่งที่ได้จากการอ่านมาเป็นแนวคิด แนวปฏิบัติได้

หรรษา นิลวิเชียร (2535, น.219) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการค้นหาความหมายจากตัวอักษร คำที่ถูกจัดรวบรวมอยู่บนหน้ากระดาษไว้เพื่อสื่อความหมายที่ต้องการแสดงออกมา ผู้อ่านจะรับรู้สัญลักษณ์หรือตัวอักษรด้วยสายตาเป็นประการแรก หลังจากนั้นก็จะค้นหาความหมายหรือทำความเข้าใจความหมายในสิ่งที่อ่าน

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2536, น.54) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนโดยเริ่มจากการที่ตาเห็นภาพหรืออักษร รับภาพ จำได้ เข้าใจความหมาย เลือกความหมายที่ดีที่สุดแล้วนำมาประมวลเปรียบเทียบและสรุปอย่างมีเหตุผลทำให้เข้าใจความหมายในสิ่งที่อ่าน

วรรณิ โสมประยูร (2537, น.121) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ รับรู้แล้วเข้าใจความหมายของคำ หรือสัญลักษณ์ในการแปลออกเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิด และความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านไปด้วยตลอดเวลา

ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2538, น.2) กล่าวว่า การอ่านเป็นการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายแทน

คำพูด และคำพูดเป็นเพียงสิ่งที่ใช้แทนของจริงอีกทีหนึ่ง เพราะฉะนั้นหัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่ความเข้าใจความหมายของคำ

มยุรี กันทะลือ (2543, น.12) สรุปไว้ว่า การอ่าน คือ กระบวนการในการแปลความหมายของตัวอักษร เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ต่างๆ ของผู้เขียน การอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนในการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำและความคิด จึงต้องอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นพื้นฐานเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องรavnนั้นๆ และสามารถทำความเข้าใจ และนำความคิด ไปใช้ให้เกิดไปใช้ประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น.7) สรุปไว้ว่า การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรที่อ่านออกมาเป็นความรู้ ความคิด และเกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านตรงกับเรื่องราวที่ผู้เขียน ผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิด หรือสาระจากเรื่องราวที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

Batler and Clay (อ้างถึงใน นิตยา ประพฤติกิจ, 2538, น.2) กล่าวว่า การอ่าน คือ การถ่ายทอดความหมายจากคนหนึ่ง โดยอาศัยภาษาเป็นสื่อโดยผู้เขียนถ่ายทอดความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจตามความคิดและเจตนาของผู้เขียน ซึ่งการอ่านนี้เป็นกระบวนการเรียนรู้ เช่นเดียวกับการพูด การออกเสียงเป็นคำ หรือหลายคำ ซึ่งรวมกันเข้าเป็นประโยคที่ทำให้ความหมายเมื่อเราอ่านนั้นมิได้จำกัดแค่การอ่านเป็นเพียงอย่างเดียว แต่การพูดเป็นรากฐานของการอ่านก็เริ่มต้นวิธีนี้เช่นกัน

Gray W (1984, pp.10-11) สรุปไว้ว่า การอ่าน คือ การเข้าใจภาษาของผู้เขียนและของสิ่งพิมพ์นั้นๆ โดยการจับแนวความคิดจากกลุ่มคำและความหมายต่างๆ จากกลุ่มคำนั้น การอ่านคือประสบการณ์ของผู้อ่านที่จะช่วยทำให้เกิดทักษะ มีกระบวนการ 4 ระดับ คือ 1) การรับรู้ 2) ความเข้าใจ ความคิดรวบยอด 3) การตัดสินใจ การคิดหาเหตุผล 4) การนำความคิดใหม่ที่ได้รับมาผสมเข้ากับความรู้ที่มีอยู่

Harris and Smith (1986, p.55) สรุปไว้ว่า การอ่าน คือ แบบของการสื่อสาร เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านโดยผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านตัวอักษร และตามลักษณะการเขียนของตน ผู้อ่านจะรับรู้สัญลักษณ์หรือตัวอักษรด้วยสายตาเป็นประการแรก จากนั้นก็จะค้นหาความหมายหรือทำความเข้าใจกับสัญลักษณ์นั้น

สรุปได้ว่า การอ่านเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ จากหนังสือไปยังผู้อ่านซึ่งทำให้ผู้อ่านมีทั้งความรู้ เจตคติและทักษะ หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้แล้วแต่จุดประสงค์ของการอ่านของแต่ละคน

2.2.2 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

Cleary Florence Domon (1957, pp.82-83) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ดังนี้

1. สามารถประมาณตนเองได้ถูกต้อง และมีความเข้าใจในเรื่องแรงจูงใจของบุคคลอื่นๆและของตนเองด้วย
2. เข้าใจปัญหาซึ่งคนเราจะต้องแก้ทั้งปัญหาที่กำลังเผชิญหน้าเราอยู่ในปัจจุบันและปัญหาที่จะตามมาในอนาคต
3. สามารถเพิ่มพูนความรู้ด้านค่านิยมในทางจิตใจและความงาม
4. สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และมีความเข้าใจคนอื่นๆ
5. เข้าใจวัฒนธรรมของชาติและมีความเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่นๆซึ่งมีวัฒนธรรมและพื้นฐานทางวัฒนธรรมแตกต่างไปจากตน
6. เรียนรู้สาเหตุเบื้องต้นของความขัดแย้งระหว่างบุคคลและความขัดแย้งระหว่างชาติ และรู้จักพิจารณาอคติของตัวเองอย่างฉลาดและมีเหตุผล

กฤษิทร ทิศร (2543, น.9) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการอ่านหนังสือ ไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อแสวงหาความบันเทิง นักอ่านจำนวนมากที่สุดมุ่งแสวงหาความสนุกสนาน เบิกบาน การพักผ่อนหย่อนใจจากการอ่านหนังสือ เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น หนังสือการ์ตูน สมุดภาพ และหนังสือประเภทสวยงาม
2. อ่านเพื่อแสวงหาความรู้ นักเรียน นักศึกษา มีภาระหน้าที่จะต้องค้นคว้าศึกษาหาความรู้ ซึ่งส่วนใหญ่จะได้จากการอ่านหนังสือ
3. อ่านเพื่อแสวงหาความคิด มีหนังสือจำนวนมากช่วยให้คนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถคิดสิ่งที่ยากๆได้ และช่วยส่งเสริมความคิดให้แจ่มกระจ่างขึ้น
4. อ่านเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ เช่น บางคนมีนิสัยขี้อาย เก็บตัว พบปะผู้อื่นจะรู้สึก อึดอัด ไม่มีความสุข เคอะเงิน วางตัวไม่ถูก วางสีหน้าไม่ถูก พูดคุยไม่เป็น บุคคลเช่นนี้จะมีบุคลิกภาพที่ดีขึ้นถ้าได้อ่านหนังสือที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ

2.2.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน

2.2.3.1 ความสำคัญของการอ่าน

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน ซึ่งสรุปไว้ดังต่อไปนี้

บันลือ พลฤษะวัน (2532, น.10-11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน ไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ หากอ่านไม่ได้ การเรียนการสอนย่อมพบอุปสรรคอย่างใหญ่หลวง พฤติกรรมในการเรียนของเด็กจะเปลี่ยนไป หงอยเหงา เก็บกด หรือมีจะนั้นจะแสดงออกต่างๆ ในลักษณะทดแทนปมด้อยเหล่านั้นก็มี ครูจำเป็นต้องเอาใจใส่ช่วยเหลือ แก้ไข (ซ่อมเสริม) ตั้งแต่เริ่มอ่านบทเรียนแรกทันที

2. เด็กที่อ่านย่อมได้รับการยอมรับ สามารถร่วมเรียน ร่วมเล่นกับเพื่อนๆ ได้ดี ตรงกันข้าม การที่เด็กมีอุปสรรคการอ่าน ย่อมขาดความอบอุ่น ขาดความมั่นใจในตนเอง

3. การอ่านได้ อ่านเป็น เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เด็กได้รับความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทั้งนี้เพราะไม่ว่าโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาใดในโลก ก็ไม่อาจจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด การอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่เด็กจะค้นคว้าเพิ่มเติมได้อย่างจุใจหรือตามความจำเป็นของเด็กเหล่านั้นได้ดี

4. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบธุรกิจ การปรับปรุงอาชีพเมื่อพ้นวัยประถมศึกษา อาจเรียนรู้จากกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้อีกทางหนึ่ง

5. การอ่านมีความจำเป็นต่อการเป็นพลเมืองดีที่จะรู้ข่าวสาร เหตุการณ์ของบ้านเมือง การปกครอง ที่พลเมืองดีจะต้องให้ความร่วมมือแก่ทางราชการได้ดี

6. การอ่านเป็น จะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการพินิจ เลือกตัดสินใจที่จะเลือกตัวแทนในด้านการเมือง การปกครองอันเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

7. การอ่านย่อมเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะช่วยให้เด็กวัยประถมศึกษา หรือพ้นวัยประถมศึกษาก็ตาม สามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยใช้การอ่าน ทั้งยังจะได้รับความเพลิดเพลิน ช่วยพัฒนาจิตใจ และอื่นๆ ได้ดีอีกด้วย

8. การอ่านจะทวีความสำคัญมากขึ้นโดยลำดับที่ช่วยให้รอบรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การสื่อสาร การพยากรณ์อากาศ เพื่อการปรับตน ปรับปรุงอาชีพ ยิ่งสังคมเจริญมากขึ้นเพียงใด การอ่านก็จะทวีความสำคัญมากขึ้นเพียงนั้น

จินตนา ไบกาซูยี (2534, น.58) ได้สรุปการบรรยายของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือ ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ไว้ดังนี้

1. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การฟัง
2. ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่มีกำหนดเวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้
3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่นซึ่งมักมีอายุการใช้งานโดยจำกัด
4. ผู้อ่านสามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการ ได้เองในขณะที่อ่าน
5. การอ่านส่งเสริมให้มีสมาธิ มีสมาธิมากกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะอ่านจิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ
6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าวๆ อ่านละเอียด อ่านข้ามหรือทุกตัวอักษร เป็นไปตามใจของผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้ เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านเองได้
7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบและราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น จึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้าง สร้างแนวคิดและทัศนะได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดอยู่กับแนวคิดใดๆ โดยเฉพาะ
8. ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่ม สามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วย เมื่อปฏิบัติแล้วก็เกิดผลดี

นิลดา หงส์วิวัฒน์ (2537, น.7-8) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นทักษะที่ต้องฝึกเช่นเดียวกับทักษะอื่นๆ เด็กที่มีทักษะในการอ่านไว มีสมาธิในการอ่านต่อเนื่องจับประเด็นความได้ชัดเจน มีอารมณ์และจินตนาการร่วมอยู่ด้วย ทำให้เกิดความชำนาญในการรับรู้ทางการคิดเป็นการสรุป การโต้ตอบ ทำให้เกิดความคิดเป็นระบบ และการรับรู้เป็นระบบ การแสดงออกและการสื่อต่อผู้อื่นต่อโลกภายนอกก็จะชัดเจนเป็นระบบ ซึ่งอานุภาพของการอ่านหนังสือจะนำเด็กไปสู่เส้นทางของความเป็นคนฉลาด

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, น.11) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนโต และจนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านทำให้รู้ข่าวสารข้อมูลต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลข่าวสาร ทำให้ผู้อ่านมีความสุข มีความหวัง และมีความอยากรู้อยากเห็น อันเป็นความต้องการของมนุษย์ทุกคน การอ่านมีประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง คือพัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และสนองความอยากรู้

อยากเห็น นอกจากนี้ การจะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ต้องอาศัยประชาชนที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งความรู้ต่างๆ ก็ได้มาจากการอ่านนั่นเอง

2.2.3.2 ประโยชน์ของการอ่าน

อภิญชลิขิต พุทธมัตย์ (2530, น.7) ได้สรุปประโยชน์ของการอ่านไว้ดังต่อไปนี้

1. ส่วนที่จำเป็นระดับพื้นฐาน

1.1 การอ่านเป็นการเสริมสร้างชีวิตที่มั่นคงและปลอดภัยได้ เพราะการอ่านจะนำมาซึ่งความรู้ความเข้าใจในสภาพสังคม เช่น ผู้ที่ประกอบอาชีพในทางทุจริต ถ้ามีนิสัยชอบอ่านหนังสือและทราบความเคลื่อนไหวในวงการธุรกิจ

1.2 การอ่านเปิดโอกาสให้คนมีอิสระเสรีภาพตามสิทธิมนุษยชน ไม่ถูกครอบงำในทางความคิด สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพของตนเองในการแสดงความคิดเห็นได้ในขอบเขตของกฎหมายและประเพณีของสังคมได้อย่างเหมาะสม ผู้ที่อ่านมากย่อมมีโลกทัศน์ที่กว้างขวาง

2. ส่วนที่จำเป็นต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิต

2.1 การอ่านจะเสริมสร้างจุดมุ่งหมายในชีวิต ทำให้บุคคลสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองได้

2.2 การอ่านทำให้เกิดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตนและสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่จะช่วยให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวได้ดี และกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวได้

2.3 การอ่านจะช่วยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันโดยสันติ หนังสือที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล จะสนองความต้องการของแต่ละบุคคลทำให้เกิดความสุข

ชุมจิตรรา เลหาบุตร (2542, น.12) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นความต้องการของมนุษย์ ในการแก้ปัญหา เพิ่มพูนความรู้ เกิดความคิดสร้างสรรค์และความเพลิดเพลิน การอ่านเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญโดยเฉพาะกับเด็กซึ่งจะเป็นแนวทางในการใช้ภาษา เพื่อพัฒนาเด็กให้เจริญงอกงาม

ภูริภัทร ทิศร (2543, น.9) กล่าวว่า ประโยชน์ที่สำคัญของการอ่าน คือได้รับความบันเทิง ผ่อนคลายความตึงเครียด เป็นมิตรยามว่างและเมื่ออยู่คนเดียว ให้ความรู้ ช่วยปรับปรุงสมรรถภาพในการประกอบอาชีพ ช่วยให้เข้าใจจิตใจความคิดความเป็นไปต่างๆของคนอื่น ช่วยเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ ช่วยปรับปรุงนิสัยใจคอ เป็นคนกว้างขวาง ฝึกฝนวิวัฒนาการ ทำให้เป็นคนฉลาดรอบรู้ ทันคนและมีชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข

การค้นคว้า รีดนแสวงษ์ (2546, น.49-51) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านหนังสือไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นพิธีหรืออ่านเพราะติดเป็นนิสัย
2. เพื่อฆ่าเวลาหรือใช้เวลาให้หมดไป
3. เพื่อทราบและเข้าใจเหตุการณ์ปัจจุบัน
4. เพื่อค่านิยมและความสุขส่วนตัวในขณะนั้น
5. เพื่อสนองความต้องการทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
6. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทั่วไปที่ไม่นำไปประกอบอาชีพ
7. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพและวิชาชีพ
8. เพื่อสนองความต้องการด้านสังคมและส่วนตัว
9. เพื่อสนองความต้องการด้านสังคมและการเมือง เช่น การเป็นพลเมืองดี
10. เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง ตลอดจนขยายพื้นฐานทางวัฒนธรรมของตนเอง
11. เพื่อสนองความต้องการทางด้านปัญญา
12. เพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตใจ

นอกจากนี้แล้วยังได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านเร็ว ไว้ดังนี้

1. การอ่านเร็ว ช่วยประหยัดเวลา ข้อนี้นับว่าเป็นประโยชน์ที่ได้เห็นชัดเจนมาก เช่น เรื่องการอ่านหนังสือพิมพ์บางฉบับที่ท่านอาจอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับเช้าหรือบ่ายของวันนี้แต่ไปจบในวันถัดไป การอ่านเร็วจึงช่วยให้ท่านมีเวลาเพิ่มขึ้น ซึ่งท่านสามารถเอาเวลาเหล่านั้นไปอ่านหนังสือได้เพิ่มขึ้น

2. การอ่านเร็ว ช่วยเพิ่มประสิทธิผลที่เยี่ยมมากขึ้น การอ่านได้รวดเร็วจะช่วยให้ท่านทำงานได้ดียิ่งขึ้น การเป็นนักอ่านที่สามารถอ่านได้รวดเร็วขึ้นนั้น หมายความว่าท่านจะเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจทำให้มีหนทางก้าวหน้าขึ้นในโลกปัจจุบัน

3. การอ่านเร็ว มีคุณค่าในด้านบันเทิง คุณค่าของการอ่านเร็วไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เฉพาะกับการทำงานเท่านั้น แต่ยังช่วยเพิ่มความสุขสนานในการเล่นกีฬาและสิ่งบันเทิงอื่น ๆ ที่ต้องเกี่ยวข้องกับการอ่านอีกด้วย

4. การอ่านเร็ว ช่วยเปิดความคิดของท่านให้กว้างขวางขึ้น เพราะจะทำให้ท่านได้อ่านหนังสือหลายๆเรื่องและหลายเล่มที่แตกต่างกัน หลากหลายและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

5. การอ่านเร็ว ทำให้การพูดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะข้อมูลที่ท่านได้จากการอ่าน จะทำให้ท่านสามารถรวบรวมเรื่องที่จำเป็นต้องใช้ในการพูดในที่สาธารณะและการสนทนาได้รวดเร็วขึ้น

6. การอ่านเร็ว ช่วยให้เราผ่านการสอบ ถ้าท่านยังเป็นนักศึกษาอยู่จะช่วยได้มาก

7. การอ่านเร็ว ช่วยเพิ่มความเข้าใจ เพราะคนที่อ่านเร็วจะช่วยให้มีความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ตนอ่านได้เร็วขึ้นด้วย

8. การอ่านเร็ว ช่วยให้เป็นคนทันโลกทันเหตุการณ์ ทำให้เรารู้จักเกาะติดสถานการณ์ข่าวสารและการพัฒนาในสาขาที่เกี่ยวข้องด้วย

9. การอ่านเร็ว เป็นยาบำรุงสมองช่วยเปิดเป่าความรู้ของเราให้สดใสยิ่งขึ้น ทำให้เราได้ใช้สติปัญญา เป็นการออกกำลังกาย และมีความคิดที่ดี

สรุปได้ว่า การอ่านให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน และข้อคิดคติสอนใจซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2.2.4 ปัญหาของการอ่าน

เด็กแต่ละคนมีความสามารถทางการอ่านไม่เหมือนกัน บางคนอ่านได้ง่าย รวดเร็ว และคล่องแคล่ว ในขณะที่เด็กอีกจำนวนหนึ่งอ่านได้ช้าและเกิดปัญหาต่างๆในการอ่าน จากผลการวิจัยของ เพ็ญแข สุภิกิตย์ (2526, น.71-79) ปรากฏว่ามีปัญหาการอ่านได้ดังนี้

1. การออกเสียง รล ไม่ชัด
2. การออกเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ผิด
3. อ่านช้าตะกุกตะกัก ไม่คล่อง ใช้วิธีสะกดคำ
4. การอ่านผิดวรรคตอน แบ่งวรรคไม่ถูกต้อง
5. การอ่านคำควบ ไม่ถูก
6. การใช้นิ้วชี้ตามที่อ่าน
7. การวางหนังสือห่างจากตาไม่ถูกต้อง
8. การวางท่าทางขณะอ่านไม่ถูกต้อง
9. การทำปากขมูบขมิบ
10. การอ่านไม่ออกต้องอาศัยผู้อื่นอ่านให้ฟัง
11. การจับใจความในการอ่านไม่ได้
12. การอ่านตกหล่น ข้ามคำ
13. การจับใจความในการอ่านออกเสียงไม่ได้
14. การอ่านในใจโดยการอ่านออกเสียง
15. ช่วงการตั้งใจสั้น ขาดสมาธิ
16. การอ่านอักษรสลับที่
17. การอ่านหลงบรรทัด

18. การออกเสียงพิมพ์ในคำคอ
19. การโคลงศีรษะไปมาเวลาอ่าน
20. การอ่านย้อนคำ อ่านซ้ำ
21. สายตาคิดปกติ หยิดตา ขมวดคิ้ว
22. การอ่านเพิ่ม เต็ม หรือแทรกคำเข้าไป
23. การอ่านไม่ชัด อวัยวะออกเสียงผิดปกติ

ฉนวนวงศ์ ล้ำยอดมรรคผล (2537, น.11-14) ได้กล่าวถึงปัญหาในการอ่าน มีผลทำให้เด็กไม่เกิดนิสัยรักการอ่าน ไว้ดังนี้

1. ไม่อ่าน
2. อ่านไม่ออก
3. ไม่มีหนังสือ
4. ไม่มีเวลาอ่าน
5. ไม่มีที่อ่าน
6. อ่านซ้ำ
7. อ่านไม่เข้าใจ
8. อ่านแล้วไม่เกิดประโยชน์

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, น.23-24) ได้กล่าวถึงปัญหาของการอ่าน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ไม่ชอบอ่าน ชอบดูโทรทัศน์ เล่นคอมพิวเตอร์และดูวิดีโอมากกว่า
2. ไม่มีเวลา เพราะทำงานมาก หรือการบ้านมาก
3. ไม่มีเงินซื้อสื่อการอ่าน
4. ไม่มีคนช่วยสอนอ่านเวลาอ่านไม่ออก หรือมีปัญหาเวลาอ่าน
5. อ่านไม่ออก อ่านแล้วไม่เข้าใจ
6. สุขภาพไม่ดี
7. พิกการ
8. ไม่มีสมาธิในการอ่าน
9. มีปัญหาทั้งทางครอบครัวและปัญหาทางโรงเรียน
10. ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน
11. ไม่มีสถานที่ที่เหมาะสมที่จะอ่าน
12. ตัวหนังสือเล็กเกินไป
13. ไม่มีหนังสืออ่าน

14. พ่อ แม่ ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน จึงไม่ส่งเสริมให้อ่าน
15. มีโรคที่เกี่ยวกับสมองทำให้อ่านหนังสือไม่ได้
16. มีนิสัยที่ไม่ดีในการอ่านทำให้อ่านช้า เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการอ่าน เช่น การอ่านทีละคำ ชอบอ่านออกเสียง ใจลอยไม่มีสมาธิในการอ่าน

17. ไม่มีเทคนิคหรือวิธีการในการอ่านหนังสือบางประเภท

18. วิธีสอนของครูทำให้อ่านไม่ยากอ่าน

19. โรงเรียนไม่มีห้องสมุด

วิชาญ อัครวนสกุล (2545, น.14-15) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นไทยไม่ก่อนสนใจกิจกรรมการอ่านหนังสืออื่นๆในเวลาว่าง ไว้ดังนี้

1. ไม่ได้รับการฝึกฝน ที่โรงเรียนต้องฟังครูมากกว่าให้ครูฟัง ครูไม่ค่อยเปิดโอกาสให้อ่านหนังสือหรือเข้าห้องสมุด เพราะกลัวจะสอนเนื้อหาวิชาไม่ทัน

2. มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อหนังสือ เบื่อและ厭กับการอ่านหนังสือสอบ ไม่ได้อ่านเพราะอยากอ่าน แต่ต้องอ่านเพื่อให้อ่านข้อสอบได้ พอพ้นจากห้องเรียนหรือช่วงปิดเทอม จึงรู้สึกหลุดพ้นจากพันธนาการ

3. ขาดทักษะการอ่าน อ่านช้า

4. ชอบฟังคนอื่นที่อ่านมาแล้วมาเล่าให้ฟังมากกว่า

คารกา ต้นครองจันทร์ (2545, น.6-7) ได้กล่าวถึงปัญหาอุปสรรคที่ทำให้การรณรงค์ให้มินิสัยรักการอ่านไม่ได้ผลเท่าที่ควร ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. เด็กไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันไม่มีเวลาว่างมากพอที่จะมีโอกาสได้เลือกอ่านหนังสือที่ตนเองสนใจ เพราะเวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันหมดไปกับการเรียนพิเศษในหลายวิชา วุ่นวายกับการทำรายงานที่ได้รับมอบหมายจากครูอาจารย์หลายท่านในเวลาเดียวกันนอกจากนั้นยังต้องทำการบ้านอีกมากมาย เด็กๆที่เราพบเห็นในห้องสมุดและข้อมูลสถิติการเข้าใช้บริการห้องสมุดส่วนใหญ่เข้าไปเพื่อการค้นคว้าทำรายงานมากกว่าที่จะใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

2. เทคโนโลยีที่ทันสมัยน่าสนใจในปัจจุบันมีส่วนเบี่ยงเบนความสนใจของการอ่านไปอย่างน่าเสียดายเด็กๆให้ความสนใจและใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการเล่นเทคโนโลยีที่ทันสมัยในรูปแบบต่างๆ มากกว่าที่จะมาอ่านหนังสือ

3. วัยที่เหมาะสมที่สุดที่จะปลูกฝังให้มินิสัยรักการอ่านคือวัยของเด็กที่อยู่ในระดับประถมศึกษา คือ เด็กในวันนี้เป็นวัยที่กำลังซุกซนชอบวิ่งสนุกสนาน ไม่อยู่นิ่งมีช่วงความสนใจ

ระยะสั้น ประกอบกับยังอ่านหนังสือไม่คล่อง สะกดคำยังไม่ถูกต้อง การที่จะทำให้เด็กๆ เข้ามาอ่านหนังสือในห้องสมุดมีกฎกติกามากมาย และไม่มีนิสัรกรการอ่านจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยากมาก

4. ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มินิกิสรกรการอ่าน การรณรงค์ให้เด็กไทยมินิกิสรกรการอ่านจึงพัฒนาไปได้ช้ามาก เนื่องจากการขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการรณรงค์ให้ลูกหลานมินิกิสรกรการอ่าน ผู้ปกครองส่วนหนึ่งยังไม่เห็นความสำคัญของการอ่านเท่าที่ควรเพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่มีสถานภาพทางความรู้และฐานะไม่เอื้ออำนวยให้บุตรหลานมินิกิสรกรการอ่านได้

5. ขาดการปลูกฝังอย่างจริงจังและต่อเนื่องจากสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษา การจัดการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาขาดครูบรรณารักษ์ มีแต่ครูที่ทำหน้าที่แทนบรรณารักษ์ ประกอบครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาต้องทำหน้าที่สอนและเตรียมการสอนหลายวิชา มีงานพิเศษหลายงานที่ต้องรับผิดชอบจึงทำให้ครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ไม่มีเวลามากพอที่จะจัดกิจกรรมสร้างนิสัรกรการอ่านได้อย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุดเท่าที่ควรจะเห็นได้ว่ามีเด็กปัญหาการอ่านมากมายในการอ่าน ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไขและวิธีการแก้ไขปัญหาที่ดีวิธีการหนึ่งก็คือได้ฝึกทักษะในการอ่านมากๆ ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการส่งเสริมการอ่าน

2.2.5 ความสนใจและความต้องการในการอ่าน

ความสนใจและความต้องการในการอ่านของผู้อ่านแต่ละวัยย่อมมีความแตกต่างกัน เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ สติปัญญา อายุ เพศ ความถนัดตามธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางบ้าน โรงเรียน เพื่อน และชุมชน ซึ่งฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, น.47-54) ได้สรุปความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็กวัย 8-20 ปี ไว้ดังนี้

เด็กวัย 8-12 ปี (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4) เด็กวัยนี้จะเข้าใจคำเปรียบเทียบสนใจเรื่องเป็นจริงมากขึ้น เด็กชายสนใจเรื่องวิทยาศาสตร์ การผจญภัย การต่อสู้ เรื่องจินตนาการ กว้างไกลเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การทดลองต่างๆ ตามที่เรียนมาจากโรงเรียน เด็กหญิงจะชอบการแต่งกายเสื้อผ้า การบ้านการเรือน ยังคงชอบเรื่องเกี่ยวกับเทพดา นางฟ้า ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายจะชอบเหมือนกัน เช่น วรรณคดี นิทาน นิทานสำหรับเด็กง่ายๆเกี่ยวกับเทพบุตร ชาดก สุภาษิต คำพังเพย นิทานพื้นบ้าน เรื่องตลก การ์ตูนขำขัน เข้าใจปัญหา สังคม ศาสนา เด็กวัยนี้จะชอบหนังสือที่มีเรื่องและรูปเท่าๆกัน หรือรูปอาจจะลดน้อยลงได้ลดรูปสีลงได้ เนื้อเรื่องยาวขึ้น สามารถอ่านเรื่องสารคดีง่ายๆเรื่อง เรื่องตลกง่ายๆ เข้าใจได้ดี เรื่องความรู้ต่างๆ วรรณคดีง่ายๆ นอกจากนี้บางคนก็อ่านหนังสือเก่งมักจะหันไปอ่านหนังสือในวันถัดไปได้เป็นอย่างดี

เด็กวัย 12-14 ปี (ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย) เป็นเด็กก่อนวัยรุ่น การสนใจในการอ่าน จะต้องกว้างขวางมากขึ้น ชอบเรื่องวิทยาศาสตร์ ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญๆ เรื่องเด็กวันเดียวกัน เรื่องโรงเรียน กีฬา งานอดิเรก สัตว์ แมลงต่างๆ เรื่องสัตว์ท้องถิ่น ประเพณีพื้นบ้าน เด็กวัยนี้จะรู้จักวินัยการอ่าน หาข้อเท็จจริงมาพิสูจน์ รู้จักค้นคว้าเพิ่มเติมในสิ่งที่สงสัย และอยากรู้อยากเห็น เด็กชายจะสนใจวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ การทดลองต่างๆ เรื่องที่ขมวดปมให้คิด เรื่องผจญภัยในอวกาศ ประวัติศาสตร์ เกมคอมพิวเตอร์ ส่วนเด็กหญิงยังคงสนใจเรื่องในครอบครัว และเริ่มสนใจอ่านหนังสือนวนิยายรัก ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายชอบเรื่องสัตว์ เด็กวัยนี้จะชอบหนังสือที่มีเรื่องมากกว่ารูป ส่วนมากจะชอบหนังสือขนาดกระเป๋า ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน และชอบอ่านนิยายสารมาก โดยเฉพาะนิยายสารที่มีเรื่องที่สนใจเป็นพิเศษ

เด็กวัย 15-20 (วัยรุ่น) สนใจเรื่องการแต่งกาย วิธีการเรียนให้เก่ง การจำ การเป็นคนเก่ง เล่น จิตวิทยาต่างๆ งานอดิเรก มารยาทในสังคม การวางแผน การคบเพื่อน การคบเพศตรงข้าม ชอบอ่านเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุงบุคลิกภาพ การรักษาสุขภาพ อนามัย วรรณคดี โคลงกลอน นวนิยายรัก ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ก้าวหน้า คอมพิวเตอร์ การทดลองเรื่องที่เป็นความรู้ เครื่องบิน จรวด ดาวเทียม เทคโนโลยี เกษตร ภาษา กีฬา การต่อสู้ อาวุธที่ใช้ในสงคราม ปัญหาสังคม การเมือง นักสืบ ผจญภัย การท่องเที่ยว และศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น เด็กวัยรุ่นผู้ชายจะชอบเน้นทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กีฬา การผจญภัย และดนตรี วัยรุ่นทั้งหญิงและชาย ชอบอ่านวารสาร นิยายสาร และหนังสือการ์ตูนมาก

กรมวิชาการ (2544, น.10) สรุปได้ว่า ความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็ก จะเปลี่ยนแปลงไปตามวัยและความต้องการของตนเองมากขึ้น

สรุปได้ว่า ความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็กจะขึ้นกับอายุของเด็ก และเด็กชายกับเด็กหญิงจะสนใจในเรื่องที่อ่านต่างกัน

2.2.6 การสร้างนิสัยรักการอ่าน

การสร้างนิสัยรักการอ่าน ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ให้เด็กอ่านหนังสือพร้อมกับมีกิจกรรม
2. ให้อ่านหนังสืออ่านเล่นที่เด็กชอบ โดยไม่ต้องคำนึงถึงเนื้อเรื่องมาก
3. ผู้ใหญ่ต้องติดตามชี้แจงในสิ่งที่ถูกผิดเสมอ
4. ให้เด็กเลือกอ่านได้อย่างเสรี

อภิชนิต พุทธมาตย์ (2531, น.8-9) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่คนไทยไม่มีนิสัยรักการอ่านไว้ดังนี้

1. หนังสือและเอกสารต่างๆมีอยู่ไม่เพียงพอกับการค้นคว้าหาความรู้
2. กิจกรรมการเรียนการสอนของครูไม่เอื้ออำนวยต่อการฝึกนิสัยรักการอ่าน
3. หนังสืออ่านสำหรับเด็กเป็นเอกสารที่สำคัญที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านยังไม่สามารถผลิตออกมาเพียงพอกับความต้องการของเด็กและยังมีราคาแพงอยู่

4. พื้นฐานการศึกษาทำให้ไม่เกิดนิสัยรักการอ่าน
5. สถานที่สำหรับส่งเสริมการอ่านมีอยู่จำนวนน้อย
6. ผู้ผลิตหนังสือยังเห็นเรื่องของธุรกิจการค้า ทำให้ราคาหนังสือสูง ผู้มีรายได้น้อยจึงไม่สามารถจัดหาให้ลูกหลานของตนอ่านได้

ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2536, น.34) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้คนไทยขาดนิสัยรักการอ่านไว้ดังนี้

1. ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน
2. ปัญหาการอ่าน
3. วัสดุการอ่าน
4. ขาดการกระตุ้นและส่งเสริมให้มีนิสัยรักการอ่าน
5. ความบกพร่องทางร่างกาย
6. ความสามารถทางสมอง
7. ความพร้อมที่จะเรียนอ่าน
8. สภาพอารมณ์
9. สภาพเศรษฐกิจ
10. อิทธิพลจากสิ่งอื่น

ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2536, น.41-42,156) ได้กล่าวถึงการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านไว้ว่า ต้องเริ่มต้นตั้งแต่เด็กอายุยังน้อยๆ โดยการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆและความพร้อมในการอ่านให้แก่เด็กเสียก่อน ด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอ ส่งเสริมให้ร่างกายละลี่ยพัฒนาไปตามลำดับขั้น พร้อมกับการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กมีความสนใจใคร่อ่าน และเมื่อเด็กพร้อมที่จะเรียนอ่านจึงสอนอ่านสามารถอ่านเองได้ ซึ่งการสอนอ่านนั้นจะเริ่มตั้งแต่เด็กอายุประมาณ 4 ขวบขึ้นไปจนถึงขั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังจากที่เด็กสามารถอ่านหนังสือเองได้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านจะต้องดูแลเอาใจใส่ส่งเสริมสนับสนุนทุกวิถีทางอย่าง

สม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กสนใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น และเมื่อพบสิ่งกีดขวางความสามารถและความสนใจการอ่านของเด็กจะต้องกำจัดให้หมดไป พร้อมกับให้กำลังใจจนนิสัยรักการอ่านเกิดขึ้นแก่เด็ก นั่นหมายถึงว่าได้ผลแห่งการปลูกฝังครั้งนี้แล้ว หลังจากได้ผลเป็นที่พอใจแล้ว ควรจะสนับสนุนรักษานิสัยรักการอ่านให้คงอยู่ในนิสัยของคนตลอดไป นอกจากนี้แล้วยังได้กล่าวถึงครูบรรณารักษ์สามารถปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กได้ดังนี้

1. ทำตัวให้เป็นคนยิ้มแย้มแจ่มใส นำเข้าหา และเต็มใจให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่นักเรียนและครูที่เข้าไปใช้ห้องสมุด

2. ต้องมีความขยันและอดทนในการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาในการทำงานอย่างเหมาะสม ควรมีเวลาจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้มาก และทำอย่างกว้างขวางสม่ำเสมอ กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่ห้องสมุดโรงเรียนสามารถจัดได้มีมากมาย ครูบรรณารักษ์ควรพิจารณาเลือกจัดตามความเหมาะสม สำหรับงานเทคนิคอื่นๆ เช่น การจัดหมู่ ทำบัตรรายการ ทำบรรณานุกรมและตรวจคืนเรื่อง สามารถร่วมมือกับห้องสมุดโรงเรียนอื่นๆ ในกลุ่มเดียวกัน แบ่งงานกันทำเพื่อลดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อน เสียเวลา อีกทั้งยังเป็นการใช้ทรัพยากรร่วมกันด้วย

3. ให้ความร่วมมือกับครูผู้สอนวิชาต่างๆ ในการเตรียมการสอน โดยใช้ห้องสมุด เช่น เตรียมหนังสือที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม จัดนิทรรศการในเรื่องที่เกี่ยวข้อง แนะนำการค้นคว้าความรู้จากหนังสือแก่นักเรียน แนะนำหนังสือแก่นักเรียน ฯลฯ

4. ช่วยเหลือนักเรียนในการใช้ห้องสมุดและการทำรายงาน แนะนำการวางโครงเรื่อง แนะนำการใช้คู่มือต่างๆ ในห้องสมุด แนะนำการเขียนบรรณานุกรม ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการเข้าเล่มรายงาน เช่น เตรียมเครื่องเย็บกระดาษและกาวไว้ให้ โดยจะคิดค่าบริการหรือไม่ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ควรจัดทำป้ายแนะนำการใช้วัสดุห้องสมุด ตลอดจนทำสไลด์แนะนำการใช้ห้องสมุด

5. จัดห้องสมุดให้ดึงดูดความสนใจ ระวังใจให้อยากเข้าไปใช้ สร้างบรรยากาศให้รู้สึกอบอุ่นเป็นกันเอง อากาศโปร่ง แสงสีสว่างสบายตา สะอาด สงบ ให้ความรู้สึกสบายใจ ผู้ใช้สามารถทำได้ได้อย่างสบาย ไม่ต้องระมัดระวังจนรู้สึกอึดอัด แต่ไม่เสียระเบียบ

กรมวิชาการ (2542, น.35-38) ได้กล่าวถึงการสร้างนิสัยรักการอ่านให้นักเรียน ไว้ว่า การที่คนเราเมื่อเรียนรู้สิ่งใดแล้วจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติจริง จนเกิดเป็นนิสัยนั้นได้ จะต้องได้ผ่านประสบการณ์สำคัญ 3 ประการ คือ

ประการแรก จะต้องเกิดความรู้สึกว่าสิ่งที่เรารู้นั้นมีประโยชน์ คุณค่าหรือมีความหมายต่อตนเอง ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งประโยชน์หรือคุณค่าหรือความหมายที่มีต่อตนเองนี้ จะมีลักษณะและขอบเขตแตกต่างกันไปเป็นรายบุคคล ตามวัย วุฒิภาวะ ประสบการณ์ และพื้นฐาน

การรับรู้ เด็กเล็กๆอาจคิดในแง่ชอบขำเฉพาะตนเองและค่อนข้างจะเป็นรูปธรรมมาก แต่เมื่อโตขึ้น อาจขยายขอบเขตออกไปครอบคลุมถึงพ่อ แม่ พี่น้อง ครอบครัว ชุมชน และถึงประเทศชาติหรือโลกได้ในที่สุด รวมทั้งสิ่งที่ตนเองคิดก็จะเป็นนามธรรมมากยิ่งขึ้น

ประการที่สอง จะต้องมีโอกาสได้เห็นตัวอย่างลงมือปฏิบัตินั้นด้วย คือมีผู้อื่นปฏิบัติให้ได้พบได้เห็น ถ้ายังพบเห็นบ่อยเท่าใดก็ยิ่งจูงใจให้ปฏิบัติมากขึ้น แต่ที่สำคัญจะต้องได้ประสบกับความจริงว่าผู้ที่ปฏิบัติที่ตนเห็นนั้นได้รับผลประโยชน์ตามที่รับรู้หรือเข้าใจด้วย มิฉะนั้นการได้เห็นผู้อื่นปฏิบัติแล้วล้มเหลวก็จะทำให้หลีกเลี่ยงการปฏิบัติได้

ประการที่สาม จะต้องได้มีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริงๆด้วยตนเอง ซึ่งระยะแรกๆคงอยู่ในรูปของการทำบ้าง ไม่ทำบ้าง หรือลองผิดลองถูก หรือทำได้บ้าง ไม่ได้บ้าง แต่ถ้าประสบการณ์ในสองข้อแรกยังไม่มีแรงจูงใจอยู่ ก็จะทำให้เกิดความพยายามที่จะปรับปรุงไม่ย่อท้อจนสามารถทำได้ และทำได้อย่างดีที่สุด

การจะปลูกฝังให้นักเรียนหรือเยาวชนรักการอ่านหนังสือและอ่านหนังสือจนคิดเป็นกิจนิสัย อันเป็นทางนำไปสู่โลกกว้างแห่งความรู้ นั้นสามารถใช้หลักการ 3 ประการนี้ได้อาจทำได้ดังนี้

1. ต้องให้เด็กได้มีโอกาสพบหนังสือหรือเห็นหนังสือ และมีโอกาสได้อ่าน เมื่อเขาอยากอ่าน ข้อนี้สำคัญมากโดยเฉพาะเด็กเล็กๆการมีหนังสือการ์ตูนหรือหนังสือที่มีภาพสวยๆให้เขาได้เห็นแต่เล็กๆ แม้จะอ่านไม่ออกก็จะทำให้เขาเกิดความสนใจอยากรู้ อยากเห็น เมื่อเป็นเด็กโตในวัยเรียน ถ้ามีห้องหนังสือหรือห้องสมุดให้เขาได้ผ่านพบ ก็จะเป็นการเชิญชวนให้เขาได้ไปลองเปิดดูเปิดอ่าน การมีหนังสือให้เด็กเล็กๆ ได้อ่านหรือได้ดูภาพนี้ครอบครัวที่มีฐานะจะทำได้ เด็กจากครอบครัวเหล่านี้จะได้เปรียบถ้าพ่อแม่เป็นผู้วิริยะและรักจะส่งเสริมให้ลูกรักการอ่าน แต่ถ้าเป็นเด็กในครอบครัวที่ยากจนเด็กจะเสียเปรียบและขาดโอกาส เรื่องนี้เมื่อเขาเข้าโรงเรียน โรงเรียนจะต้องจัดหาให้ โรงเรียนควรมีห้องสมุดที่มีหนังสือให้เขาได้พบได้อ่านตามความสนใจและวัยของเขา การที่เขามีโอกาสได้อ่าน คือ มีหนังสือให้อยู่ใกล้ๆมือเขาในวัยเด็กเล็ก มีห้องสมุดที่สะดวกใช้เมื่ออยู่ในวัยเรียน

2. หนังสือที่เขาได้พบได้เห็นหรือได้อ่าน ต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจกระตุ้นความอยากรู้ อยากเห็น และเป็นเรื่องที่เขาชอบด้วย ข้อนี้คือ การทำให้เขารู้สึกว่าหนังสือนั้นมีประโยชน์ มีคุณค่าหรือมีความหมายต่อเขาตนเอง การที่หนังสือมีรูปภาพประกอบสวยๆรูปเล่มน่ารักสำหรับเด็กวัยเริ่มอ่าน หรือยังอ่านไม่ออกก็ดีการมีหนังสือการ์ตูนนิทานที่สนุกสนาน มีภาพประกอบให้เห็นจริงเห็นจังในวัยเริ่มเรียนหรือการมีหนังสือนวนิยาย สารคดี ที่ตรงกับความสนใจของเขาในเด็กวัยโตก็ ดี จะมีส่วนกระตุ้นให้เขาอยากอ่านคิดใจจะอ่านต่อจนติดการอ่านได้

ครูอาจารย์ทั้งหลายต้องไม่ลืมว่าการเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน จะมีส่วนจูงใจเด็กเข้าห้องสมุดเป็นอย่างมาก จริงอยู่ห้องสมุดนั้นมีจุดประสงค์หลักอย่างหนึ่งว่า ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมสำหรับนักเรียน จึงควรมีตำราเรียนต่างๆที่หลากหลายไว้ให้ แต่การที่ห้องสมุดมีแต่ตำราเรียนแม้ว่าจะต่างๆไปจากเล่มที่เข้ามามีแล้วและเป็นที่น่าสนใจของนักเรียนที่อยากรู้เพิ่มเติมก็จะเป็นห้องสมุดที่แห้งแล้ง น่าเบื่อสำหรับเด็กอีกส่วนหนึ่งที่รู้สึกเต็มอ้อมกับตำราเรียนแล้ว ดังนั้นหนังสือที่จะล่อใจให้เขาเข้าห้องสมุดแล้วหยิบหนังสือมาอ่านเพื่อให้เกิดความเคยชินในการอ่าน จนจะเกิดเป็นนิสัยรักการอ่านต่อไปนั้นต้องเป็นหนังสืออื่นๆที่ไม่มีโทษ แต่สนุกสนานน่าสนใจตามวัยของเขา

ข้อเสนอแนะ โรงเรียนต้องจัดหาหนังสือที่เด็กอ่านแล้วเพลิดเพลินเหมาะสมกับวัยไว้ให้เด็กด้วย ไม่ใช่มีแต่หนังสือเรียน ควรปล่อยให้เด็กเพลิดเพลินกับการอ่านที่หลากหลายบ้าง อย่าเอาแต่เครียดกับตำราเรียนมากนัก การที่เด็กได้อ่านหนังสือประเภทสนุกสนานนอกเวลาเรียน อย่างน้อยก็ได้ฝึกอ่าน สร้างสมนิสัยรักการอ่านไปโดยไม่รู้ตัว และอย่างมากคือยิ่งกว่านั้นใครจะรู้ว่าต่อไปเขาอาจเป็นนักเขียน นักวิจารณ์ หรือนักอะไรต่อมิอะไรจากการอ่านหนังสืออื่นๆ นอกเหนือจากหนังสือเรียน

3. การจะอยากอ่านหนังสือยังเกิดขึ้นจากการได้เห็นคนอื่นอ่านด้วย เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีคนอ่านหนังสือ เขียนหนังสือให้เห็นประจำ เช่น มีพี่ๆเรียนหนังสืออยู่ หรือพ่อแม่อ่านหนังสือให้เห็นเป็นประจำ ย่อมคุ้นเคยกับการอ่านและเกิดความอยากรู้เขาอ่านอะไร เมื่อมาอยู่โรงเรียนได้เห็นคนอื่นอ่านหนังสือตนก็จะเกิดความรู้สึกอยากเข้าพวกและอยากอ่านด้วย อย่างนี้เรียกว่ามีตัวอย่างที่ดีให้เห็น คุณครูทั้งหลายต้องไม่ลืมว่าผู้ใหญ่ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้เด็กๆ ดังนั้นคุณครูที่รักการอ่านหนังสือน่าจะเป็นตัวอย่างที่ดีมีส่วนจูงใจให้เด็กรักการอ่านหนังสือได้ ยิ่งถ้าครูเป็นนักอ่านเห็นหนังสือเล่มไหนดีอ่านแล้วเอามาเล่าเป็นตัวอย่างให้นักเรียนฟัง แล้วกระตุ้นให้ไปอ่านต่อ น่าจะช่วยให้เด็กนักเรียนรักการอ่านได้มากที่สุด

ประสิทธิ์ พรหมตัน (2543, น.40-41) กล่าวว่า การอ่านหนังสือเป็นหัวใจของการเรียนรู้ ผู้ที่อ่านหนังสือมากและสนใจอ่านอย่างจริงจัง สามารถนำความรู้ที่อ่านไปประยุกต์ได้ทุกโอกาส ถึงแม้ว่าไม่ได้ศึกษาในสถาบันระดับสูง ก็จะมีความรู้ความสามารถไม่แพ้บัณฑิตที่สำเร็จจากมหาวิทยาลัย และผู้ที่ป็นนักปราชญ์ก็ใช้การอ่านเป็นสื่อให้นำก้าวขึ้นเป็นพหูสูต สามารถเป็นนักพูด นักเขียนที่มีชื่อเสียง การเป็นนักอ่านที่ดี ต้องรู้ว่าจะต้องอ่านหนังสืออย่างไรให้รวดเร็ว จับใจความได้แม่นยำ และสนุกเพลิดเพลินไปกับการอ่าน การจะเป็นนักอ่านที่ดีได้นั้นต้องพัฒนาและฝึกฝนตนเองให้เกิดลักษณะนิสัยและคุณลักษณะที่ดีของนักอ่าน ซึ่งมีแนวทางในการฝึกฝนดังนี้

1. พยายามสร้างนิสัยตนเองให้รักการอ่าน โดยพยายามอ่านหนังสือทุกประเภทที่จะให้ประโยชน์และหาเวลาว่างอ่านหนังสือบ่อยๆ จนเกิดเป็นนิสัยรักการอ่าน

2. ฝึกฝนการอ่านหนังสือให้รวดเร็วและพยายามจับใจความให้ได้ วิธีการคือ ใช้ช่วงสายตาให้กว้าง พยายามฝึกให้มีจุดที่สายตาหยุดนิ่งในแต่ละบรรทัดน้อย คืออาจมีเพียงครั้งเดียวหรือสองครั้ง ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ที่อ่านหนังสือช้า จะใช้สายตาหยุดนิ่งหลายจุดในแต่ละบรรทัดและขณะที่ฝึกอ่านให้เร็วก็พยายามจับใจความพร้อมกันไปด้วย

3. ฝึกฝนตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่าน การอ่านหนังสือแต่ละครั้ง ควรตั้งจุดมุ่งหมายว่าจะอ่านเพื่ออะไร โดยทั่วไปแล้วการอ่านหนังสือจะเป็นไปในลักษณะอ่านเพราะต้องรู้ อ่านเพราะควรรู้ และอ่านเพราะอยากรู้ การอ่านแต่ละลักษณะมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน อ่านเพื่อการสอบหรือเพื่อนำไปปฏิบัติในหน้าที่การงาน เป็นการอ่านเพราะต้องรู้และต้องพยายามจำให้ได้ อ่านเพราะควรรู้ เป็นการอ่านเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ควรรู้ไว้เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต สำหรับการอ่านเพราะอยากรู้ เป็นการอ่านเรื่องที่เราสนใจ เรื่องที่อยากเรียนรู้เพิ่มเติม อ่านเพื่อความบันเทิงหรืออ่านให้เกิดความรอบรู้ในด้านต่างๆ เพื่อการเป็นคนเก่งกว่าหรือมีความสามารถเหนือกว่าคนอื่นได้ เมื่อเราตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านแล้วก็พยายามทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้นให้ได้

4. ฝึกสังเกตส่วนประกอบของหนังสือ การสังเกตส่วนประกอบของหนังสือ เช่น ปก คำนำ สารบัญ คำนิยม หัวข้อเรื่อง บรรณานุกรม หรือส่วนอื่นๆทำให้เข้าใจสิ่งที่อ่านดีขึ้น เป็นการเสริมการอ่านให้มีประสิทธิภาพ

5. ฝึกฝนเทคนิคการอ่าน เทคนิคการอ่านมีหลากหลายวิธีที่ทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพดังเช่น

5.1 สร้างบรรยากาศการอ่าน พยายามสร้างหรือหาบรรยากาศสำหรับการอ่านเพื่อให้เกิดสมาธิอาจเป็นบรรยากาศที่เงียบสงบ สถานที่เอื้ออำนวย อากาศเย็นสบายหรือบรรยากาศที่พึงพอใจของผู้อ่าน

5.2 ฝึกทำใจให้เป็นสมาธิ พยายามสร้างความตั้งใจแน่วแน่ที่จะอ่านหนังสือโดยทำจิตให้นิ่งสงบ ไม่สับสน ไม่ฟุ้งซ่าน โดยปกติช่วงเวลาที่ดีที่สุดในการอ่านหนังสือคือเวลาเช้าหลังจากนอนมาแล้วตลอดคืน เพราะสมองได้พักผ่อนมาแล้ว ย่อมพร้อมที่จะรับรู้ใหม่ๆ ได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าหากเป็นผู้ที่ฝึกสมาธิเป็นประจำ ก็สามารถอ่านหนังสือได้ทุกเวลาที่ต้องการ อ่านหลังจากทำสมาธิแล้วและเมื่ออ่านหนังสือไปนานๆแล้ว อาจเกิดอาการเมื่อยล้าหรือสมาธิเสื่อมคลาย ควรพักชั่วคราวหรือเปลี่ยนอิริยาบถเพื่อไม่ให้เกิดการเบื่อหน่าย

5.3 ฝึกเทคนิคการอ่านที่มีประสิทธิภาพหลายๆด้าน หนังสือแต่ละประเภทใช้วิธีการอ่านที่แตกต่างกัน เช่น หนังสือบางประเภทอาจไม่จำเป็นต้องอ่านโดยละเอียดทั้งเล่ม อาจใช้วิธีอ่าน

อย่างรวดเร็วในครั้งแรกที่เริ่มอ่าน เพียงเพื่อให้รู้ว่าหนังสือนั้นเขากล่าวถึงอะไรบ้าง ต่อมาก็อ่านซ้ำด้วยความเอาใจใส่และพยายามอ่านให้เข้าใจเฉพาะตอนที่สำคัญ หนังสือบางเล่มอาจต้องอ่านด้วยความเอาใจใส่ จับใจความและจดจำทั้งเล่ม ซึ่งต้องใช้เทคนิคการอ่านอีกวิธีหนึ่งในขณะที่การอ่านนวนิยาย อาจจะอ่านแบบสบายๆหรือให้เกิดความบันเทิงสนุกสนาน เป็นต้น

5.4 เทคนิคการอ่านให้จำ การอ่านหนังสือส่วนใหญ่ผู้อ่านต้องการที่จะจำเรื่องที่อ่าน โดยเฉพาะการอ่านตำรา ควรพยายามฝึกเทคนิคในการจำ ดังต่อไปนี้

5.4.1 ขณะที่อ่านหนังสือต้องพยายามใช้ประสาททุกส่วนให้ช่วยกันจำ

5.4.2 ต้องตั้งจุดประสงค์ให้แน่แน่ว่า จำเพื่อประโยชน์อะไร มีจุดมุ่งหมายอย่างไร

5.4.3 ตั้งใจที่จะทำอย่างแน่วแน่ และทำความเข้าใจอย่างมั่นคง

5.4.4 เมื่ออ่านจบแล้ว หมั่นนึกทบทวนสิ่งที่อ่านไปแล้วอยู่เสมอ

5.4.5 ก่อนอ่านควรทำให้มีสมาธิและควรหาบรรยากาศที่ช่วยเสริมสร้างสมาธิ

5.4.6 ทำอารมณ์ให้ดี เพราะถ้าอารมณ์ดี ความจำจะดี หากอารมณ์หงุดหงิด ความจำก็พร่ามัว

5.4.7 ควรหลีกเลี่ยงความจำแทรกซ้อน หากจำบางสิ่งที่ต้องการจำได้แล้วอย่าทำกิจกรรมอื่นต่อเนื่องทันที ควรวางเว้นไว้สักช่วงเวลาหนึ่ง ดังคำว่า “เรียนก่อนนอน จำติดต้น”

5.4.8 หากจำข้อความยาวๆ ควรจำทีละส่วน ใช้ดินสอดะขีดเส้นใต้คำที่สะดุดใจหรือเขียนข้อความที่ต้องการจำเป็นพิเศษในสมุดพก และนำติดตัวไปเพื่อทบทวนความจำเมื่อต้องการ

5.4.9 ควรงดเว้นดื่มของมีนเมา หรือเสพสิ่งเสพย์ติด เพราะเป็นการบั่นทอนความจำ และควรรับประทานอาหารที่ช่วยบำรุงสมองเป็นประจำ เพื่อสร้างเสริมความจำ

วิชาญ อัครวนสกุล (2545, น.15) ได้กล่าวถึงเทคนิคในการเปลี่ยนแปลงตัวเอง ให้เป็นคนรักการอ่าน ดังนี้

1. เริ่มอ่านจากสิ่งที่เราสนใจที่สุดก่อน เพราะโดยธรรมชาติคนเรามักจะทำอะไรที่ชอบมากที่สุดก่อนเสมอ ใครชอบกีฬาที่อ่านหนังสือหรือคอลัมน์ข่าวกีฬา ใครชอบบันเทิงก็อ่านหนังสือ นิตยสารหรือคอลัมน์ข่าวบันเทิง การเริ่มต้นอ่านสิ่งที่ชอบที่สุดก่อนก็เปรียบเหมือนการเรียกน้ำย่อย เพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน ทำให้อยากอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น

2. ฝึกการอ่านหนังสือทุกวัน อ่านวันละเล็กน้อย เช่น อ่านวันละ 1 หน้า หรือ 1 ตอน 1 ฉบับ ไม่ให้รู้สึกว่าเป็นภาระแก่ชีวิต ถือเป็นเรื่องปกติเหมือนกับการรับประทานอาหาร ให้คิดว่า

การอ่านหนังสือเป็นสิ่งมีประโยชน์และสามารถทำได้โดยไม่ลำบากอะไร เน้นย้ำว่าต้องอ่านบ่อยๆ ถ้าอ่านได้ทุกวันยิ่งดีจนเกิดความเคยชิน และรู้สึกว่ถ้าไม่อ่านหนังสือวันไหนเหมือนชีวิตขาดอะไรไปบางอย่าง วิธีการอ่านหนังสือได้ทุกวันทีเห็นได้ชัดก็คือ การอ่านหนังสือพิมพ์

3. ฝึกการอ่านหนังสือหรือเรื่องราวที่เราไม่เคยสนใจอ่านมาก่อน ทำไมจึงต้องอ่านสิ่งทีเราไม่เคยสนใจ คำตอบก็คือเพื่อทีเราจะๆ ได้รับความรู้อื่นเพิ่มขึ้น เปิดใจรับสิ่งใหม่ๆ เข้ามาในชีวิตมากขึ้น ในโลกปัจจุบันทีมีความรู้เพียงด้านเดียวคงไม่สามารถเจริญก้าวหน้าในชีวิตได้ดีเท่ากับคนที่รอบรู้และรู้กว้าง

4. เตือนตัวเองให้รู้จักพกพาหนังสือ ปากกา เมื่อเพื่อนๆ อ่านหนังสือหรือนิตยสารเล่มใดเล่มหนึ่งซึ่งไม่จบในครั้งเดียว อาจจะด้วยเหตุจำเป็นต่างๆ กันไป เสนอให้นำหนังสือเล่มนั้นๆ พกติดตัวเวลาเดินทางไปไหนมาไหน วางเมื่อไหร่ก็ลองหยิบขึ้นมาทีละเล็ทีละน้อย ส่วนปากกาก็เอาไว้สำหรับจดบันทึกหรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมจากการอ่านนั้น ได้ฝึกการคิดการเขียนไปในตัวด้วย

ศิริอร อินทร์ตลาดชุม (2545, น.12-13) ได้กล่าวถึงการสร้างนิสัยรักการอ่านสามารถทำได้หลายวิธีดังนี้

1. ฝึกรักการอ่านให้เป็นชีวิตจิตใจ ทุกครั้งทีมองเห็นหนังสือหรือวัสดุการอ่านใดก็ตาม ขอให้พยายามสร้างความรู้สึกว่หนังสือเป็นเพื่อนทีดีของเรา เป็นสิ่งทีมีคุณค่าสมควรแก่การอ่าน

2. ฝึกสร้างนิสัยใฝ่รู้ เมื่อมีความรู้สึกทีดีต่อการอ่าน จะเกิดความกระตือรือร้นทีจะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

3. ผู้ปกครองเป็นผู้ทีมีส่วนร่วมในการสร้างนิสัยให้เด็กๆ รักการอ่าน โดยการสละเงินซื้อหนังสือให้ลูกตั้งแต่เยาว์วัย หรือพาเข้าร้านขายหนังสือบ้าง ถ้าจะซื้อของขวัญให้ก็ควรเลือกซื้อหนังสือให้เป็นของขวัญแทนของเล่นราคาแพงๆ นอกจากนี้ผู้ปกครองควรปลูกฝังให้เด็กๆ รักการอ่านตั้งแต่เล็ก โดยการอ่านหนังสือประเภทนิทานให้ลูกฟังก่อนนอน และผู้ปกครองต้องเป็นผู้ทีนิสัยรักการอ่าน เมื่อลูกเห็นตัวอย่างก็จะปฏิบัติตามแบบอย่างเราได้เห็นทุกวัน

4. พ่อและแม่ต้องหมั่นสำรวจว่ลูกน้อยอ่านหนังสืออะไร แล้วหาหนังสือประเภทนั้นๆ ให้ลูกอ่าน ซึ่งจะช่วยให้เด็กเต็มใจอ่านมากกว่าลูกบังคับ แม้ว่าลูกจะอ่านหนังสือการ์ตูนก็ควรตามใจ พ่อแม่มีหน้าที่ทีจะให้คำปรึกษาแนะนำ และระมัดระวังสื่อลามกทีลูกอาจได้รับจากสังคมภายนอกทีแอบแฝงมาในลักษณะต่างๆ และอย่าตกใจถ้าเกิดไปพบว่ลูกมีสื่อประเภทนี้แต่อธิบายให้ความเข้าใจในสิ่งทีลูกต้องให้กับเขาอย่างใจเย็น

5. เลือกหนังสือทีส่งเสริมความรอบรู้ประจำไว้ที่บ้าน หนังสือทีมีเนื้อหาสาระหลากหลายไว้ให้ลูกเมื่อเขาอยากอ่านหรือมีความพร้อมทีจะอ่านหนังสือ

6. หาเวลาว่างพาเด็กๆ ไปร้านหนังสือแทนการไปศูนย์การค้า พ่อแม่ควรเปิดโอกาสให้ลูกเลือกหนังสือที่เขาสนใจ ภายใต้คำแนะนำของพ่อแม่

7. พ่อแม่และลูกช่วยกันจัดบรรยากาศภายในบ้านให้เหมาะแก่การอ่าน เช่น หาโต๊ะและเก้าอี้ที่เหมาะสมสำหรับการอ่าน ห้ามบ่นว่าทำไมลูกไม่อ่านหนังสือหรือนำลูกไปเปรียบเทียบกับลูกของเพื่อนบ้านที่ขยันอ่านหนังสือ เพราะเสียงบ่นหรือการเปรียบเทียบเช่นนี้จะทำให้เด็กไม่ยอมอ่านหนังสือ เกิดแรงต่อต้านการอ่านหนังสือ บรรยากาศการอ่านไม่ดีเกิดขึ้นทันที

8. การพาเด็กไปห้องสมุดบ่อยๆ จะเป็นการส่งเสริมให้ลูกมีนิสัยรักการค้นคว้า ค้นหาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด รู้จักวิธีการค้นคว้าหนังสือตามระบบห้องสมุด ตลอดจนทำให้ลูกรู้สึกถึงความเอื้ออาทรของพ่อแม่ได้เป็นอย่างดี

9. พ่อแม่ควรอ่านหนังสือเล่มเดียวกับลูก การอ่านหนังสือเล่มเดียวกับลูกจะช่วยให้อ่านแม่คุยกับลูกได้สะดวก รู้เรื่องและช่วยสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กได้ดีอีกด้วย

สรุปได้ว่าบ้านหรือครอบครัวเป็นแหล่งที่สำคัญในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก รวมทั้งโรงเรียนก็มีส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน

2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

สาระของส่วนนี้จะกล่าวถึง ความหมายและลักษณะของการส่งเสริมการอ่าน ความหมายและลักษณะของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ประเภทการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 ความหมายและลักษณะของการส่งเสริมการอ่าน

ไพพรรณ อินทนิล (2546, น.90) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมการอ่านไว้ว่า ในอดีตที่ผ่านมาผู้คนจะละเลยในส่งเสริมการอ่านให้กับเด็กอย่างจริงจัง พ่อแม่มักจะคิดว่าเป็นเรื่องของทางโรงเรียน ดังนั้นจึงรอไว้ให้เข้าโรงเรียนเสียก่อนค่อยเริ่มอ่านหนังสือ นอกจากนี้บางคนเข้าใจผิดว่าการที่เด็กจะชอบอ่านหนังสือหรือไม่ชอบอ่านนั้น เป็นเรื่องธรรมชาติของเด็กแต่ละคนไม่สามารถปลูกฝังได้ จึงปล่อยให้ตามแต่จะเป็นไปในที่สุด เมื่อเริ่มเรียนหนังสือก็ถูกปลูกฝังให้อ่านแต่หนังสือเรียนและทำการบ้านที่ครูทุกคนพร้อมใจกันมอบหมายในแต่ละวัน โดยไม่ได้มีแผนร่วมกัน เด็กจึงรู้สึกเบื่อหน่ายหนังสือจนกลายเป็นนิสัย จะอ่านหนังสือก็ต่อเมื่ออยู่ในวัยเรียนและเป็นหนังสือเรียนเท่านั้น แต่ในปัจจุบันนี้ได้มีการค้นคว้าทดลองจนเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการอ่านควรได้รับการส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียน

2.3.2 ความหมายและลักษณะของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

วีระวรรณ วรรณโท (2545, น.67) กล่าวว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นงานที่ห้องสมุดจะต้องทำขึ้นเพื่อชักจูงส่งเสริมให้ผู้มาใช้ห้องสมุดมีความเข้าใจในเรื่องของหนังสือ รู้จักวิธีอ่าน วิธีการเลือกใช้นั่งหนังสือ รู้จักวิธีสร้างวิจรณ์ญาณในการอ่านให้เกิดนิสัยรักการอ่าน เพื่อดึงดูดให้เยาวชนสนใจในการอ่านเห็นความสำคัญ ความจำเป็น และเพลิดเพลินในการอ่าน ตลอดจนพัฒนาการอ่านของตนให้มีความเข้าใจมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน และมีรสนิยมที่ดีในการอ่าน

2.3.3 คุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

แมนมาส ชวลิต (2529, น.218) ได้กล่าวถึงกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จะมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. จูงใจ ให้บุคคลที่เป็นเป้าหมายเกิดความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉาน เพื่อจะได้รู้เรื่องราวที่น่ารู้ น่าสนุก ที่มีอยู่ในหนังสือ
2. เร้าใจ บุคคลที่เป็นเป้าหมาย อาจเป็นคนเดียวหรือกลุ่มคนทั่วไป ให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือที่มีคุณภาพตามที่ประสงค์หรือผู้จัดกิจกรรมเห็นว่าควรอ่าน กิจกรรมจะชี้ให้เห็นว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็น มีความสำคัญ มีประโยชน์ต่อบุคคล

2.3.4 ประเภทการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

อุทัยวรรณ ชิดสูงเนิน (2533, น.22 - 23) ได้สรุปการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้ได้ดังนี้

1. การเล่านิทาน
2. การเล่าเรื่องจากหนังสือ
3. การแนะนำหนังสือ
4. การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ
5. การโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ
6. การจัดนิทรรศการ
7. การจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ
8. การอ่านหนังสือให้ฟัง
9. เกมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ
10. การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ

2.3.5 วิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีบุคคล คณะบุคคล และหน่วยงานของราชการได้เสนอหลักการและวิธีการในการจัดกิจกรรมนี้ไว้เป็นจำนวนมาก จากการที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้ามาและรวบรวมจากเอกสารต่างๆ ปรากฏว่ามีผู้เสนอกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้หลายกิจกรรมแต่ละกิจกรรม มีวิธีการจัดกิจกรรมดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การเล่านิทาน

การเล่านิทานเป็นวิธีหนึ่งในการปลูกฝังให้เด็กเกิดความรักสนใจในการอ่าน ตลอดจนพัฒนาตนเองให้มีนิสัยรักการอ่าน นิทานที่นอกจากจะสร้างความสนุกสนาน ยังช่วยพัฒนาการพูดและการเขียนได้เป็นอย่างดี

1.1 การเลือกรื่อง เรื่องที่จะนำมาเล่าควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.1.1 มีคุณค่าแก่การ เช่น ให้ความสนุกสนาน มีคติสอนใจ

1.1.2 มีคุณค่า คือ คำนวณเวลาที่ต้องเตรียมตัวเล่า และคำนวณเวลาของผู้ฟัง

1.1.3 เป็นเรื่องที่ทันสมัย ทันต่อสถานการณ์โลกปัจจุบัน จะทำให้การเล่าไม่น่า

เบื่อ

1.2 ลักษณะการเล่า อาจจำแนกได้ดังต่อไปนี้ (สมทรง แสงแก้ว, 2529, น.264)

1.2.1 การเล่าปากเปล่า เป็นการเล่าประกอบท่าทางและใช้เสียง

1.2.2 การเล่าโดยร้องเพลงประกอบ เช่น เพลงบรรยายลักษณะของสัตว์แต่ละชนิดใน

เรื่องนิทาน เป็นต้น

1.2.3 การเล่าโดยใช้หุ่น โดยเล่นหุ่นแบบต่างๆ ประกอบการเล่าคือ หุ่นถุงมือ หุ่น

กระดาษแบบหนังตะลุง หุ่นฟ้ายัดนุ่น เป็นต้น

1.2.4 การเล่นโดยใช้ภาพประกอบ โดยวาดภาพลงบนกระดาษ เวลาเล่ายกภาพ

ประกอบการเล่า

1.2.5 การเล่าด้วยการแสดงละคร โดยให้ผู้แสดงหลายคนแสดงบทบาทของตัวละคร

ต่างๆ ในเรื่องขณะเล่านิทาน

2) การเล่าเรื่องจากหนังสือ

การเล่าเรื่องจากหนังสือ (Book Talk) เป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสม สำหรับเด็กโต ระดับมัธยมศึกษา เรื่องในหนังสือที่ควรเล่าอาจเป็นสารคดี บันเทิง หนังสือวารสาร หรือเรื่องในหนังสืออ่านเสริมหลักสูตร และหยิบยกเอาคติในเรื่อง มากเล่าด้วย อนันต์ ส่งอำไพ (2528, น.18) การเล่าเรื่องจากหนังสือควรดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 การเลือกหนังสือ โดยอ่านหนังสือที่คาดว่าจะอยู่ในความสนใจของผู้ฟัง มีความทันสมัยกับเหตุการณ์ปัจจุบัน

2.2 ผู้เล่าเรื่องหนังสือต้องรู้ลึกชอบหนังสือที่จะนำมาเล่า เพราะถ้าผู้เล่าเองยังรู้สึกไม่ชอบ การที่จะชักจูงให้คนอื่นชอบด้วยก็คงเป็นไปได้ยาก ผู้เล่าต้องพยายามจับต่อนำเสนอในสิ่งที่จะทำให้ผู้ฟังสนใจ และจัดเริ่มที่จะพูดเพียงคร่าว ๆ เฉพาะหัวข้อเรื่องใหญ่ ๆ เพื่อช่วยความจำและลำดับขั้นตอนในการพูด

2.3 วิธีการเล่าเรื่องหนังสือ แบ่งอย่างกว้าง ๆ ได้ 3 วิธี คือ

2.3.1 เล่าเรื่องหนังสือที่มีแกนของเรื่องไม่สัมพันธ์กัน จากการที่ผู้เล่าได้อ่านหนังสือเล่มนั้น ๆ มาแล้ว จึงสามารถแนะนำแก่ผู้ฟังได้ว่าหนังสือเล่มใดเหมาะสมกับผู้มีประสบการณ์หรือสนใจอย่างไร เพื่อที่แต่ละบุคคลจะเลือกหนังสือได้ตรงตามความสนใจ และความต้องการของตนเอง หรืออย่างน้อยก็เป็นการให้แนวคิดเพื่อนำไปใช้ในการเลือกหนังสือด้วยตนเอง

2.3.2 การเล่าเรื่องหนังสือเมื่อมีเวลาน้อย โดยพูดถึงหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งอย่างละเอียดและพูดถึงหนังสือเล่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันอย่างสั้น ๆ ซึ่งอาจเป็นหนังสือวิชาเดียวกันหรือมีโครงเรื่องเหมือนกันก็ได้

การเริ่มต้นรายการเป็นสิ่งสำคัญไม่น้อยกว่าการเล่าเรื่องหนังสือผู้เล่าจะต้องหาวิธีสร้างอารมณ์คล้อยตามหรือดึงดูดความสนใจของผู้ฟังมาสู่เรื่องที่จะเล่าจึงอาจทำได้โดยการพูดถึงเหตุการณ์ที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นหรือระยะเวลาไม่นานนัก เรื่องที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์หรือจากรายการโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมจากจุดเริ่มต้นจะนำไปสู่หนังสือเล่มแรกที่พูดถึง ซึ่งควรเป็นหนังสือที่น่าสนใจและอ่านกันได้ทุกคน แล้วจึงเริ่มไปสู่หนังสือเล่มยาก ๆ ต่อไป

การเล่าเรื่องหนังสือนั้น ควรจะดึงตอนที่น่าตื่นเต้น น่าสนใจของเรื่องออกมาเล่า โดยคำนึงถึงความสำคัญ 2 ประการคือ การไม่เล่าเรื่องหนังสือที่ผู้เล่าเองไม่เคยอ่าน และไม่เล่าเรื่องหนังสือจนถึงตอนจบของเรื่อง โดยหยุดตรงจุดสุดยอด (Climax) หรือก่อนจะถึงจุดคลี่คลายของเรื่องเล็กน้อยต่าง ๆ เพราะผู้ฟังจะไม่สนใจหนังสือเล่มนั้นอีกเลย และต้องคำนึงเสมอว่า การเล่าเรื่องหนังสือนั้น ได้บรรลุวัตถุประสงค์การอ่านหนังสือด้วยตนเองไม่ได้ พร้อมกันนี้การเล่าเรื่องหนังสือที่ดีต้องให้ความสนุกสนาน น่าสนใจทั้งแก่ผู้ฟังและผู้เล่า

3) การแนะนำหนังสือ

การแนะนำหนังสือเป็นวิธีการชักชวนหรือเร้าใจให้ผู้ฟังสนใจในการอ่านวิธีหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากการเล่าเรื่องจากหนังสือเล็กน้อย โดยผู้แนะนำไม่ต้องเล่าเรื่องให้ละเอียดนัก เพียงบอกเรื่องย่อ ๆ พอสังเขป เน้นการวิเคราะห์ข้อดี ข้อบกพร่อง และประโยชน์ที่ผู้ฟังจะได้รับ การแนะนำ

ควรให้เหมาะสมกับวัย ระดับการศึกษา และพื้นฐานความรู้ของผู้ฟังด้วย การแนะนำหนังสือ
ดำเนินการดังนี้ (รสา วงศ์ยังอยู่, 2529, น.388 – 390)

3.1 การเลือกหนังสือที่จะแนะนำ ควรเน้นหนังสือต่อไปนี้ คือหนังสือที่คนสนใจและ
เป็นประโยชน์ในกลุ่ม หนังสือทางวิชาการที่ใช้สอนในหลักสูตรหนังสืออ้างอิง หนังสือชุด หนังสือ
สารคดี หนังสือนวนิยาย หนังสือสำหรับเด็ก หนังสืออ่านประกอบ หนังสือใหม่ หนังสือที่ชนะการ
ประกวด เป็นต้น

3.2 ระยะเวลาในการแนะนำ ใช้เวลาประมาณ 15 – 45 นาที แล้วแต่จำนวนเล่มและกลุ่ม
ผู้ฟัง

3.3 การเตรียมตัวแนะนำมีดังนี้

3.3.1 ประสานงานกันระหว่างบรรณารักษ์ ครู อาจารย์ที่สอนวิชาการ ชมรมหรือ
ชุมนุมต่าง ๆ เพื่อทราบความต้องการหนังสือที่จะแนะนำ

3.3.2 ศึกษาจากการวิจารณ์หนังสือที่มีผู้อื่นวิจารณ์ไว้ พร้อมกับการวิเคราะห์วิจารณ์
ของตนเอง

3.3.3 อ่านหนังสือที่จะแนะนำอย่างละเอียด

3.3.4 บันทึกลงในแบบบันทึกการอ่าน โดยบันทึกข้อมูลทางบรรณานุกรม เรื่องย่อ
แง่คิด ประโยชน์ที่ได้ เป็นต้น

3.4 วิธีแนะนำ ดำเนินการดังนี้

3.4.1 มีท่าทางที่แสดงความมั่นใจในการแนะนำ

3.4.2 นำหนังสือที่จะแนะนำมาแสดงด้วย

3.4.3 แนะนำให้เหมาะสมแก่วัยของผู้ฟัง

3.4.4 ให้ข้อมูลทางบรรณานุกรมแจ่มแจ้ง

3.4.5 ไม่ต้องแนะนำรายละเอียดมากเกินไป เน้นตอนสำคัญ ๆ ตอนที่จะให้
ประโยชน์แก่ผู้ใช้และวิธีใช้

3.4.6 แนะนำส่วนต่างๆ ที่สำคัญของหนังสือ เช่น รูปภาพ แผนที่ กราฟ
บรรณานุกรม เป็นต้น

3.4.7 พูดเสียงดังให้ผู้ฟังได้ยินชัดเจน ออกเสียงให้ถูกต้องวิธี

3.4.8 ให้แง่คิดที่เป็นประโยชน์

3.4.9 ไม่แนะนำซ้ำซาก ไม่ใช่คำ เอ้อ อ้า จนเป็นที่รำคาญ

3.4.10 ถ้าเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาเดียวกัน หรือเป็นชุด ให้แนะนำทีละเล่ม

3.5 การประชาสัมพันธ์ โดยระบุวัน เวลา สถานที่ เรื่องที่จะแนะนำ อาจแจ้งให้ทราบล่วงหน้าทางวาจาหรือการจัดนิทรรศการ

หนังสือที่จะนำมาแนะนำต้องจัดเตรียมพร้อมไว้เพื่อจัดบริการให้อ่าน อาจติดตามผลได้จากการสังเกตการอ่าน และอาจให้ผู้อ่านกรอกแบบสอบถามเพื่อนำมาประเมินผลแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

4) การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ

การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ เป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เกิดขึ้นจากพื้นฐานพฤติกรรมของคนเราที่ชอบสนทนากันถึงเรื่องต่างๆ เช่น เล่าถึงภาพยนตร์ที่ตนดูแล้วชอบ หรือหนังสือที่อ่านแล้วจับใจ เป็นต้น เป็นการกระตุ้นให้เกิดความอยากอ่าน แต่การสนทนาเรื่องหนังสือที่จัดเป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านนั้นจะมีกระบวนการที่เป็นระบบ ซึ่งนอกจากจะทำให้การสนทนานั้นเป็นเรื่องประเทืองปัญญาในชีวิตประจำวันแล้ว ยังช่วยพัฒนาการอ่านไปสู่ระดับวิเคราะห์ วิจักษ์ และสังเคราะห์อีกด้วย ผู้สนทนาจะเป็นผู้ซึ่งมีการพัฒนาการในการอ่านมากแล้ว ส่วนผู้ฟังการสนทนาและบางคนเข้าร่วมสนทนาซึ่งอาจยังไม่พัฒนาการอ่านของตนไปได้มากนัก ก็จะได้ประโยชน์จากการฟังข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือนั้นๆ ด้วยการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือมีวิธีการดำเนินงานดังนี้ แม้นมาส ชวลิต (2529 , น. 362)

4.1 การเลือกหนังสือเพื่อสนทนา ควรเป็นหนังสือที่มีข้อความน่าสนใจ เช่น สามารถวิเคราะห์ได้หลายแง่มุม ให้ข้อมูลเชื่อถือได้ มีวิธีการเขียนที่ชวนให้อ่าน เป็นต้น อาจเป็นหนังสือที่ได้รับรางวัลหรือหนังสือที่น่าสนใจ

4.2 การกำหนดผู้นำสนทนา ผู้นำสนทนาต้องเป็นนักอ่านที่มีพัฒนาการอ่านมาก แล้วกลุ่มผู้นำสนทนาควรมีอย่างน้อย 4 – 5 คน ที่มีประสบการณ์ ทัศนคติ และความรู้ และความสนใจแตกต่างกันเพื่อจะได้ข้อคิดเห็นแตกต่างกันออกไป โดยมีคนหนึ่งนำสนทนาทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา

4.3 การเตรียมตัวสนทนา ผู้นำสนทนาจะต้องอ่านหนังสือเล่มที่จะสนทนาอย่างละเอียดถี่ถ้วนตั้งแต่เจตนารมณ์ของผู้เขียนเค้าโครงเรื่อง แก่นของเรื่อง วิธีเสนอเรื่อง ข้อความประทับใจ ประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับ จำนวนภาษา

4.4 การกำหนดหัวข้อสนทนา ผู้นำสนทนาจะต้องหาหรือกันเพื่อกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะสนทนาที่ครอบคลุมหัวข้อทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเล่มนั้นๆ และแบ่งหน้าที่กันว่าใครจะกล่าวเน้นหนักในแง่ใด ซึ่งขึ้นอยู่กับความถนัดและความสนใจของแต่ละคน

4.5 การกำหนดเวลาสนทนาควรกำหนดเวลาสำหรับการสนทนาประมาณ 1 – 2 ชั่วโมง โดยผู้นำสนทนาแต่ละคนควรจะได้พูดคนละ 2 รอบ และควรให้ผู้ฟังมีเวลาซักถามหรือเสนอข้อคิดเห็นประมาณ 30 นาที

4.6 หน้าทีของผู้ดำเนินการสนทนา มีหน้าที่อย่างเดียวกับผู้ดำเนินการอภิปราย โดยจะต้องเป็นผู้คิดหัวข้อการสนทนาร่วมกับผู้นำสนทนา เมื่อเริ่มการสนทนาจะเป็นผู้อธิบายถึงหัวข้อการสนทนาพอเป็นสังเขป และแนะนำผู้นำสนทนาแต่ละคน เชิญผู้นำสนทนาให้พูดทีละคนตามลำดับ เมื่อผู้นำสนทนาทุกคนกล่าวจบแล้ว ผู้ดำเนินการสนทนาจะสรุปประมวลข้อคิดเห็นของทุกคน หลังจากนั้น ก็เปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถามและเสนอข้อคิดเห็นของตน และเมื่อการสนทนาและการซักถามหรือแสดงข้อคิดเห็นจบลงแล้ว ผู้ดำเนินการควรปิดรายการด้วยการเชิญชวนให้ผู้ฟังติดตามหาอ่าน หนังสือเรื่องที่น่ามาสนทนาต่อไป

4.7 อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดสนทนา ผู้นำการสนทนาควรจัดทำข้อมูลทางบรรณานุกรม เรื่องย่อ และบรรณนิทัศน์แจกแก่ผู้ฟัง จัดแสดงหนังสือให้เห็นหรือในกรณีที่ต้องอ้างถึงภาพหรือแผนภูมิในเรื่อง ควรถ่ายทำภาพนิ่ง หรือเขียนลงบนแผ่นใสฉายให้ผู้ฟังดูด้วย

5) การได้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ

การได้วาทีที่สามารถนำมาใช้เป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้อย่างหนึ่งมีวัตถุประสงค์จะให้ ผู้ฟังได้รับข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือทั้งด้านดีและไม่ดี ได้ฟังข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเล่มนั้น หรือในเรื่องนั้น ๆ จากบุคคลหลายคนทุกแง่มุม ช่วยให้ผู้ฟังรู้จักอ่านโดยไตร่ตรอง รู้จักมองหนังสือหลาย ด้าน นอกจากนี้ผู้ที่ฟังการได้วาทีที่อาจอ่านหนังสือเล่มนั้น ๆ ก่อน เพื่อจะได้เปรียบเทียบข้อคิดเห็นของตนกับข้อคิดเห็นของผู้ได้วาทีอีกด้วยโดยวิธีการดังนี้

5.1 กำหนดหัวข้อหรือประเด็นที่จะนำมาใช้ในการได้วาที โดยเลือกหัวข้อที่ดึงดูดความสนใจ ในด้านแง่บวกแง่ลบ อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับหนังสือประเภทที่เป็นที่ขงใจของคนส่วนมาก เช่น หนังสือการ์ตูนมีประโยชน์หรือไม่หรือเป็นความคิดรวบยอดของหนังสือบางเล่ม เช่น ความรักคือความทุกข์ เป็นต้น การกำหนดประเด็นควรทำล่วงหน้าการได้วาทีนานพอสมควร เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการได้วาทีมีเวลาเตรียมตัวอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำหนด

5.2 การกำหนดบุคคลผู้ได้วาที ซึ่งประกอบด้วย ประธานการได้วาที 1 คน ฝ่ายเสนอและ ฝ่ายค้าน ประกอบด้วยหัวหน้าฝ่ายละ 1 คน และผู้สนับสนุนฝ่ายละไม่เกิน 4 คน

5.3 กำหนดหน้าที่คณะบุคคลผู้ได้วาที ดังนี้

5.3.1 ประธานการได้วาที มีหน้าที่เปิดการได้วาที แจงประเด็นให้ผู้ฟังทราบ กล่าว แนะนำผู้ได้วาทีทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งแจงเกี่ยวกับประเด็นให้ทราบ กำหนดเวลาให้แต่ละคนพูด เชิญผู้ได้วาทีพูดตามลำดับ เมื่อกล่าวครบทุกคนแล้วเชิญหัวหน้าฝ่ายค้านสรุป และเชิญหัวหน้าเสนอสรุปทีหลัง ฟังความคิดเห็นของกรรมการ ประกาศแจ้งผลการได้วาที แล้วกล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมได้วาทีทุกคน

5.3.2 ผู้ได้วาที จะต้องอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับญัตติที่จะพูให้ละเอียด เลือกสรรคำพูดให้เหมาะสมกับหลักการ ควบคุมอารมณ์ให้เยือกเย็น สุขุม หาเหตุผลมาหักล้างโต้ตอบโต้ทันที่ ไม่พูดนอกประเด็น เคารพผู้ฟัง และรักษาเวลา

5.3.3 กรรมการผู้ตัดสิน ยึดหลักในการตัดสินคือ ผู้ได้วาทีพูดตรงประเด็นหรือไม่ เหตุผลข้อมูลเชื่อถือได้เพียงใด หักล้างประเด็นของฝ่ายตรงข้ามได้ดีเพียงใด และวิธีการพูดใช้วาทศิลป์ โน้มน้าวใจผู้ฟังดีเพียงใด เป็นต้น

6) การจัดนิทรรศการ

การจัดนิทรรศการมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจให้นักเรียนได้รู้ได้เห็นเกิดความใฝ่รู้ในเรื่องที่น่าสนใจต่างๆ และสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากวัสดุต่างๆ ในห้องสมุด เป็นการเชิญชวนให้นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดมากยิ่งขึ้น โดยวิธีการดังนี้

6.1 กำหนดหัวข้อเรื่องที่จะจัด อาจวางแผนไว้ตลอดปี โดยกำหนดไว้อย่างคร่าวๆ แต่ต้องให้สอดคล้องกับสถานการณ์ขณะนั้นๆ

6.1.1 วันสำคัญต่างๆ เช่น วันทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

6.1.2 เทศกาลตามประเพณี เช่น วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ วันลอยกระทง

6.1.3 หนังสือใหม่ในห้องสมุด

6.1.4 หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือชนะการประกวด หรือได้รับรางวัลต่างๆ

6.1.5 การใช้ห้องสมุด อาจเป็นการแนะนำห้องสมุดตอนเปิดภาคเรียน

6.2 เลือกสถานที่จัดนิทรรศการ ครูบรรณารักษ์ควรจะต้องเลือกว่าจัดบริเวณใดที่สะดวกหรือใกล้ทางผ่านไปมาของผู้ใช้

6.3 ร่างผังการจัดนิทรรศการคร่าว ๆ ลงบนกระดาษว่าจะจัดอย่างไร จะใช้วัสดุอะไร

6.4 จัดเตรียมอุปกรณ์ เช่น หนังสือ เป็นต้น และควรมีรายชื่อหนังสือที่แนะนำให้ผู้ชมไปอ่านเพิ่มเติม

6.5 จัดสถานที่ให้สวยงาม สะดุดตา มีลักษณะเด่น น่าสนใจ

6.6 ช่วงเวลาที่จัดนิทรรศการ ไม่ควรจัดแล้วเก็บเร็วเกินไป ที่เหมาะสมประมาณ 1 – 3 สัปดาห์

6.7 การประชาสัมพันธ์ การจัดนิทรรศการทุกครั้งควรประชาสัมพันธ์ให้ครูและนักเรียนได้ทราบ

7) การจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ

การจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ เป็นการจัดทำรายชื่อหนังสือที่ได้รับมาใหม่และรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจแจกแก่ผู้ใช้ห้องสมุด การจัดทำควรเลือกหนังสือที่เหมาะสมแก่วัยของ

ผู้อ่าน ควรอ่านหนังสือทุกเล่มเพื่อแน่ใจในคุณภาพ ประโยชน์ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่าน โดยให้ข้อมูลทางบรรณกรรมของหนังสือและข้อมูลอื่น ๆ แม้นมาส ชาลิต (2529, น.345)

- 7.1 เนื้อหาโดยส่วนรวมของหนังสือเล่มนั้น
- 7.2 เรื่องเด่นๆ ของหนังสือ
- 7.3 ข้อดีอื่นๆ เช่นรูปเล่ม ลำนวนการเขียน ภาพประกอบ
- 7.4 เป็นหนังสือใหม่ ไม่ล้าสมัย ทันต่อสถานการณ์

8) การอ่านหนังสือให้ฟัง

การอ่านหนังสือให้ฟัง เป็นกิจกรรมที่จะจูงใจให้ผู้ฟังเกิดความรักหนังสืออยากติดตามเรื่องที่ได้ฟังต่อไปด้วยตนเอง ผลพลอยได้อีกอย่างหนึ่งที่มีประโยชน์คือ ได้ฟังการอ่านออกเสียงที่ถูกต้อง การอ่านถูกวิธี ได้ฟังความไพเราะของภาษาอันเป็นประโยชน์ในการเรียนภาษาอีกด้วย (กานต์มณี สักดิ์เจริญ, 2529, น.339)

การอ่านหนังสือให้ฟัง มีวิธีการจัดกิจกรรมดังนี้ (กานต์มณี สักดิ์เจริญ, 2529, น.342)

8.1 องค์ประกอบของการอ่านหนังสือให้ฟัง มีดังต่อไปนี้

8.1.1 ผู้อ่าน จะต้องมั่นใจตนเองว่าเป็นผู้มีความสามารถในการอ่าน เช่น อ่านได้ถูกต้องตามอักขรวิธี อ่านได้ชัดเจน เว้นวรรคตอนถูกต้อง เป็นต้น

8.1.2 สิ่งที่จะอ่านมีหลายอย่างเช่น บทความจากหนังสือพิมพ์ หรือวารสาร หนังสือประเภทต่าง ๆ ปรกาศต่าง ๆ เป็นต้น

8.1.3 ผู้ฟัง เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการอ่านหนังสือให้ฟัง หลายประการ เช่น ได้ฟังความไพเราะของภาษา การอ่านออกเสียงที่ถูกต้องได้รู้จักหนังสือดี ทราบข่าว เรื่องราวที่น่าสนใจ อันจะเป็นแนวทางในการอ่านและการศึกษาค้นคว้าต่อไป

8.2 การเตรียมการ มีดังนี้

8.2.1 การเลือกเรื่อง มีดังนี้

8.2.1.1 เลือกเรื่องให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังตามวัย วาระและ โอกาส

8.2.1.2 เลือกเรื่องให้เหมาะสมกับความถนัดและบุคลิกของผู้อ่าน

8.2.1.3 ถ้าเป็นหนังสือ เมื่อเลือกเรื่องใดแล้ว เลือกตอนที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นตอนที่ดีที่สุดในหนังสือเล่มนั้น หรืออาจจะเลือกบางบท บางส่วนของบท เพื่อชวนให้ผู้ฟังอยากติดตามอ่านต่อไป

8.2.2 การเตรียมตัวสำหรับผู้อ่าน มีดังนี้

8.2.2.1 ต้องทราบว่าเป็นการอ่านต่อหน้าผู้ฟังกลุ่มขนาดใด หรืออ่านผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หรือเสียงตามสาย

8.2.2.2 หนังสือหรือสิ่งพิมพ์ที่จะอ่าน ควรค้นหน้าหรือตอนที่อ่านไว้ให้เรียบร้อย ถ้ามีหลายตอนอาจบันทึกหัวข้อเรื่องไว้ที่บนกระดาษค้นหน้าหนังสือทุกๆ เรื่องที่จะอ่าน

8.2.3 สถานที่จัดกิจกรรม จัดได้หลายแห่งตามความเหมาะสม เช่น หน้าเสาธง ห้องสมุด ห้องเรียน ห้องประชุม ห้องส่งเสียงตามสาย สถานีวิทยุ เป็นต้น ถ้าเป็นการอ่านที่ผู้อ่านและผู้ฟังต้องเห็นหน้ากัน ควรจัดที่นั่งให้มองเห็นกันชัดเจน

8.2.4 อุปกรณ์การอ่าน ใช้อุปกรณ์ตามความเหมาะสม เช่น ภาพประกอบ เพลงประกอบ การแสดงหุ่น ป้ายนิทรรศการ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น

8.2.5 การประชาสัมพันธ์ โดยบอกให้ผู้ฟังทราบว่าอ่านหนังสือให้ฟังในวันใด เวลาใด ใครเป็นผู้อ่าน จัดที่ไหน มีการจัดกิจกรรมประกอบอะไรบ้าง เป็นต้น

8.3 วิธีการอ่านหนังสือให้ฟัง มีดังนี้

8.3.1 ท่าทางการอ่านควรอยู่ในอาการสำรวม มีลักษณะชวนให้อยากฟัง

8.3.2 การอารัมภบทควรให้สั้นแต่เข้าใจให้ผู้ฟังสนใจ

8.3.3 อ่านออกเสียงให้ชัดเจนฟังได้ทั้งถึง มีน้ำเสียงเหมาะกับเนื้อเรื่องที่อ่าน

8.3.4 อ่านออกเสียงให้ถูกต้องตามอักขรวิธี

8.3.5 ทอดจังหวะให้เหมาะสม

8.3.6 ผู้อ่านควรมองหน้าผู้ฟังเป็นระยะๆ

8.4 ลักษณะกิจกรรมการอ่านหนังสือให้ฟังมีดังนี้

8.4.1 อ่านในรายการเสียงตามสาย

8.4.2 ประกวดการอ่านหนังสือให้ฟัง

8.4.3 กิจกรรมอ่านหนังสือในครอบครัว

8.4.4 อ่านหนังสือทางวิทยุกระจายเสียง

9) เกมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ

เกมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้เด็กสนใจในการอ่านการค้นคว้า และสนใจเข้าใช้ห้องสมุดของโรงเรียน ลักษณะของเกมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ มีดังต่อไปนี้

9.1 แข่งขันทายปัญหาเกี่ยวกับหนังสือ เช่น เล่าเรื่องหนังสือให้ฟังแล้วให้ทายชื่อหนังสือ ให้ต่อคำประพันธ์ เป็นต้น ลักษณะของปัญหาควรเป็นดังนี้

9.1.1 เป็นความรู้ที่สามารถค้นหาคำตอบได้จากหลายแห่ง

9.1.2 เป็นความรู้เฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่ง

9.1.3 ปัญหาเขาวัว อันเป็นการฝึกไหวพริบและวิจารณญาณของผู้ตอบปัญหานั้น ๆ

9.2 แข่งขันให้หาหนังสือเล่มที่ต้องการให้เร็วที่สุด ด้วยวิธีการของ การใช้ห้องสมุดที่ ถูกต้อง

9.3 แข่งขันหาคำศัพท์หรือเรื่องราวจากพจนานุกรมและสารานุกรม

9.4 จัดประกวดคำขวัญเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด

9.5 เกมการใช้ห้องสมุด ใช้วิธีการแสดงภาพการใช้ห้องสมุดประกอบเพลงเด็กนอกจาก การแสดงภาพยังใช้การแสดงท่าทางประกอบภาพ ผู้ชนะรางวัลคือผู้ที่สามารถสรุปใจความ เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดในประเด็นต่างๆ จากภาพและท่าทางการแสดง (นุชรี ตรี โจนันต์, 2527, น.18)

10) การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ

การส่งเสริมการอ่าน โดยการผ่านทาง การแสดงละครนั้นสามารถทำได้ และถ้าทำได้จะมีสัมฤทธิ์ผลที่น่าพอใจ ในแง่ของการอ่านบทละครจะทำให้เกิดจินตนาการและมีสมาธิเพื่อให้เข้าใจ บทบาทของตัวละคร และมองเห็นตัวละครในมโนทัศน์ได้ชัดเจน ในการสอนให้เด็กอ่านบทละคร นอกจากให้อ่านในใจแล้ว ต้องให้อ่านออกเสียง และอาจมอบให้เด็กหลายๆ คนอ่านบทละครเรื่อง เดียวกันให้เกิดความเข้าใจบทบาทของตัวละครต่างๆ จากนั้นก็ฝึกให้เด็กรู้จักใส่อารมณ์และความรู้สึก เข้าไปซึ่งเป็นการแปรตัวหนังสือออกมาเป็นคำพูดและท่าทาง เป็นการฝึกทักษะการอ่านหนังสือ ของเด็ก และเป็นการเปิด โอกาสให้เด็กกล้าแสดงออก ซึ่งความคิดและท่าทางต่างๆ ด้วย (อุบล บุญชู, 2525, น.42)

2.4 บทบาทของผู้บริหารและครูบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการอ่าน

2.4.1 บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการอ่าน

ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการอ่านของ โรงเรียนโดยเฉพาะการสนับสนุนการจัดกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน มุมหนังสือ ส่งเสริมให้ โรงเรียนจัดทำแผน โครงการและงบประมาณเพื่อการจัดซื้อเพื่อการจัดซื้อหนังสือส่งเสริมการอ่าน ในห้องสมุด โรงเรียนควรมีหนังสือเสริมประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้เพิ่มเติมให้กับผู้เรียน เสริมสร้างลักษณะนิสัยพัฒนาบุคลิกภาพสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้อ่านเพื่อระเืองปัญญาและกลม่อมเกลารมณ์ สนับสนุนให้โรงเรียนมีครูบรรณารักษ์ทำงานใน ห้องสมุดเต็มเวลา สนับสนุนให้ครูบรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สอนวิธีการใช้ห้องสมุด แนะนำการอ่านเพื่อศึกษาและพัฒนาบุคลิกภาพเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล แนะนำครูที่สอน รายวิชาให้เข้าใจนโยบายของโรงเรียน และสนับสนุนการสอนของครู โดยวิธีบูรณาการหนังสือ อื่นๆนอกเหนือจากหนังสือเรียนในการสอนรายวิชา เน้นการสอนให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง

ฝึกหัดให้รู้จักฟัง พูด อ่าน เขียน ควบคู่กันไปแนะนำผู้เรียนให้รู้จักซักถาม สนับสนุนให้ใช้คำถาม เพื่อให้ได้ความรู้ลึกซึ้งและกว้างขวาง ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในแจ่มแจ้ง (กรมวิชาการ, น.212-213)

บทบาทการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของผู้บริหารโรงเรียน ในทัศนะของนางนุช พิเศษจักษ์พันธ์ (2529, น.42-43) มี 2 ด้านคือ

1) ด้านงบประมาณ ผู้บริหารมีบทบาทในด้านการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน โครงการแผนงานส่งเสริมการอ่านจากเงินงบประมาณแผ่นดิน เงินบำรุงการศึกษา เงินที่ได้จากการบริจาค หรืออื่นๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

2) ด้านการส่งเสริมบุคลากร ผู้บริหารมีบทบาทในการให้เสรีภาพการปฏิบัติงานของครู สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีส่วนรวมในการจัดกิจกรรม ให้คำแนะนำปรึกษา เกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ในการจัดกิจกรรม เปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการศึกษาต่อ ในระดับสูงขึ้น ส่งครูไปอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีห้องสมุดหรือมุมหนังสือขึ้นใน โรงเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเช่น การเล่านิทาน การอ่านหนังสือให้ฟัง การจัดประกวดการ อ่านเปลี่ยนวิธีสอนของครูจากการฟังคำบอกเล่าเป็นการสอนให้รู้จักศึกษาหาความรู้จากหนังสือ หลากๆเล่ม ให้รางวัลเป็นหนังสือแก่นักเรียนที่ทำความดี จัดเวลาให้นักเรียนใช้ห้องสมุดอย่างน้อย สัปดาห์ละคาบวิชา จัดทำโครงการแก้ไขปัญหาการอ่านของนักเรียน ทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง เรื่องความสำคัญของการอ่าน ผู้บริหาร ครู บรรณารักษ์ห้องสมุดจะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างของนัก อ่านที่ดี

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์(2536, น.154-158) กล่าวถึงบทบาทสำคัญของผู้บริหารในการ ส่งเสริมกิจกรรมรักการอ่านโดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

1) กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนโดยใช้ห้องสมุด ให้นักเรียนศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง และเพื่อให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามนโยบาย ผู้บริหารควร ติดตามผลการสอนของครูสม่ำเสมอ หากพบปัญหาการปฏิบัติงานผู้บริหารควรวางแผนร่วมกับครู เพื่อแก้ปัญหา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย ปัญหาสำคัญของโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ วัสดุห้องสมุดไม่เพียงพอ ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ หลักสูตรขาดบรรณารักษ์ที่มีความรู้ด้าน บรรณารักษ์ ขาดเครื่องมือช่วยค้นคว้าให้บริการ ขาดการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด และขาดความร่วมมือระหว่างครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอนในการจัดหาหนังสือและวัสดุให้ความรู้อื่นๆเข้า ห้องสมุด

2) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดห้องสมุดโรงเรียน และสนับสนุนให้การดำเนินงาน และการให้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น จัดหาเงินสนับสนุน โดยอนุมัติให้ใช้เงินบำรุง

การศึกษาหรือเงินงบประมาณแผ่นดิน หรือเงินจากแหล่งอื่นที่พอจะหาได้ เช่น จากสมาคมศิษย์เก่า จากบริการ ฯลฯ เพื่อซื้อหนังสือ ตลอดจนวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็น ตลอดจนสำหรับกิจกรรม ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และบริการอื่นๆ

3) จัดให้มีผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดโดยตรงและปฏิบัติงานเต็มเวลา อย่างน้อย 1 คน โดยพิจารณาคัดเลือกจากผู้สมัครใจทำงานนี้มากกว่าใช้วิธีบังคับ และควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ หรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับงานห้องสมุดมาบ้าง หากผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ แต่รักจะทำงาน ควรสนับสนุนให้มีโอกาสได้ไปศึกษา ความจากห้องสมุดอื่นๆ หรือสนับสนุนให้เข้ารับการศึกษอบรมจากสถาบันที่เปิดสอน หรือจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด เช่น ที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯซึ่งจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นในภาคฤดูร้อนเป็นประจำทุกปี

4) ให้ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดมีส่วนร่วมเห็น ในการจัดงบประมาณและวางแผนการดำเนินงานห้องสมุด โดยการปรึกษาหารือร่วมมือกัน

5) ให้กำลังใจแก่ผู้ทำงานห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ เพราะลักษณะงานห้องสมุด เหมือนกับการปิดทองหลังพระ การให้กำลังใจทำได้หลายวิธี เช่น ชมเชยเมื่อทำความดี ท้วงติงเมื่อเห็นว่าควรแก้ไข แนะนำเมื่อเห็นว่าดีกว่า การกระทำเหล่านี้จะต้องทำด้วยความจริงใจ การเข้าไปใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอเป็นตัวอย่างแก่ครู อาจารย์ และนักเรียน ก็นับว่าเป็นวิธีให้กำลังใจอย่างดี ต่อผู้ทำงานห้องสมุด

สรุปบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการอ่าน คือการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียน สนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการอ่าน สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สนับสนุนและส่งเสริมงานบรรณารักษ์และห้องสมุด ให้เป็นเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียน โดยมีครูบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ สนับสนุนการจัดห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งบริการช่วยกัน ให้คำปรึกษาแนะนำและให้กำลังใจในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่ครู และบรรณารักษ์ห้องสมุด

2.4.2 บทบาทของครูบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการอ่าน

ในการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ควรเป็นผู้ส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กโดยตรง เพราะครูบรรณารักษ์เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และเป็นผู้นำที่หลักในการจัดหาหนังสือที่ดีเหมาะสมสำหรับเด็กแต่ละวัยมาไว้ในห้องสมุดเพื่อให้บริการให้เด็กได้อ่าน (ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน, 2525, น.88) โดยจะต้องคิดหาเทคนิคและ

วิธีการต่างๆ จูงใจให้เด็กได้อ่านหนังสือ รวมทั้งคอยช่วยเหลือแนะนำในด้านการอ่าน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความสนใจที่แตกต่างกันของเด็ก เพราะการสร้างความสำเร็จในการอ่านเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการอ่าน โดยครูบรรณารักษ์สามารถใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือกระตุ้นหรือเร้าใจให้เกิดความอยากอ่านหนังสือเพื่อเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก (สมใจ พุทธเบญจพจน์, 2528, น.12-14) จารุวรรณ สินธุโสภณ (2542, น.37) กล่าวว่า ครูบรรณารักษ์เป็นผู้มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบด้านการจัดหาหนังสือ รักษา จัดระบบและนำวัสดุต่างๆ ให้บริการ จัดบริการและกิจกรรมทุกอย่างในห้องสมุด เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้

นอกจากนี้ในการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วห้องสมุดโรงเรียนมักจะมีวัตถุประสงค์สำคัญในด้านฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน ดังนั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ครูบรรณารักษ์จะต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขึ้นเพื่อโน้มน้าวให้เด็กมีความสนใจและความต้องการที่อ่านหนังสือจนมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น

อย่างไรก็ตามการส่งเสริมการอ่านจะเกิดผลดีมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความพร้อมในการอ่านของเด็ก การใช้วิธีการส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับสถานการณ์และควรจัดทำเป็นโครงการที่แบบแผนแน่นอน จึงจะได้ผลตามความมุ่งหมาย (James, 1978, น.122)

ในการจัดการการเรียนการสอน ครูบรรณารักษ์ควรเป็นผู้ส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กนักเรียนเป็นผู้คัดเลือกจัดหาหนังสือที่ดี การจัดให้เกิดประโยชน์ แนะนำหนังสือดีๆ ให้กับนักเรียนสร้างความสนใจในการอ่านเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการอ่าน ครูบรรณารักษ์สามารถใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นการกระตุ้นให้เกิดการอยากอ่านหนังสือเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

ดังนั้นครูบรรณารักษ์จึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กนักเรียน โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อจูงใจให้เด็กสนใจและต้องการอ่านหนังสืออันจะเป็นประโยชน์ในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กเป็นผู้มีความรู้กว้างขวาง ทันต่อเหตุการณ์และเป็นรากฐานที่ดีในการศึกษาหาความรู้ในระดับสูงขึ้นไป

2.4.3 คุณสมบัติของครูบรรณารักษ์

คุณลักษณะสำคัญของครูบรรณารักษ์ ในกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีผู้ศึกษาและให้ความคิดเห็นไว้ดังนี้

จิรวรรณ ภักดีบุตร (2532, น.194-195) ได้แบ่งความรู้ ซึ่งเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นที่สำคัญ ออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

1) ความรู้ทางการจัดการสารสนเทศ เป็นความรู้ด้านการจัดบริการและจัดระบบสารสนเทศซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบ ให้เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าของผู้ใช้ได้สะดวกรวดเร็ว และถูกต้อง

2) ความรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ บรรณารักษ์ควรมีความรู้ในวิชานั้นๆอย่างลึกซึ้ง เพื่อช่วยบริการข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ใช้เฉพาะกลุ่มได้เป็นอย่างดี

3) ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ บรรณารักษ์ควรรู้จักเอกสารอ้างอิงประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชา คู่มือการเข้าถึงข้อมูลประเภทต่างๆ เช่นฐานข้อมูลภายในประเทศและต่างประเทศ

มาลี กาบมาลา (2537, น.12-13) ได้อธิบายลักษณะสำคัญของบรรณารักษ์ประกอบด้วย ความรู้ด้านต่างๆดังนี้

1) ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ บรรณารักษ์ควรเป็นผู้มีความรู้วิชาชีพอย่างดี เพื่อประโยชน์ต่อการสืบค้นสารสนเทศที่ผู้ใช้ต้องการ และเผยแพร่สารสนเทศที่ผู้ใช้ควรได้รับบริการ ความรู้ความสามารถประกอบด้วย ความสามารถทางบรรณานุกรมและโครงสร้างทางสารสนเทศในแขนงในวิชาการต่างๆ สามารถจัดการสารสนเทศทั้งด้านการจัดหารวบรวมจัดเก็บ และสืบค้นสารสนเทศให้ตรงและเหมาะสมกับระดับความต้องการของผู้ใช้ มีความสามารถและชำนาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ สามารถตัดสินใจเลือกใช้สารสนเทศเพื่อบริการผู้ใช้ได้อย่างเหมาะสม

2) ความรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในสถาบันบริการเฉพาะด้านควรมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาเฉพาะนั้นๆ โดยตรง และเข้าใจโครงสร้างสารสนเทศหรือแหล่งสารสนเทศเฉพาะด้าน สามารถวิเคราะห์รวบรวมเลือกสรร และให้บริการสืบค้นได้

3) ความรู้ความสามารถทางวิชาการอื่นๆ บรรณารักษ์ควรมีความรู้ความสามารถแบบสหวิทยาการ เพื่อเสนอความต้องการสารสนเทศที่หลากหลายของผู้ใช้ต่างสาขา และควรเป็นผู้มีความรู้ภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดี โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ

4) ความรู้ความสามารถในการใช้สารสนเทศในแบบต่างๆ บรรณารักษ์ควรรู้วิธีการเข้าถึงสารสนเทศไม่ว่าจะอยู่ในรูปใด รวมทั้งวิธีใช้เครื่องมือช่วยค้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการประหยัดเวลาในการค้นหาสารสนเทศ

5) ความรู้ความสามารถทางการสื่อสาร บรรณารักษ์ควรมีทักษะอย่างดีในการสื่อสาร ทั้งแบบวัจนะ และอวัจนะ เพื่อประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลกับผู้ใช้ และผู้ร่วมงาน และยังมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

บานชื่น ทองพันชั่ง (2538, น.35) ได้อธิบายเกี่ยวกับความรู้ของบรรณารักษ์ในการให้บริการสารสนเทศในยุคการเปลี่ยนแปลงไว้ดังนี้

1) บรรณารักษ์ควรมีความรู้ในเรื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology)

2) บรรณารักษ์ควรมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สามารถใช้ซอฟต์แวร์ที่ใช้กับงานทั่วไปและสามารถนำมาดัดแปลงใช้กับงานห้องสมุดได้ด้วย

3) บรรณารักษ์ควรมีความรู้เรื่องเครื่องมือสื่อสารต่างๆ ที่เรียกว่าเทคโนโลยีการสื่อสารที่ใช้ในสำนักงานเช่น โทรศัพท์ โทรสาร ปรี้นเตอร์ ระบบTelnet ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยา วิมลนอม (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและทัศนคติของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นอนุบาล มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ทัศนคติ และปัญหาในการส่งเสริมการอ่านของผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลที่มีนิสัยรักการอ่านมากและมีนิสัยรักการอ่านน้อย และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและทัศนคติของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นอนุบาล

จิตรลดา ไมตรีจิตต์ (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6 สำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบสองชั้นตอน จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน ที่ใช้ถามนักเรียนเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านจากการรายงานตัวเอง และประเมินนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ได้จากการสังเกตของครูประจำชั้น หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการประมาณค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทาง (Three Way ANOVA)

ฉนิษฐ พิจิตรนรการ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการรักการอ่านของโรงเรียนพรประสาทวิทยา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียนพรประสาทวิทยา ตามความคิดเห็นของครู ใน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product) และด้านผลกระทบ

(Impact)2) เพื่อศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วยครูผู้สอนจำนวน 30 คน และได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และนักเรียน ระดับชั้น ป. 4 – 6 จำนวน 246 คน ซึ่งมาได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามลำดับชั้นต่างๆ จำนวน 152คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ ได้แก่ แบบทดสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อโครงการรักอ่านใน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ

ทักษพร คงคล้าย (2549) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ กรณีศึกษาโรงเรียนองครักษ์ จังหวัดนครนายกมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ผ่านบทบาทครูและคุณภาพกิจกรรม ผู้วิจัยได้กำหนดโมเดลให้บทบาทผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อบทบาทครูในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยส่งผ่านบทบาทของครู และอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โดยส่งผ่านบทบาทครู และคุณภาพการจัดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติการสอนมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2548 ในโรงเรียนองครักษ์ ซึ่งได้ดำเนินการตามโครงการปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ระหว่าง 2546 – 2547 ซึ่งจัดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในมงคลวโรกาสทรงพระเจริญอายุ 48 พรรษา เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามบทบาทผู้บริหาร บทบาทครู คุณภาพการจัดกิจกรรมและผลกดันกิจกรรม

จากงานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านในประเทศไทยที่เสนอมานี้ งานวิจัยเหล่านี้ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการอ่านในลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. เกี่ยวกับองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของเด็กนักเรียนพบว่า ประสิทธิภาพการส่งเสริมการอ่านจากที่บ้านและโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับนิสัยรักการอ่านของเด็ก
2. เกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็ก พบว่าผู้ปกครองส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กหลายวิธี เช่น ชื้อหนังสือให้อ่าน แสดงความชื่นชมเมื่อเด็กอ่านหนังสือ สนับสนุนให้ยืมหนังสือจากห้องสมุดมาอ่าน เป็นต้น
3. เกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ครูและบรรณารักษ์จัดให้แก่เด็กนักเรียนพบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านด้วยวิธีต่างๆ เช่น การเล่านิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ การแสดงหุ่น การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง และการจัดแสดงหนังสือ มีผลทำให้นักเรียนมีความสนใจใน

การอ่านมีการเข้าใช้ห้องสมุดและยืมหนังสือไปอ่านสูงขึ้น และยังทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านอีกด้วย

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ จะเห็นได้ว่า บุคคลที่มีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กคือ ผู้ปกครองและครู โดยผู้ปกครองให้การส่งเสริมการอ่านแก่เด็กหลายวิธีเช่น การซื้อหรือหาหนังสือให้อ่าน การชื่นชมเมื่อเห็นเด็กอ่านหนังสือ การสนับสนุนให้เด็กยืมหนังสือจากห้องสมุด เป็นต้น ส่วนบทบาทของครูปรากฏว่า การสอนอ่านโดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีผลทำให้นักเรียนมีคะแนนความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่านเพิ่มขึ้น นอกจากนี้จากผลการทดลองใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีต่อความสนใจในการอ่านหนังสือและการเข้าใช้ห้องสมุดของนักเรียน พบว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเหล่านั้นช่วยให้นักเรียนมีความสนใจในการอ่านหนังสือและการเข้าใช้ห้องสมุดสูงขึ้น และสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการจัดการที่มีประสิทธิภาพเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ศึกษาตามหัวข้อดังนี้

- 3.1 ประชากรและตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวน 190 คน และผู้บริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวน 190 คน จาก 190 โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม

ครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นโรงเรียนทั่วไปและโรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติที่ดี ใช้ในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 127 คน (จากตารางการสุ่มเคอร์ซีและมอร์แกน) ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 127 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. สัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา 2 คน และผู้บริหารการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา 2 คนรวมเป็น 4 คน และครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา 2 คน และโรงเรียนมัธยมศึกษา 2 คนรวมเป็น 4 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวนเป็น 8 คน จากโรงเรียนทั่วไป

2. สัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษา และครูบรรณารักษ์ โรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (good Practice) โรงเรียนประถมศึกษาศึกษา 1 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 โรงเรียน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง รวมเป็น 2 โรงเรียน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

1) แบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อความข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และให้เติมข้อความ (open ended)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพในการจัดวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการที่ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้ตามสภาพจริง

2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับผู้บริหารการศึกษา 6 คน และครูบรรณารักษ์ 6 คน

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1) การสร้างแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาค้นคว้าจากตำรา งานวิจัย บทความ วารสาร เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 รวบรวมข้อมูลและความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยกำหนดตัวแปรที่ทำการวิจัยนิยามตัวแปรให้เป็นนิยามปฏิบัติการ

1.3 นำคำนิยามตัวแปรการวิจัยสร้างแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาและปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำมาปรับปรุงแก้ไขภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน จำนวน 30 คน เพื่อนำมาพิจารณาความถูกต้อง

2) การสร้างแบบสัมภาษณ์

2.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ในเรื่องของนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การสนับสนุน สภาพปัญหา แนวทางแก้ไข

2.2 แบบสัมภาษณ์ครูบรรณารักษ์ ผู้วิจัยกำหนดประเด็นสัมภาษณ์ในเรื่องนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุน ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมเสนอแนะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหรือไม่ ปัญหาในการจัดกิจกรรม แนวทางแก้ไข

3.3 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

3.3.1 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยจากสาขาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเสนอต่อผู้บริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา และครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา และได้นำแบบสอบถามส่งให้ประชากรที่ใช้ในการวิจัยด้วยตนเอง โดยได้แนบซองพร้อมติดที่อยู่เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับ ผู้วิจัยกำหนดเวลาส่งแบบสอบถามคืนภายใน 10 วัน

3.3.2 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้วิธีประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งสามารถจำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานที่แสดงสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตามข้อมูลพื้นฐานของครูบรรณารักษ์ และขนาดสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi - square)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครู
บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการศึกษาจำแนกเป็น 4 ตอน ได้แก่

- 4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.2 สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
- 4.3 การเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
- 4.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี ผลปรากฏดังตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
- ปริญญาตรี	118	92.9
- ปริญญาโท	9	7.1
วุฒิที่สำเร็จการศึกษา		
- สาขาบรรณารักษ์	31	24.4
- สาขาอื่น	96	75.6
การอบรมเกี่ยวกับห้องสมุด		
- เคยเข้ารับการฝึกอบรม	110	86.6
- ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	17	13.4
โรงเรียนเปิดสอนในระดับ		
- อนุบาล – ประถมศึกษา	65	51.2
- อนุบาล – มัธยมศึกษาตอนต้น	43	33.8
- มัธยมศึกษาตอนต้น – มัธยมศึกษาตอนปลาย	19	15
ขนาดสถานศึกษา		
- เล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน)	42	33.1
- กลาง (จำนวนนักเรียน 301 - 15,00 คน)	70	55.1
- ใหญ่ และใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 1,501 คน ขึ้นไป)	15	11.8

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 92.9) วุฒิกิจการศึกษาคือสำเร็จเป็นสาขาวิชาอื่น (ร้อยละ 75.6) เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับห้องสมุด (ร้อยละ 86.6) ทำงานอยู่ในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับอนุบาล - ประถมศึกษา (ร้อยละ 51.2) และอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง (ร้อยละ 55.1)

4.2 สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัด ปทุมธานี

มี ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2-4.12

ตารางที่ 4.2 สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขต
จังหวัดปทุมธานี (n = 127)

ประเภทกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. การเล่านิทาน	144	89.80	1
2. การเล่าเรื่องจากหนังสือ	77	60.60	4
3. การแนะนำหนังสือ	92	72.40	3
4. การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ	47	37.00	8
5. การได้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ	29	22.80	10
6. การจัดนิทรรศการ	106	83.50	2
7. การจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ	58	45.70	7
8. การอ่านหนังสือให้ฟัง	75	59.10	5
9. การแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ	74	58.30	6
10. การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ	47	37.00	8

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ครูบรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมากที่สุดคือ กิจกรรม
เล่านิทาน (ร้อยละ 89.80) รองลงมาคือ การจัดนิทรรศการ (ร้อยละ 83.50) การแนะนำหนังสือ (ร้อย
ละ 72.40) และการเล่าเรื่องจากหนังสือ (ร้อยละ 60.60) ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมที่ครูบรรณารักษ์จัด
น้อยที่สุดคือ กิจกรรมการได้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ (ร้อยละ 22.80) การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ และ
การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ (ร้อยละ 37)

ตารางที่ 4.3 วิธีการเล่านิทานของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี
(n = 127)

วิธีการเล่านิทาน	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. เล่าปากเปล่า	105	82.70	1
2. เล่าโดยเล่นเชือกประกอบ	6	4.70	11
3. เล่าโดยใช้แผ่นใสประกอบ	5	3.90	12
4. เล่าประกอบเสียงธรรมชาติ	27	21.30	6
5. เล่าด้วยการแสดงละคร	43	33.90	5
6. เล่าโดยพับกระดาษเป็นรูปต่างๆ ตามเนื้อเรื่อง	13	10.20	9
7. เล่าประกอบภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ภาพยนตร์	51	40.20	3
8. เล่าโดยร้องเพลงประกอบ	14	11.00	8
9. เล่าโดยใช้หุ่นแปะ	7	5.50	10
10. เล่าโดยใช้นิ้วมือประกอบ	22	17.30	7
11. เล่าโดยใช้ภาพวาดประกอบ	50	39.40	4
12. เล่าโดยใช้หุ่น	64	50.40	2

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี มีวิธีการเล่านิทานมากที่สุดคือ ใช้การเล่าปากเปล่า (ร้อยละ 82.70) รองลงมาคือ เล่าโดยใช้หุ่นประกอบ (ร้อยละ 50.40) และเล่าประกอบภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ภาพยนตร์ (ร้อยละ 40.20) ตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ใช้น้อยที่สุดคือ เล่าโดยใช้แผ่นใสประกอบ (ร้อยละ 3.90)

ตารางที่ 4.4 วิธีการเล่าเรื่องจากหนังสือของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี (n = 127)

วิธีการเล่าเรื่องจากหนังสือก่อนเล่าจริง	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. เรื่องที่ผู้ฟังสนใจ	53	41.70	2
2. เรื่องที่เหมาะสมกับเพศ และวัยของผู้ฟัง	65	51.20	1
3. เรื่องที่ผู้อื่นชอบเล่า	15	11.80	3

จากตารางที่ 4.2.2 พบว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี มีวิธีการเล่าเรื่องจากหนังสือมากที่สุดคือ เล่าเรื่องที่เหมาะสมกับเพศ และวัยของผู้ฟัง (ร้อยละ 51.20) รองลงมาคือเรื่องที่ผู้ฟังสนใจ (ร้อยละ 41.70) และ เรื่องที่ผู้อื่นชอบเล่า (ร้อยละ 11.80) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 วิธีการแนะนำหนังสือของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี
(n = 127)

วิธีการแนะนำหนังสือ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. นำหนังสือที่จะแนะนำมาแสดงด้วย	84	66.10	1
2. แนะนำหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของผู้ฟัง	68	53.50	2
3. บอกข้อมูลทางบรรณานุกรม	26	20.50	5
4. แนะนำส่วนต่างๆ ที่สำคัญของหนังสือ	43	33.90	4
5. ให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์กับผู้ฟัง	59	46.50	3

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ครูบรรณารักษ์มีวิธีการแนะนำหนังสือของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี มีวิธีการแนะนำหนังสือมากที่สุดคือ นำหนังสือที่จะแนะนำมาแสดงด้วย (ร้อยละ 66.10) รองลงมาคือ แนะนำหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของผู้ฟัง (ร้อยละ 53.50) และแนะนำส่วนต่างๆ ที่สำคัญของหนังสือ (ร้อยละ 33.90)ตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ทำน้อยที่สุดคือ บอกข้อมูลทางบรรณานุกรม (ร้อยละ 20.50)

ตารางที่ 4.6 วิธีการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี (n = 127)

สื่อที่ใช้ประกอบการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. หนังสือเล่มที่สนทนา	39	30.70	1
2. ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหนังสือ	9	7.10	4
3. ภาพหรือแผนภูมิ	10	7.90	3
4. เรื่องย่อของหนังสือ	26	20.50	2
5. บรรณนิทัศน์หนังสือ	5	3.90	5
6. บทวิจารณ์หนังสือ	5	3.90	5

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ครูบรรณารักษ์มีวิธีการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี มีวิธีการเล่านิทานมากที่สุดคือ หนังสือเล่มที่สนทนา (ร้อยละ 30.70) รองลงมาคือ เรื่องย่อของหนังสือ (ร้อยละ 20.50) และภาพหรือแผนภูมิ (ร้อยละ 7.90) ตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ทำน้อยที่สุดคือ บรรณนิทัศน์หนังสือ (ร้อยละ 3.90) และ บทวิจารณ์หนังสือ (ร้อยละ 3.90)

ตารางที่ 4.7 วิธีการได้วาที่เกี่ยวกับหนังสือของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี (n = 127)

วิธีการได้วาที่เกี่ยวกับหนังสือ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. นิทานหรือการ์ตูน	24	18.90	1
2. สารคดี	18	14.20	2
3. นวนิยาย	5	3.90	4
4. วิชาการ	12	9.40	3

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ครูบรรณารักษ์มีวิธีการได้วาที่เกี่ยวกับหนังสือของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี มีวิธีการได้วาที่เกี่ยวกับหนังสือมากที่สุดคือนิทานหรือการ์ตูน (ร้อยละ 18.90) รองลงมาคือ สารคดี (ร้อยละ 14.20) และวิชาการ (ร้อยละ 9.40) ตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ทำน้อยที่สุดคือ นวนิยาย (ร้อยละ 3.90)

ตารางที่ 4.8 วิธีการจัดนิทรรศการของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี
(n = 127)

วิธีการจัดนิทรรศการ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. วันสำคัญทางราชการ	97	76.40	1
2. เมื่อมีข่าวหรือเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น	62	48.80	4
3. การแนะนำการใช้ห้องสมุด	67	52.80	3
4. เทศกาลและประเพณีต่างๆ	95	74.80	2
5. การแนะนำหนังสือ	62	48.80	4

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ครูบรรณารักษ์มีวิธีการจัดนิทรรศการของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี มีวิธีการจัดนิทรรศการมากที่สุดคือ วันสำคัญทางราชการ (ร้อยละ 76.40) รองลงมาคือ เทศกาลและประเพณีต่างๆ (ร้อยละ 74.80) และการแนะนำการใช้ห้องสมุด (ร้อยละ 52.80) ตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ทำน้อยที่สุดคือ เมื่อมีข่าวหรือเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น (ร้อยละ 48.80) และ การแนะนำหนังสือ (ร้อยละ 48.8)

ตารางที่ 4.9 วิธีการจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขต
จังหวัดปทุมธานี (n = 127)

วิธีการจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. เนื้อหาโดยส่วนรวมของหนังสือเล่มนั้น	32	25.20	2
2. เนื้อหาเรื่องเด่นๆในหนังสือ	43	33.90	1
3. ภาพประกอบในหนังสือ	18	14.20	4
4. จำนวนการเขียน คติ คำคม	21	16.50	3

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี มีวิธีการจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจมากที่สุดคือ หนังสือที่มีเนื้อเรื่องเด่น (ร้อยละ33.90) รองลงมาคือ พิจารณาเนื้อหาโดยรวมของหนังสือเล่มนั้น (ร้อยละ25.20) และ หนังสือที่มีจำนวนการเขียน คติ คำคม (ร้อยละ16.50) ตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ใช้น้อยที่สุดคือ การเลือกจัดทำรายชื่อหนังสือตามภาพประกอบในหนังสือ (ร้อยละ14.20)

ตารางที่ 4.10 วิธีการอ่านหนังสือให้ฟังของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี
(n = 127)

ลักษณะการอ่านหนังสือให้ฟัง	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. อ่านต่อหน้าผู้ฟัง	64	50.40	1
2. อ่านทางวิทยุ	4	3.10	3
3. ขึ้นเว็บไซต์โรงเรียน คาวนั้โหลด	4	3.10	3
4. อ่านผ่านเสียงตามสาย	47	37.00	2
5. อ่านทางโทรทัศน์	1	0.80	4
6. คาวนั้โหลด mp3	0	0.00	0

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี มีวิธีการอ่านหนังสือให้ผู้ฟังมากที่สุดคือ อ่านต่อหน้าผู้ฟัง (ร้อยละ 50.40) รองลงมาคือ อ่านผ่านเสียงตามสาย (ร้อยละ 37.00) และอ่านทางวิทยุ (ร้อยละ 3.10) ขึ้นเว็บไซต์โรงเรียน คาวนั้โหลด (ร้อยละ 3.10) ตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ใช้น้อยที่สุดคือ อ่านทางโทรทัศน์ (ร้อยละ 0.80) สำหรับการคาวนั้โหลด mp3 พบว่าครูบรรณารักษ์ไม่ได้ดำเนินการ

ตารางที่ 4.11 วิธีการจัดเกมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี (n = 127)

เรื่องที่จัดการแข่งขัน	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. ทายปัญหาเกี่ยวกับหนังสือ	60	47.20	2
2. หาความหมายของคำศัพท์จากพจนานุกรม	57	44.90	3
3. จัดประกวดคำขวัญเกี่ยวกับห้องสมุด	42	33.10	4
4. ตอบปัญหาความรู้ทั่วไป	62	48.80	1
5. ทายปัญหาเซาว์	21	16.50	5
6. เกมการใช้ห้องสมุด	15	11.80	6

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี มีวิธีการจัดเกมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือมากที่สุดคือ การตอบปัญหาความรู้ทั่วไป (ร้อยละ 48.80) รองลงมาคือ การทายปัญหาเกี่ยวกับหนังสือ(ร้อยละ47.20) และการหาความหมายของคำศัพท์จากพจนานุกรม (ร้อยละ44.90) ตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ทำน้อยที่สุดคือ การแข่งขันเกมการใช้ห้องสมุด (ร้อยละ 11.80)

ตารางที่ 4.12 วิธีการแสดงละครจากเรื่องในหนังสือของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี (n = 127)

ให้นักเรียนแสดงละครจากเรื่องในประเภทหนังสือ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. หนังสือนิทาน	43	33.90	1
2. บางตอนจากหนังสือนวนิยาย	12	9.40	5
3. หนังสืออ่านนอกเวลา	14	11.00	4
4. หนังสือเรื่องราวทางประวัติศาสตร์	25	19.70	2
5. เรื่องในแบบเรียน	20	15.70	3
6. หนังสือสารคดี	3	2.40	6

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี มีวิธีการให้นักเรียนแสดงละครจากเรื่องในหนังสือนิทาน มากที่สุด (ร้อยละ 33.90) รองลงมาคือ หนังสือเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ (ร้อยละ 19.70) และเรื่องในแบบเรียน (ร้อยละ 15.70) ตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ทำน้อยที่สุดคือ การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือสารคดี (ร้อยละ 2.40)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ก. โรงเรียนทั่วไป ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี สรุปได้ดังนี้

(1) โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมกิจกรรมการรักการอ่าน และให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยให้นักเรียนอ่านคล่องเขียนคล่อง 100% ตามโครงการห้องสมุด 3 ดี คือ บรรยากาศดี หนังสือดี บรรณารักษ์ดี

(2) โรงเรียนมีการจัดประกวดทางวิชาการ เช่น กิจกรรมการเรียงความในวันสำคัญ การอ่านสุภายิต คำพังเพย การอ่านข่าวและเหตุการณ์ที่สำคัญในปัจจุบัน นักเรียนมีกิจกรรมอ่านหนังสือทุกวันหลังกิจกรรมหน้าเสาธงอย่างน้อย 15 นาที จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในรูปแบบเคลื่อนที่ตามมุมต่างๆ ของโรงเรียน มีการจัดทำป้ายนิเทศ ป้ายความรู้ คำคม คำพังเพย ชื่อด้านไม้ ไม้ให้ทั่วบริเวณโรงเรียน และให้นักเรียนมีการจดบันทึกการอ่านทุกครั้ง และมีการมอบรางวัลหน้าเสาธงเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี

(3) โรงเรียนสนับสนุนครูบรรณารักษ์ เข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน มีการประสานงานขอหนังสือจากหน่วยงานต่างๆ จัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ปรับปรุงสถานที่ให้เอื้อต่อการจัดทำกิจกรรม สนับสนุนด้านบุคลากรให้เพียงพอกับภาระหน้าที่ห้องสมุด และบริหารบุคลากรอย่างมีคุณภาพ

ข. โรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติที่ดี (Good Practice) ผลของการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานีที่มีวิธีการปฏิบัติที่นำไปสู่ความสำเร็จ สรุปได้ดังนี้

(1) โรงเรียนมีนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ของครูบรรณารักษ์ และโรงเรียนมีวิสัยทัศน์เพื่อส่งผลถึงผู้เรียนอย่างยั่งยืน คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน แก่ผู้เรียนให้สม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง สอดคล้องบริบทของโรงเรียน มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมีนิสัยรักการอ่าน นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้บริหารโรงเรียนเห็นนโยบายอย่างชัดเจนห้องสมุดต้องมีครูบรรณารักษ์ที่จบสาขาบรรณารักษ์โดยตรง หรือผู้ที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมทางด้านบรรณารักษ์มาเป็นอย่างดี กำหนดเวลาในการเข้าใช้ห้องสมุด การจัดกิจกรรม

ส่งเสริมการอ่านให้มีความต่อเนื่อง มีนโยบายให้นักเรียนและครูได้ไปศึกษาเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดมหาวิทยาลัย ที่ได้รับมาตรฐาน

(2) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในหลายรูปแบบโดยจัดหาหนังสือพิมพ์ วารสาร บริการอ่านตามจุดต่างๆ ในโรงเรียน เช่น โรงอาหาร อาคารเรียน และจัดมุมหนังสือตามห้องเรียน มีการแข่งขัน การอ่าน และมีการจดบันทึก ชื่อเรื่อง ผู้แต่ง สรุปเนื้อหาที่อ่าน มีการมอบรางวัล เป็นประกาศนียบัตร เพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน กำหนดให้มีกิจกรรมวันสัปดาห์ห้องสมุด มีการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในด้านต่างๆ เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม

(3) สนับสนุนงบประมาณด้านต่างๆ เช่น การจัดซื้อหนังสือ คอมพิวเตอร์ โปรแกรมระบบห้องสมุด อาคารสถานที่ มีห้องสมุดกับการเรียนรู้สารสนเทศ มีระบบอินเทอร์เน็ตสืบค้นหาข้อมูล ครูบรรณารักษ์ หรือผู้ที่ดูแลห้องสมุดได้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และสนับสนุนให้มีการปรับปรุงห้องสมุดให้ทันสมัยอยู่เสมอ

4.3 การเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขต จังหวัดปทุมธานีตามวุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.3 – 4.4

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน
ในเขตจังหวัดปทุมธานีตามวุฒิการศึกษา (n = 127)

ประเภทกิจกรรม	วุฒิต่างบรรณารักษ์ (n=31)		วุฒิต่างการศึกษาอื่น (n=96)		Chi-Square	p-Value
	ไม่เลือก n (%)	เลือก n (%)	ไม่เลือก n (%)	เลือก n (%)		
1. การเล่านิทาน	6 (19.4)	25 (80.6)	7 (7.3)	89 (92.7)	3.711	0.054
2. การเล่าเรื่องจากหนังสือ	12 (38.7)	19 (61.3)	38 (39.6)	58 (60.4)	0.007	0.931
3. การแนะนำหนังสือ	0 (0)	31 (100.0)	35 (36.5)	61 (63.5)	15.6028**	0.000
4. สนทนาเกี่ยวกับหนังสือ	19 (61.3)	12 (38.7)	61 (63.5)	35 (36.5)	0.051	0.821
5. การได้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ	12 (38.7)	19 (61.3)	86 (89.6)	10 (10.4)	34.419**	0.000
6. การจัดนิทรรศการ	0 (0)	31 (100.0)	21 (21.9)	75 (78.1)	8.125**	0.004
7.การจัดทำรายการซื้อหนังสือที่น่าสนใจ	10 (32.3)	21 (67.7)	59 (61.5)	37 (38.5)	8.053**	0.005
8. การอ่านหนังสือให้ฟัง	13 (41.69)	18 (58.1)	39 (40.6)	57 (59.4)	0.17	0.897
9. การแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ	9 (29.0)	22 (71.0)	44 (45.8)	52 (54.2)	0.17	0.099
10. การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ	16 (51.2)	15 (48.4)	64 (66.7)	32 (33.3)	2.278	0.131

หมายเหตุ. 1. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.3 ผลการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์พบว่า ครูที่สำเร็จการศึกษาวุฒิบรรณารักษ์กับครูบรรณารักษ์ที่สำเร็จการศึกษาสาขาอื่น มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านคือ กิจกรรมการแนะนำหนังสือ กิจกรรมการได้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ กิจกรรมการจัดนิทรรศการ และกิจกรรมการจัดทำรายการหนังสือที่น่าสนใจ แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกิจกรรมด้าน การเล่านิทาน การเล่าเรื่องจากหนังสือ การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ และการแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ พบว่าไม่แตกต่างกัน โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย คือ กิจกรรมการแนะนำหนังสือ กิจกรรมการโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ กิจกรรมการจัดนิทรรศการ และกิจกรรมการจัดทำรายการหนังสือที่น่าสนใจ ส่วนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย คือ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องจากหนังสือ การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ และการแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ

ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานีตามขนาดสถานศึกษา (n = 127)

ประเภทกิจกรรม	เล็ก (n=65)		กลาง (n=43)		ใหญ่ (n=19)		Chi-Square	p-Value
	ไม่เลือก n (%)	เลือก n (%)	ไม่เลือก n (%)	เลือก n (%)	ไม่เลือก n (%)	เลือก n (%)		
1. การเล่านิทาน	5 (11.9)	37 (88.1)	3 (4.3)	67 (95.7)	5 (33.3)	10 (66.7)	11.534**	0.003
2. การเล่าเรื่องจากหนังสือ	18 (42.9)	24 (57.1)	26 (37.1)	44 (62.9)	6 (40.0)	9 (60.0)	0.362	0.834
3. การแนะนำหนังสือ	13 (31.0)	29 (69.0)	21 (30.0)	49 (70.0)	1 (6.7)	14 (93.3)	3.731	0.155
4. การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ	30 (71.4)	12 (28.6)	42 (60.0)	28 (40.0)	8 (53.3)	7 (46.7)	2.151	0.341
5. การโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ	39 (92.9)	3 (7.1)	52 (74.3)	18 (25.7)	7 (46.7)	8 (53.3)	14.117**	0.001
6. การจัดนิทรรศการ	10 (23.8)	32 (76.2)	11 (15.7)	59 (84.3)	0 (.0)	15 (100.0)	4.616	0.990
7.การจัดทำรายการชื่อหนังสือที่น่าสนใจ	30 (71.4)	12 (28.6)	36 (51.4)	34 (48.6)	3 (20.0)	12 (80.0)	12.311**	0.002
8. การอ่านหนังสือให้ฟัง	20 (47.6)	22 (52.4)	23 (32.9)	47 (67.1)	9 (20.0)	6 (40.0)	4.92	0.085
9. การแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ	25 (59.5)	17 (40.5)	25 (35.7)	45 (64.3)	3 (20.0)	12 (80.0)	9.423**	0.009
10. การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ	33 (78.6)	9 (21.4)	38 (54.3)	32 (45.7)	9 (60.0)	6 (40.0)	6.707*	0.035

หมายเหตุ. 1. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน การได้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ การจัดทำรายการซื้อหนังสือที่น่าสนใจ และการแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีการจัดกิจกรรมการแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกิจกรรมด้านการเล่าเรื่องจากหนังสือ การแนะนำหนังสือ สนทนาเกี่ยวกับหนังสือ การจัดนิทรรศการ และการอ่านหนังสือให้ฟัง พบว่า มีการจัดไม่แตกต่างกัน โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย คือการเล่านิทาน การได้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ การจัดทำรายการซื้อหนังสือที่น่าสนใจ การแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ และการแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ ส่วนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย คือ การเล่าเรื่องจากหนังสือ การแนะนำหนังสือ สนทนาเกี่ยวกับหนังสือ การจัดนิทรรศการ และการอ่านหนังสือให้ฟัง

4.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขต
จังหวัดปทุมธานี มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.5 – 4.6

ตารางที่ 4.5 ปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขต
จังหวัดปทุมธานี

ปัญหา	จำนวน
1. การเล่านิทาน	
1.1 ไม่มีเวลาจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เพราะต้องทำหน้าที่มากกว่าการเป็นครูบรรณารักษ์	9
1.2 นักเรียนอ่านหนังสือน้อยลง	5
2. การเล่าเรื่องจากหนังสือ	
2.1 อุปกรณ์ หนังสือ สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ไม่เพียงพอ	2
3. การแนะนำหนังสือ	
3.1 ไม่มีเวลาจัดกิจกรรม เพราะต้องทำหน้าที่อื่นมากกว่าการเป็นครูบรรณารักษ์อย่างเดียว	5
3.2 หนังสือส่วนใหญ่ไม่ค่อยน่าสนใจสำหรับนักเรียน	4
3.3 สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ไม่เพียงพอ	2
4. การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ	
4.1 ครูบรรณารักษ์ขาดความรู้ และประสบการณ์	4
4.2 สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ไม่เพียงพอ	3
5. การโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ	
5.1 ครูบรรณารักษ์ขาดความรู้ และมีประสบการณ์น้อย	12
5.2 อุปกรณ์สื่อต่างๆ ไม่ทันสมัย	3

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวน
6. การจัดนิทรรศการ	
6.1 ขาดสื่อวัสดุที่ดึงดูดความสนใจเด็กนักเรียน	6
7. การจัดทำรายการซื้อหนังสือที่น่าสนใจ	
7.1 หนังสือไม่เพียงพอต่อความต้องการของเด็กนักเรียน	7
8. การอ่านหนังสือให้ฟัง	
8.1 กิจกรรมนี้ส่วนใหญ่เป็นเด็กนักเรียนอนุบาล-ประถมศึกษา นักเรียนมัธยมไม่ค่อยให้ความสนใจ	5
9. การแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ	
9.1 ขาดแคลนสื่อในการจัดกิจกรรม	8
9.2 นักเรียนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ	4
9.3 ไม่มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมนี้	3
10. การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ	
10.1 เด็กนักเรียนไม่กล้าแสดงออก	7
10.2 หนังสือที่จะนำมาทำกิจกรรมเก่าไม่ทันสมัย	6
10.3 ขอรางวัลไม่เพียงพอต่อนักเรียน	2

จากตารางที่ 4.5 พบว่าครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ เห็นว่าปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ด้านการได้วาที่เกี่ยวกับหนังสือ พบว่ามีปัญหาครูบรรณารักษ์ขาดความรู้ และมีประสบการณ์น้อย ด้านการเล่านิทาน พบว่ามีปัญหาไม่มีเวลาจัดกิจกรรมการเล่นนิทาน เพราะต้องทำหน้าที่มากกว่าการเป็นครูบรรณารักษ์ และด้านการแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ พบว่ามีปัญหาขาดแคลนสื่อในการจัดกิจกรรม

ปัญหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ก. โรงเรียนทั่วไป

โรงเรียนไม่มีบุคลากรที่จบบรรณารักษ์โดยตรง จึงเกิดปัญหาในการจัดกิจกรรม โรงเรียนขาดแคลนหนังสือ อุปกรณ์ที่ทันสมัย สถานที่จัดกิจกรรมไม่สะดวก เวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไม่มีความชัดเจน นักเรียนส่วนใหญ่เรียนเต็มวัน ช่วงเช้า – พักกลางวัน นักเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบด้านอื่นทำให้ไม่มีเวลาว่างในการเข้าห้องสมุด ส่วนด้านของงบประมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากทางราชการไม่จัดงบประมาณโดยตรง บางครั้งได้น้อยไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการพัฒนาห้องสมุด

ข. โรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติที่ดี

ปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านคือ การกำกับติดตามดูแลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอาจไม่ทั่วถึง เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมาก วัสดุอุปกรณ์ สื่อสารสนเทศมีการชำรุด การซ่อมบำรุงขาดความต่อเนื่อง บุคลากรที่รับผิดชอบมีไม่เพียงพอ

ตารางที่ 4.6 ข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1. การเล่านิทาน	
1.1 เพื่อให้เกิดความชำนาญครูบรรณารักษ์ควรฝึกฝนกิจกรรมการเล่านิทานอยู่เสมอๆ	10
1.2 เมื่อมีการจัดกิจกรรมเล่านิทานนักเรียนควรตั้งใจฟัง และสนใจตอบคำถามของครู	5
1.3 เพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียน ครูควรจัดชั่วโมงสำหรับการอ่าน และการเข้าห้องสมุดของนักเรียนให้มากขึ้น	4
2. การเล่าเรื่องจากหนังสือ	
2.1 ควรส่งเสริมให้ครูบรรณารักษ์ได้ศึกษาและเรียนรู้การจัดกิจกรรมห้องสมุด ที่มีคุณภาพของโรงเรียนอื่น	8
2.2 ควรหาหนังสือที่มีสาระและน่าสนใจต่อนักเรียน	3
3. การแนะนำหนังสือ	
3.1 หนังสือควรมีความน่าสนใจ มีจุดที่สามารถดึงดูดนักเรียนให้อยากอ่าน	6
3.2 ควรส่งเสริมให้ครูบรรณารักษ์ได้ไปฝึกอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการแนะนำหนังสือ	2
4. การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ	
4.1 หนังสือต้องน่าสนใจ และเหมาะสมสำหรับนักเรียน	3
5. การโต้วาทิเกี่ยวกับหนังสือ	
5.1 ควรเพิ่มความรู้อยู่เสมอ ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน	5
5.2 ควรส่งเสริมให้ครูบรรณารักษ์ได้ไปฝึกอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการโต้วาทิเกี่ยวกับหนังสือ	2
6. การจัดนิทรรศการ	
6.1 ควรจัดนิทรรศการแบบดึงดูดนักเรียน ให้เข้ามามีส่วนทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อความน่าสนใจของนิทรรศการนั้น	5

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
7. การจัดทำรายการซื้อหนังสือที่น่าสนใจ 7.1 จัดทำรายการซื้อหนังสือที่น่าสนใจ เช่น จัดมุมหนังสือ หนังสือที่น่าอ่าน ทำให้น่าสนใจเห็นแล้วอยากอ่าน	4
8. การอ่านหนังสือให้ฟัง 8.1 ควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนอ่านคล่อง เขียนคล่อง	2
9. การแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ 9.1 ควรเป็นหนังสือที่น่าสนใจต่อนักเรียน เช่น หนังสือที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน หนังสือที่นักเรียนมีความสนใจ และเรื่องราวข่าวสารในปัจจุบัน	9
10. การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ 10.1 ควรให้นักเรียนได้แสดงออก จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้กล้าแสดงออก หรือให้นักเรียนได้ผ่อนคลายจากการเรียน มาเป็นการแสดงออกที่มีประโยชน์	6

จากตารางที่ 4.6 พบว่าครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในด้านกิจกรรมการเล่านิทาน พบว่ามีข้อเสนอแนะ เพื่อให้เกิดความชำนาญครูบรรณารักษ์ควรฝึกฝนกิจกรรมการเล่านิทานอยู่เสมอๆ กิจกรรมการแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ พบว่ามีข้อเสนอแนะควรเป็นหนังสือที่น่าสนใจต่อนักเรียน เช่น หนังสือที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน หนังสือที่นักเรียนมีความสนใจ และเรื่องราวข่าวสารในปัจจุบัน และกิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือ พบว่ามีข้อเสนอแนะควรส่งเสริมให้ครูบรรณารักษ์ได้ศึกษาและเรียนรู้การจัดกิจกรรมห้องสมุดที่มีคุณภาพของโรงเรียนอื่น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์

ก. โรงเรียนทั่วไป

โรงเรียนควรจัดหาบุคลากรในตำแหน่งบรรณารักษ์ หรือบุคลากรที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ให้ครบทุกโรงเรียน สร้างความตระหนักให้ครูบรรณารักษ์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม และใช้บริหารห้องสมุด พัฒนาห้องสมุดให้มีอุปกรณ์ครุภัณฑ์ หนังสือที่มีความหลากหลายทำให้นักเรียนสนใจมากขึ้น เพิ่มชั่วโมงให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าห้องสมุด มีงบประมาณเพียงพอต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และจัดระบบห้องสมุดที่ทันสมัย

ข. โรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติที่ดี

โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยมีคณะกรรมการดำเนินการร่วมวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ให้ห้องสมุดดำเนินการให้สำเร็จตามโครงการห้องสมุด 3 ดี คือ บรรยายกาศดี หนังสือดี บรรณารักษ์ดี ตลอดจนทำการวิจัยเพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยเรื่อง “การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี” เป็นการนำเสนอภาพรวมของการวิจัยเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีสาระดังต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานด้านวุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษา และศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี

5.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบวิจัยเชิงสำรวจ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี โดยมีครูบรรณารักษ์และผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูล ระเบียบการวิจัยมีดังนี้

5.2.1 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่กำหนดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี จำนวน 190 คน และผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี จำนวน 6 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี 127 คน (จากตารางการสุ่มของเครซี่และมอร์แกน)

ตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งเป็น 2 ประเภท

1) ผู้อำนวยการ โรงเรียนประถมศึกษา 2 คน และผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษา 2 คน ครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา 2 คน และโรงเรียนมัธยมศึกษา 2 คน รวม 8 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จากโรงเรียนทั่วไป

2) ผู้อำนวยการ โรงเรียน และครูบรรณารักษ์ โรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (Good Practice) ผู้อำนวยการ โรงเรียนประถมศึกษา 1 คน และผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 คน ครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษา 1 คน และครูบรรณารักษ์โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 คน รวม 4 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และให้เติมข้อความ (open ended) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

5.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การเก็บและรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 127 ฉบับ โดยบางส่วนส่งผ่านทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี เขต 1 และเขต 2 และบางส่วนส่งทางไปรษณีย์ การเก็บรวบรวมข้อมูลบางส่วน ตัวอย่างส่งกลับทางไปรษณีย์ บางส่วนผู้วิจัยเก็บและรวบรวมด้วยตนเอง ซึ่งดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม 2553 – มีนาคม 2554

2) การเก็บและรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เดินทางไปพบตัวอย่างทั้ง 2 ประเภท และทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่า χ^2 (Chi-Square)

5.3 สรุปผลการวิจัย

5.3.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี ของครูบรรณารักษ์ที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านพบว่า การจัดกิจกรรมเล่านิทานอยู่ในลำดับมากที่สุด (ร้อยละ 89.80) การจัดนิทรรศการ (ร้อยละ 83.50) การจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือ (ร้อยละ 72.40) การเล่าเรื่องจากหนังสือ (ร้อยละ 60.60) การจัดกิจกรรมการโต้วาที่เกี่ยวกับหนังสือ (ร้อยละ 22.80) การจัดกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ (ร้อยละ 37.00) และการแสดงละครเรื่องในหนังสือ (ร้อยละ 37.00) ตามลำดับ

(1) การเล่านิทาน วิธีที่ครูบรรณารักษ์ใช้มากที่สุดในการเล่านิทานให้นักเรียนฟังคือ การเล่าปากเปล่า รองลงมาคือ เล่าโดยใช้หุ่นประกอบ และเล่าประกอบภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ภาพยนตร์ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ใช้บ่อยที่สุดคือ เล่าโดยใช้แผ่นใสประกอบ

(2) การเล่าเรื่องจากหนังสือ ครูบรรณารักษ์ให้ความสำคัญแก่เรื่องที่น่าสนใจมากที่สุดคือ เป็นเรื่องที่เหมาะสมกับเพศ และวัยของผู้ฟัง รองลงมาคือ เรื่องที่ผู้ฟังสนใจ และเรื่องที่น่าสนใจ

(3) การแนะนำหนังสือ วิธีที่ครูบรรณารักษ์ใช้มากที่สุดในการเตรียมตัวแนะนำหนังสือคือ แนะนำโดยการนำหนังสือที่จะแนะนำมาแสดงด้วย รองลงมาคือ แนะนำหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของผู้ฟัง และแนะนำส่วนต่างๆ ที่สำคัญของหนังสือตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ทำน้อยที่สุดคือ การบอกข้อมูลทางบรรณานุกรม

(4) การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี มีวิธีการใช้สื่อประกอบการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือมากที่สุด คือ การใช้หนังสือเล่มที่สนทนา รองลงมาคือ การใช้เรื่องย่อของหนังสือ และการใช้ภาพหรือแผนภูมิ ตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ใช้น้อยที่สุด คือ การใช้บรรณนิทัศน์หนังสือ และการใช้บทวิจารณ์หนังสือ

(5) การโต้วาที่เกี่ยวกับหนังสือ ผู้โต้วาที่เกี่ยวกับหนังสือส่วนใหญ่ คือ นักเรียน ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานีมีวิธีการโต้วาที่เกี่ยวกับหนังสือมากที่สุดคือ การโต้วาที่เกี่ยวกับนิทานหรือการ์ตูน รองลงมาสารคดี และวิชาการ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ใช้น้อยที่สุดคือ การโต้วาที่เกี่ยวกับนวนิยาย

(6) การจัดนิทรรศการ เรื่องที่ครูบรรณารักษ์นำมาจัดนิทรรศการมากที่สุด คือ วันสำคัญทางราชการ รองลงมา คือเทศกาลและประเพณีต่างๆ และการแนะนำการใช้ห้องสมุด ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ทำน้อยที่สุดคือ เมื่อมีข่าวหรือเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น และการแนะนำหนังสือ

(7) การจัดทำรายการหนังสือที่น่าสนใจ เนื้อหาที่ครูบรรณารักษ์กล่าวถึงมากที่สุดในการจัดทำรายการซื้อหนังสือที่น่าสนใจ คือ หนังสือที่มีเนื้อหาเรื่องเด่นๆ รองลงมาคือ พิจารณาเนื้อหาโดยรวมของหนังสือเล่มนั้น และหนังสือที่มีส่วนวนการเขียน คติ คำคม ตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ใช้น้อยที่สุดคือ การเลือกจัดทำรายการซื้อหนังสือตามภาพประกอบในหนังสือ

(8) การอ่านหนังสือให้ฟัง ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี วิธีการอ่านหนังสือให้ผู้ฟังมากที่สุดคือ อ่านต่อหน้าผู้ฟัง รองลงมาคือ อ่านผ่านเสียงตามสาย และอ่านทางวิทยุ ขึ้นเว็บไซต์โรงเรียน ดาวน์โหลด ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ใช้น้อยที่สุดคือ อ่านทางโทรทัศน์ สำหรับการดาวน์โหลด mp3 พบว่าครูบรรณารักษ์ไม่ได้ดำเนินการ

(9) การจัดเกมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ วิธีที่ครูบรรณารักษ์ใช้มากที่สุด ในการจัดเกมแข่งขัน คือ การตอบปัญหาความรู้ทั่วไป รองลงมา การทายปัญหาเกี่ยวกับหนังสือ และการหาความหมายของคำศัพท์จากพจนานุกรม ตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ทำน้อยที่สุด คือ แข่งขันเกมการใช้ห้องสมุด

(10) การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ มีวิธีการให้นักเรียนแสดงละครจากเรื่องในหนังสือนิทานมากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือเรื่องราวประวัติศาสตร์ และเรื่องในแบบเรียน ตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ทำน้อยที่สุดคือ การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือสารคดี

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนทั่วไปในเขตจังหวัดปทุมธานีเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ดังนี้

(1) โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมกิจกรรมการรักการอ่าน และให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยให้นักเรียนอ่านคล่องเขียนคล่อง 100% ตามโครงการห้องสมุด 3 ดี คือ บรรยายกาศดี หนังสือดี บรรณารักษ์ดี

(2) โรงเรียนมีการจัดประกวดทางวิชาการ เช่น กิจกรรมการเรียงความในวันสำคัญ การอ่านสุภาษิต คำพังเพย การอ่านข่าวและเหตุการณ์ที่สำคัญในปัจจุบัน นักเรียนมีกิจกรรมอ่านหนังสือทุกวันหลังกิจกรรมหน้าเสาธงอย่างน้อย 15 นาที จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในรูปแบบเคลื่อนที่ตามมุมต่างๆ ของโรงเรียน มีการจัดทำป้ายนิเทศ ป้ายความรู้ คำคม คำพังเพย ซื่อสัตย์ ไม้ ไม้ ให้ทั่วบริเวณโรงเรียน และให้นักเรียนมีการจดบันทึกการอ่านทุกครั้ง และมีการมอบรางวัลหน้าเสาธงเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี

(3) โรงเรียนสนับสนุนครูบรรณารักษ์ เข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน มีการประสานงานขอหนังสือจากหน่วยงานต่างๆ จัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ปรับปรุงสถานที่ให้เอื้อต่อการจัดทำกิจกรรม สนับสนุนด้านบุคลากรให้เพียงพอกับภาระหน้าที่ห้องสมุด และบริหารบุคลากรอย่างมีคุณภาพ

ผลของการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และครูบรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติที่ดีในเขตจังหวัดปทุมธานี สรุปได้ดังนี้

(1) โรงเรียนมีนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ของครูบรรณารักษ์ และโรงเรียนมีวิสัยทัศน์เพื่อส่งผลถึงผู้เรียนอย่างยั่งยืน คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน แก่ผู้เรียนให้สม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง สอดคล้องบริบทของโรงเรียน มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมีนิสัยรักการอ่าน นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้บริหารโรงเรียนเห็นนโยบายอย่างชัดเจนห้องสมุดต้องมีครูบรรณารักษ์ที่จบสาขาบรรณารักษ์โดยตรง หรือผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมทางด้านบรรณารักษ์มาเป็นอย่างดี กำหนดเวลาในการเข้าใช้ห้องสมุด การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มีความต่อเนื่อง มีนโยบายให้นักเรียนและครูได้ไปศึกษาเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดมหาวิทยาลัย ที่ได้รับมาตรฐาน

(2) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในหลายรูปแบบโดยจัดหาหนังสือพิมพ์ วารสาร บริการอ่านตามจุดต่างๆ ในโรงเรียน เช่น โรงอาหาร อาคารเรียน และจัดมุมหนังสือตาม ห้องเรียน มีการแข่งขัน การอ่าน และมีการจดบันทึก ชื่อเรื่อง ผู้แต่ง สรุปเนื้อหาที่อ่าน มีการมอบ รางวัล เป็นประกาศนียบัตร เพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน กำหนดให้มีกิจกรรมวัน สัปดาห์ห้องสมุด มีการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในด้านต่างๆ เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้มีเวลาเข้า ร่วมกิจกรรม

(3) สนับสนุนงบประมาณด้านต่างๆ เช่น การจัดซื้อหนังสือ คอมพิวเตอร์ โปรแกรม ระบบห้องสมุด อาคารสถานที่ มีห้องสมุดกับการเรียนรู้สารสนเทศ มีระบบอินเทอร์เน็ตสืบค้นหา ข้อมูล ครูบรรณารักษ์ หรือผู้ที่ดูแลห้องสมุดได้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และสนับสนุนให้มีการปรับปรุงห้องสมุดให้ทันสมัยอยู่เสมอ

5.3.2 ผลการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์

(1) การเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี ตามวุฒิการศึกษาพบว่าครูที่สำเร็จการศึกษาวุฒิบรรณารักษ์ กับครู บรรณารักษ์ที่สำเร็จการศึกษาสาขาอื่น มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กิจกรรมแนะนำหนังสือ กิจกรรมการ ใ้คว้าที่เกี่ยวกับหนังสือ กิจกรรมการจัดนิทรรศการ และกิจกรรมการจัดทำรายการ หนังสือที่น่าสนใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ส่วนกิจกรรมด้านการเล่า นิทาน การเล่าเรื่องจากหนังสือ การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การแข่งขัน เกี่ยวกับหนังสือ และการแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ พบว่ามีการจัดกิจกรรมไม่แตกต่างกัน โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย คือ กิจกรรมการแนะนำ หนังสือ กิจกรรมการ ใ้คว้าที่เกี่ยวกับหนังสือ กิจกรรมการจัดนิทรรศการ และกิจกรรมการจัดทำ รายการหนังสือที่น่าสนใจ ส่วนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย คือ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องจากหนังสือ การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การ แข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ และการแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ

(2) การเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี ตามขนาดสถานศึกษาพบว่า ครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ใน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน การ ใ้คว้าที่เกี่ยวกับหนังสือ การจัดทำ

รายการซื้อหนังสือที่น่าสนใจ และการแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และมีกิจกรรมแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกิจกรรมด้านการเล่าเรื่องจากหนังสือ การแนะนำหนังสือ สนทนาเกี่ยวกับหนังสือ การจัดนิทรรศการ และการอ่านหนังสือให้ฟัง พบว่ามีการจัดกิจกรรมไม่แตกต่างกัน ดังนั้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย คือการเล่านิทาน การโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ การจัดทำรายการซื้อหนังสือที่น่าสนใจ การแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ และการแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ ส่วนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย คือการเล่าเรื่องจากหนังสือ การแนะนำหนังสือ สนทนาเกี่ยวกับหนังสือ การจัดนิทรรศการ และการอ่านหนังสือให้ฟัง

5.3.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

5.3.3.1 ปัญหา

(1) ปัญหาที่ได้จากแบบสอบถาม

ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ เห็นว่าปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านด้านการโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ พบว่ามีปัญหาครูบรรณารักษ์ขาดความรู้และมีประสบการณ์น้อย ด้านการเล่านิทาน พบว่ามีปัญหาครูบรรณารักษ์ไม่มีเวลาจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เพราะต้องทำหน้าที่อื่นๆมากกว่าการเป็นครูบรรณารักษ์ และด้านการแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ พบว่ามีปัญหาขาดแคลนสื่อในการจัดกิจกรรม

(2) ปัญหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ก. โรงเรียนทั่วไป

โรงเรียนไม่มีบุคลากรที่จบบรรณารักษ์โดยตรง จึงเกิดปัญหาในการจัดกิจกรรมโรงเรียนขาดแคลนหนังสือ อุปกรณ์ที่ทันสมัย สถานที่จัดกิจกรรมไม่สะดวก เวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไม่มีความชัดเจน นักเรียนส่วนใหญ่เรียนเต็มวัน ช่วงเช้า – พักกลางวัน นักเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบด้านอื่นทำให้ไม่มีเวลาว่างในการเข้าห้องสมุด ส่วนด้านของงบประมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากทางราชการไม่จัดงบประมาณโดยตรง บางครั้งได้น้อยไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการพัฒนาห้องสมุด

ข. โรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติที่ดี

ปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านคือ การกำกับติดตามดูแลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอาจไม่ทั่วถึง เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมาก วัสดุอุปกรณ์ สื่อสารสนเทศมีการชำรุด การซ่อมบำรุงขาดความต่อเนื่อง บุคลากรที่รับผิดชอบมีไม่เพียงพอ

5.3.3.2 ข้อเสนอแนะ

(1) ข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถาม

ครูบรรณารักษ์มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดังนี้

1. กิจกรรมการเล่านิทาน ครูบรรณารักษ์ควรฝึกฝน กิจกรรมการเล่านิทานอยู่เสมอๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ
2. กิจกรรมการแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ โรงเรียนควรจัดหาหนังสือ ประเภทที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน เช่น หนังสือที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และเรื่องราวข่าวสารในปัจจุบัน
3. กิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือ โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูบรรณารักษ์ได้ศึกษาและเรียนรู้ การจัดกิจกรรมจากโรงเรียนที่มีห้องสมุดได้คุณภาพ

(2) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์

ก. โรงเรียนทั่วไป

โรงเรียนควรจัดหาบุคลากรในตำแหน่งบรรณารักษ์ หรือบุคลากรที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ให้ครบทุกโรงเรียน สร้างความตระหนักให้ครูบรรณารักษ์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม และใช้บริหารห้องสมุด พัฒนาห้องสมุดให้มีอุปกรณ์ครุภัณฑ์ หนังสือที่มีความหลากหลายทำให้นักเรียนสนใจมากขึ้น เพิ่มชั่วโมงให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าห้องสมุด มีงบประมาณเพียงพอต่อพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และจัดระบบห้องสมุดที่ทันสมัย

ข. โรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติที่ดี

โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยมีคณะกรรมการดำเนินการร่วมวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ให้ห้องสมุดดำเนินการให้สำเร็จตามโครงการห้องสมุด

3 ดี คือ บรรยายศาสตร์ หนังสือดี บรรณารักษ์ดี ตลอดจนทำการวิจัยเพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5.4 อภิปรายผล

1) จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เป็นการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน (ร้อยละ 89.80) รองลงมาคือ กิจกรรมการจัดนิทรรศการ (ร้อยละ 83.50) และกิจกรรมการแนะนำหนังสือ (ร้อยละ 72.40) ตามลำดับ โดยกิจกรรมที่ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ กิจกรรมการโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ (ร้อยละ 22.80) ซึ่งผลการค้นพบจากงานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับข้อค้นพบของ อักษรรุ่งมณี (2525, น. 51) ซึ่งพบว่า สภาพการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ใช้ทั้งร่างกายและสมองในการประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน เช่น การเล่านิทาน การอ่านนิทาน การแสดงละคร เป็นต้น เพื่อให้เด็กนักเรียนมีการพัฒนาการในการอ่านทั้งความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน และนางนุช พิเศษจักษ์พันธ์ (2528) ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นครูบรรณารักษ์และผู้บริหารพบว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ครูบรรณารักษ์จัดมากที่สุดคือ การเล่านิทาน รองลงมาคือ การแนะนำหนังสือ การแข่งขันตอบปัญหา การจัดนิทรรศการ การรวบรวมงานเขียนของนักเรียนตามลำดับ และกิจกรรมอื่นๆ ซึ่ง วีระวรรณ วรรณโท (2545, น. 67) มีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นงานที่ครูบรรณารักษ์จะต้องทำขึ้นเพื่อชักจูงส่งเสริมให้ผู้มาใช้ห้องสมุดมีความเข้าใจในเรื่องของหนังสือ รู้จักวิธีอ่าน สร้างกิจกรรมให้นักเรียนเกิดนิสัยรักการอ่าน เพื่อดึงดูดให้นักเรียนสนใจในการอ่าน และผลิตผลในการอ่าน ตลอดจนพัฒนาการอ่านของตนให้มีความเข้าใจมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน สอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า ในการแนะนำหนังสือของครูบรรณารักษ์ มีวิธีการคือ แนะนำโดยการนำหนังสือที่จะแนะนำมาแสดงด้วย (ร้อยละ 66.10) รองลงมาคือ แนะนำหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของผู้ฟัง (ร้อยละ 53.50) และแนะนำส่วนต่างๆ ที่สำคัญของหนังสือ (ร้อยละ 33.90) ตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ทำน้อยที่สุดคือ การบอกข้อมูลทางบรรณานุกรม (ร้อยละ 20.50)

2) จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี ใช้วิธีการเล่านิทาน แบบการเล่าปากเปล่ามากที่สุด รองลงมาคือ เล่าโดยใช้หุ่นประกอบ และเล่าประกอบภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ภาพยนตร์ ตามลำดับ ส่วนวิธีที่ครูบรรณารักษ์ใช้น้อยที่สุดคือ เล่าโดยใช้แผ่นใสประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สมทรง แสงแก้ว (2529, น. 264) โดยเห็นว่าการเล่านิทาน อาจจำแนกได้เป็น การเล่าปากเปล่า เป็นการเล่าประกอบท่าทางและใช้เสียง การเล่าโดยร้องเพลงประกอบ เช่นเพลงบรรยายลักษณะของสัตว์แต่ละชนิดในเรื่องนิทาน การเล่าโดยใช้หุ่น โดยเล่นหุ่นแบบต่างๆประกอบการเล่าคือ หุ่นถุงมือ หุ่นกระดาษแบบหนังตะลุง หุ่นผ้าขี้ดุ่น การเล่นโดยใช้ภาพประกอบ โดยวาดภาพลงบนกระดาษ เวลาเล่ายกภาพประกอบการเล่า การเล่าด้วยการแสดงละคร โดยให้ผู้แสดงหลายคนแสดงบทบาทของตัวละครต่างๆในเรื่องขณะเล่านิทาน

3) จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูที่สำเร็จการศึกษาวุฒิบรรณารักษ์กับครูบรรณารักษ์ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาอื่น มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านคือ กิจกรรมการแนะนำหนังสือ กิจกรรมการได้ว่าที่เกี่ยวกับหนังสือ กิจกรรมการจัดนิทรรศการ และกิจกรรมการจัดทำรายการหนังสือที่น่าสนใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูที่มีวุฒิตรงทางบรรณารักษ์มีค่าร้อยละของการเลือกทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสูงกว่าครูบรรณารักษ์ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาอื่น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิด จีวรธรรม ภัคดีบุตร (2532, น. 194-195) ที่คุณสมบัตินี้เบื้องต้นที่สำคัญออกเป็น 3 ลักษณะคือ ครูบรรณารักษ์ต้องมีความรู้ทางด้านการจัดการสารสนเทศ ความรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ คล้ายกับ มาลี กาบมาลา (2537, น.12-13) ซึ่งอธิบายคุณลักษณะสำคัญของบรรณารักษ์ คือ ครูบรรณารักษ์ต้องมีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ ความรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ ความรู้ความสามารถทางวิชาการอื่นๆ ความรู้ความสามารถในการใช้สารสนเทศในแบบต่างๆ และความรู้ความสามารถทางการสื่อสาร

4) จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานีขนาดต่างกัน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ด้านการเล่านิทาน การได้ว่าที่เกี่ยวกับหนังสือ การทำรายการชื่อหนังสือที่น่าสนใจ และการแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดกลาง มีการจัดกิจกรรมเล่านิทาน และ

กิจกรรมการแสดงละครจากเรื่องในหนังสือด้วยคำร้อยละสูงที่สุด ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่ก็มีการจัดกิจกรรมการโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ กิจกรรมการจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ และกิจกรรมการแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือด้วยคำร้อยละสูงที่สุด ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กไม่พบว่าครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนเลือกทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านใดมากที่สุดเลย แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่น่าจะมีความพร้อมในด้านการสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีความขาดแคลนทั้งบุคลากรและงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน

5) จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีมีวิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการอ่าน โดยโรงเรียนมีนโยบายในการจัดกิจกรรมการอ่านของครูบรรณารักษ์ที่ชัดเจน โรงเรียนวิสัยทัศน์ส่งเสริมการอ่านถึงผู้เรียนอย่างยั่งยืนผู้บริหารโรงเรียนกำหนดนโยบายชัดเจนให้ห้องสมุดต้องมีครูบรรณารักษ์ที่จบสาขาบรรณารักษ์โดยตรง หรือในกรณีที่ไม่มีจบสาขาบรรณารักษ์ต้องได้รับการฝึกอบรมทางด้านบรรณารักษ์มาเป็นอย่างดี มีนโยบายให้นักเรียนและครูได้ไปศึกษาเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ได้มาตรฐาน โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหลายรูปแบบ โดยจัดหาหนังสือพิมพ์ วารสาร บริการการอ่านตามจุดต่างๆ ในโรงเรียน โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดซื้อหนังสือ คอมพิวเตอร์ โปรแกรมระบบห้องสมุด อาคารสถานที่ มีระบบอินเทอร์เน็ตสืบค้นหาข้อมูลและสนับสนุนให้มีการปรับปรุงห้องสมุดให้ทันสมัยอยู่เสมอ ซึ่งหลักการและวิธีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการอ่านดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดหลักการของ กรมวิชาการ (2546, น. 212-213) ซึ่งผู้บริหารควรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการอ่านของโรงเรียน โดยเฉพาะการสนับสนุนการจัดกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน มุมหนังสือ ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดทำแผนโครงการและงบประมาณเพื่อการจัดซื้อเพื่อการจัดซื้อหนังสือส่งเสริมการอ่านในห้องสมุด โรงเรียนควรมีหนังสือเสริมประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้เพิ่มเติมให้กับผู้เรียน เสริมสร้างลักษณะนิสัยพัฒนาบุคลิกภาพสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้อ่านเพื่อประเทืองปัญญาและกล่อมเกลารมณ์ สนับสนุนให้โรงเรียนมีครูบรรณารักษ์ทำงานในห้องสมุดเต็มเวลา สนับสนุนให้ครูบรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สอนวิธีการใช้ห้องสมุด แนะนำแนวการอ่าน

เพื่อศึกษาและพัฒนาบุคลิกภาพเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล แนะนำครูที่สอนรายวิชาให้เข้าใจนโยบายของโรงเรียน และสนับสนุนการสอนของครูโดยวิธีบูรณาการหนังสืออื่นๆนอกเหนือจากหนังสือเรียนในการสอนรายวิชา เน้นการสอนให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง ฝึกหัดให้รู้จักฟัง พูด อ่าน เขียน ควบคู่กันไปแนะนำผู้เรียนให้รู้จักซักถาม สนับสนุนให้ใช้คำถามเพื่อให้ได้ความรู้ลึกซึ้ง และกว้างขวาง ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในแจ่มแจ้ง โดยโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแตกต่างจากโรงเรียนประเภททั่วไป ที่มีแนวนโยบายส่งเสริมกิจกรรมรักการอ่าน โดยให้นักเรียนอ่านคล่องเขียนคล่องตามโครงการห้องสมุด 3 ดี ซึ่งโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมประกวดทางวิชาการด้านต่างๆ เน้นการมอบรางวัลแก่นักเรียนเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี นอกจากนี้โรงเรียนสนับสนุนครูบรรณารักษ์เข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาดูงานโดยไม่ได้เน้นว่าครูบรรณารักษ์ตรงจบสาขาบรรณารักษ์โดยตรง

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.5.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติที่ดี คือ การกำกับติดตามดูแลการจัดกิจกรรมไม่ทั่วถึงเนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมาก วัสดุอุปกรณ์ สื่อสารสนเทศมีการชำรุด การซ่อมบำรุงขาดความต่อเนื่อง บุคลากรที่รับผิดชอบมีไม่เพียงพอ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรตระหนักและให้ความสำคัญในการกำกับติดตามดูแลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้สม่ำเสมอ ควรแสวงหาแหล่งทรัพยากรจากภายนอกให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อให้โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์และสื่อสารสนเทศที่ทันสมัย ดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไขวัสดุอุปกรณ์ สื่อสารสนเทศให้มีความพร้อมใช้งานในการจัดกิจกรรมของครู รวมทั้งสนับสนุนมีบุคลากรด้านบรรณารักษ์ให้เพียงพอเพื่อให้เกิดผลของการจัดกิจกรรมดีขึ้น

2) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าโรงเรียน ไม่มีบุคลากรที่จบสาขาบรรณารักษ์โดยตรงเพื่อทำหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดของโรงเรียน จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ดังนั้นในการบรรจุและแต่งตั้งครูบรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนควรแต่งตั้งจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาโดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นไปตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

3) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า โรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้มีการดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ ร่วมกันวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ให้ห้องสมุดดำเนินการให้สำเร็จตามโครงการห้องสมุด 3 ดี คือ บรรยายกาศดี หนังสือดี บรรณารักษ์ดี ตลอดจนทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นโรงเรียนที่ต้องการประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านควรนำแนวปฏิบัตินี้ไปใช้

4) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าครูบรรณารักษ์ยังมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านบางกิจกรรมไม่เพียงพอ ดังนั้นควรหมั่นศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และควรรหาโอกาสเข้าร่วมสัมมนา เพื่อจะได้นำความรู้มาปรับปรุงวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และเมื่อมีโอกาสได้เข้าร่วมสัมมนาแล้ว ควรถ่ายทอดความรู้ที่ได้แก่เพื่อนครูในโรงเรียน

5) การจัดกิจกรรมของครูบรรณารักษ์มีผลทางตรงต่อคุณภาพการอ่านของนักเรียน ดังนั้นครูบรรณารักษ์ควรมีการพัฒนาแนวและวิธีการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มีคุณภาพ โดยจัดกิจกรรมให้มีความเร้าใจ ชูใจ มีการกระตุ้นให้เกิดความสนใจและมีบรรยากาศที่ดี เพื่อส่งเสริมให้ผลของการจัดกิจกรรมดีขึ้น

5.5.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตกรณีศึกษาในโรงเรียนจังหวัดปทุมธานี จึงควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดอื่นๆ

2. ควรวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้ละเอียดลึกซึ้งเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3. ควรวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหา ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน เพื่อจะได้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กรมวิชาการ. (2542) *หนังสือคือภูมิพลังแห่งปัญญา*. กรุงเทพฯ: อรุณสภาคลาดพร้าว.
- _____. (2544) *คู่มือการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2546). *ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ 2546*. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำ อรุณสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อรุณสภาคลาดพร้าว
- กานต์มณี สักดิ์เจริญ. (2529). *วิธีการอ่านหนังสือและการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ.
- การุณินันท์ รัตนแสนวงษ์. (2546, ตุลาคม). *อ่านอักษรก่อนจะสาย*. *วารสารวิชาการ*. 6(10) : 44.
- จารุวรรณ สินธุโสภณ. (2542). *ห้องสมุดโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- จินตนา ไบกาชویی. (2534) *การจัดหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- จิรวรรณ ถักดีบุตร. (2532). “*ผู้ใช้และผู้บริการสารสนเทศ*.” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสารนิเทศศาสตร์เบื้องต้น หน่วยที่ 1-7. หน้า 194 -196 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะการณูจน. (2525). *จิตวิทยาการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2542). *เทคนิคการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ดารกา ดันคลองจันทร์. (2545, พฤศจิกายน). *ทำอย่างไรให้เด็กไทยรักการอ่าน*. *วารสารวิชาการ*. 5: 6 – 7.
- ถนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล. (2537). *การอ่านให้เก่ง*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: กระจายสา.
- นิดดา หงส์วิวัฒน์. (2537). *อ่านหนังสือให้ลูกฟังหนทางแห่งความฉลาดของเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แสงแดด.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2538). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- บันลือ พุกกะวัน. (2532). *มิติใหม่ในการสอนอ่าน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บานชื่น ทองพันชั่ง. (2538, เมษายน – มิถุนายน). “*สถานภาพและบทบาทของบรรณารักษ์ในปัจจุบัน*” *ห้องสมุด*. 39(2) : 35.

- ประเทิน มหาจันทร์. (2530). *การสอนอ่านเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประสิทธิ์ พรหมตัน. (2543, กรกฎาคม). *อ่านร้อยแก้วอย่างไรจึงจะได้คุณค่า*. วารสารวิชาการ.
3: 40 – 41.
- พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก 19 สิงหาคม 2542
- พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม
119 ตอนที่ 123 19 ธันวาคม 2545.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2546). *การส่งเสริมการอ่าน*. ชลบุรี.
- ภูริภัทร ทิศร. (2543, กรกฎาคม). *การอ่านมีประโยชน์โปรดมารักการอ่าน*. วารสารวิชาการ.
3(7) : 10 – 14.
- มาลี กาบมาลา. (2537, สิงหาคม). “*ภาพลักษณ์ของนักบริการสารสนเทศ*,” บรรณารักษศาสตร์ มข.
12(3) : 12-13.
- แมนมาศ ขวลิขิต. (2529). *การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- รสา วงศ์ยังอยู่. (2529, ตุลาคม - ธันวาคม). *การเล่าเรื่องจากหนังสือ*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- วรรณิ โสมประยูร. (2537). *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชาญ อัครวนสกุล. (2545, พฤศจิกายน). *การอ่านการใช้เวลาว่างที่ดีสำหรับวัยรุ่น*. วารสารวิชาการ.
5: 14 -15.
- วีระวรรณ วรรณโท. (2545). *การจัดกิจกรรมห้องสมุด*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศรีรัตน์ เจิงกลิ่นจันทร์. (2536). *การอ่านและสร้างนิสัยรักการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2538). *การอ่านและสร้างนิสัยรักการอ่าน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศิริอร อินทร์ตลาดชุม. (2545, พฤศจิกายน). *การสร้างนิสัยรักการอ่าน*. วารสารวิชาการ.
5(11) : 11 – 13.
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2530, 23 ธันวาคม). *สมเด็จพระเทพ
รับสั่ง... โชคดีที่เกิดในครอบครัวที่รักการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ไทยรัฐ.
- สมทรง แสงแก้ว. (2529). *การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน*. กรุงเทพฯ.
- สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์. (2546) *ห้องสมุดโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- หรรษา สลิวิเชียร. (2535). *ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อนงค์ศิริ วิชาลัย. (2536). *ผลการใช้เวลานานที่บ้านล้วนนาเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน
ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. เพาะ: สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา.

อนันต์ ส่งอำไพ. (2528) “แนวคิดสำหรับการจัดตั้งห้องสมุดโรงเรียน” กรุงเทพฯ: มิตรครุ.

อุบล บุญชู. (2525). *บริการของห้องสมุด*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

วิทยานิพนธ์

คณินนุช พิจิตรนรการ. (2550). *การประเมินโครงการรณรงค์การอ่านของโรงเรียนพรประสาทวิทยา (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จิตรลดา ไผ่ตรีจิตต์. (2548). *การศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชุมจิตร เลหาบุตร. (2542). *ผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่มีพฤติกรรมการใช้หนังสือที่ถูกต้องของปฐมวัย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทักษพร คงคล้าย. (2549). *การศึกษายุทธศาสตร์การบริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ กรณีศึกษาโรงเรียนองค์กรศึกษาร้อยเอ็ด จังหวัดนครนายก (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นงนุช พิเศษฐพันธ์. (2528). *การศึกษากิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์และผู้บริหารโรงเรียน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

เพ็ญแข สุทธิจิตต์. (2526). *ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร เขตประทุมวัน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มยุรี กันทะลือ. (2543). *ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติต่อ พัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่น (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิทยา วิมลถนอม (2530). *การศึกษาคำสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและทัศนคติของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นอนุบาล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สมใจ พุทธเบญจพจน์ (2528). การศึกษาผลของการส่งเสริมการอ่านที่มีต่อความสนใจในการอ่าน และการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อักษร รุ่งมณี. (2525.) การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่านระหว่าง การสอนอ่านแบบปกติและการสอนอ่าน โดยกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนชั้น ประถมปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- อุทัยวรรณ ชิดสูงเนิน. (2533). การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ชลบุรี: บัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อภิญชลิต พุทธมาตย์. (2531). การเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านและการยืมหนังสือของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2538). การศึกษาตามอัธยาศัย. สืบค้นเมื่อ 14 เมษายน 2553,
จาก <http://www.our-teacher.com/our-teacher/informaeducation.htm>
- อัญชลี ธรรมะวิสิกุล. (2552). การศึกษานอกระบบ. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2553,
จาก <http://panchalee.wordpress.com/2009/05/17/non-formaleducation/>

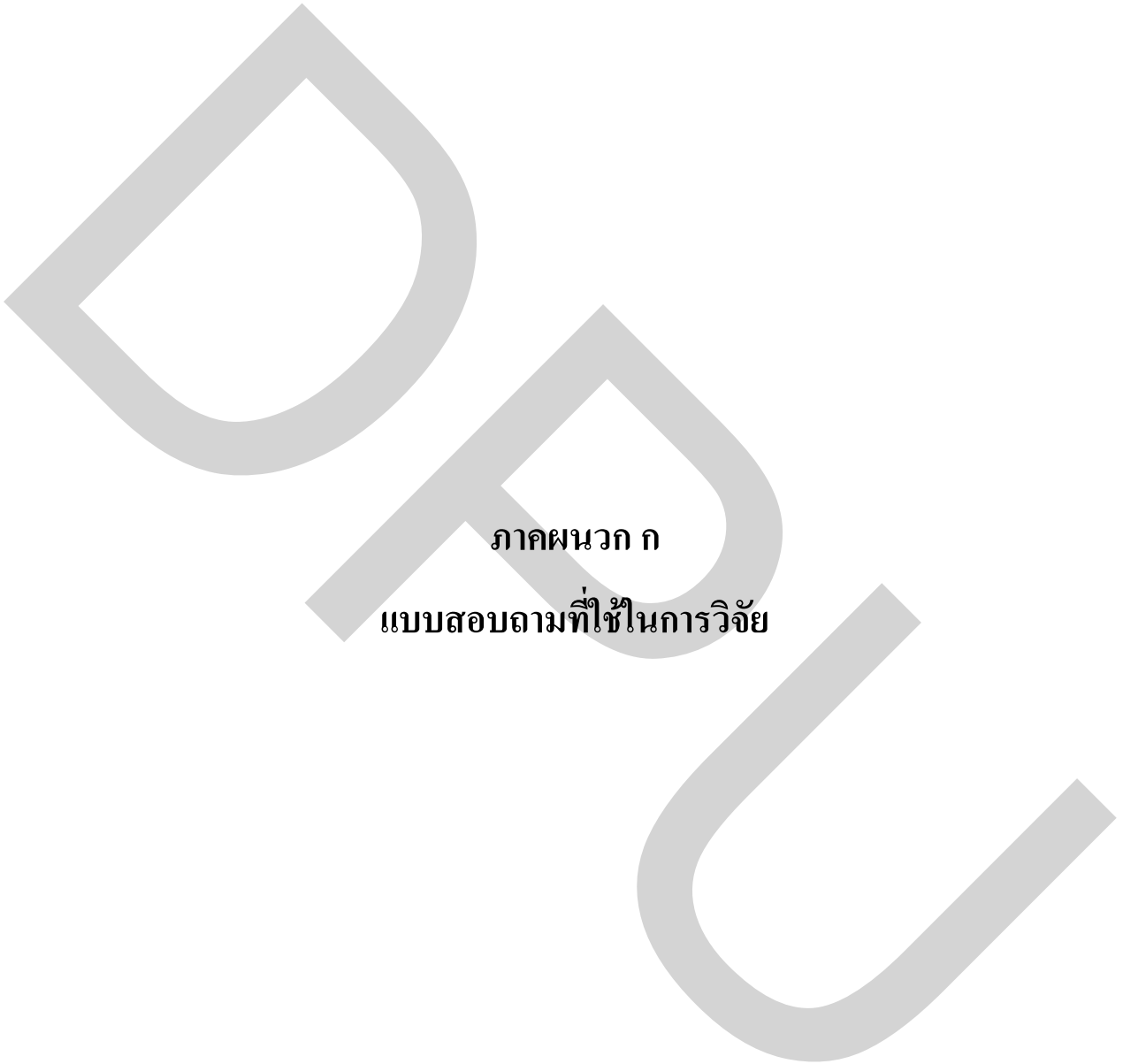
ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

- Best, John W. (1970.) *Research in Education*. 2nd ed. Englewood Clift, N.J. :
Frentice – Hall.
- Cleary, Florence Domon. (1957). *Blueprints for Better Reading School Programmes For
Promoting Skill and Interest in Reading*. New York : H.W. Wilson.
- Gray,W. (1984). *On their Own in Reading*. Chicago.Ill : Scott forcsman.
- Harris, L.A.; & Smith, C.B. (1986). *Reading Instruction : Diagnostic Teaching in The
Classroom*. New Yonk : Macmillan.
- James, Drucilla. (1939.) “*Fromoting Voluntary Keading*,” The School Liorary.

ด
ร
ค
น
ว
ก

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเรื่อง

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขต

จังหวัดปทุมธานี

ตามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์

สำหรับครูบรรณารักษ์

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสี่เหลี่ยม หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง ถ้าคำตอบใดไม่มีในแบบสอบถาม กรุณาเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ปริญญาตรี
- ปริญญาโท
- สูงกว่าปริญญาโท

2. วุฒิที่สำเร็จการศึกษา

- สาขาบรรณารักษศาสตร์
- สาขาอื่น ๆ (โปรดระบุ)

2.1 การอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน

- เคยเข้าอบรม
- ไม่เคยเข้ารับการอบรม

3. นอกจากทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ ท่านยังต้องสอนหรือมีหน้าที่อื่น ๆ ด้วยหรือไม่

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สอน

ไม่ได้สอน

ทำหน้าที่อื่น ๆ (โปรดระบุ)

4. ลักษณะของห้องสมุด

เป็นห้องสมุดเฉพาะที่อยู่ภายในอาคารเดียวกับห้องอื่น ๆ

เป็นห้องสมุดที่อยู่รวมกับงานอื่น ๆ ในห้องเดียวกัน

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

5. ห้องสมุดมีที่นั่งสำหรับอ่านหนังสือจำนวน

1 - 40 ที่นั่ง

41 - 80 ที่นั่ง

81 - 120 ที่นั่ง

121 - 160 ที่นั่ง

161 ที่นั่งขึ้นไป

6. โรงเรียนของท่านเปิดสอนในระดับชั้น

ประถมศึกษา

ทั้งประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

ทั้งมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

7. ในการศึกษาที่โรงเรียนของท่านมีจำนวนนักเรียน

1 - 300 คน

301 - 1,000 คน

1,001 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2 วิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของท่าน

ก. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านกิจกรรมใดที่ท่านเคยจัดให้แก่นักเรียนของท่าน

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. การเล่านิทาน	☐ 6. การจัดนิทรรศการ
☐ 2. การเล่าเรื่องจากหนังสือ	☐ 7. การจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ
☐ 3. การแนะนำหนังสือ	☐ 8. การอ่านหนังสือให้ฟัง
☐ 4. การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ	☐ 9. เกมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ
☐ 5. การโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ	☐ 10. การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)	

คำชี้แจงเพิ่มเติม

จากคำตอบของคำถามข้อ ก. โปรดตอบคำถามของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ 1 – 10
ต่อไปนี้ เฉพาะที่เป็นกิจกรรมที่ท่านเคยจัดมาแล้วเท่านั้น ดังนี้

1. การเล่านิทาน

ไม่เคยจัดกิจกรรมนี้

1.1 ท่านเล่านิทานให้เด็กนักเรียนฟังโดยวิธีใด (ตอบมากกว่า 1 ข้อ)

☐ เล่าปากเปล่า	☐ เล่าโดยร้องเพลงประกอบ
☐ เล่าโดยเล่นเชือกประกอบ	☐ เล่าโดยใช้หุ่นแปะ
☐ เล่าโดยใช้แผ่นใสประกอบ	☐ เล่าโดยใช้หุ่น
☐ เล่าประกอบเสียงธรรมชาติ	☐ เล่าโดยใช้ภาพวาดประกอบ
☐ เล่าด้วยการแสดงละคร	☐ เล่าโดยใช้นิ้วมือประกอบ
☐ เล่าโดยพับกระดาษเป็นรูปต่าง ๆ ตามเนื้อเรื่อง	
☐ เล่าประกอบภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ภาพยนตร์	
☐ วิธีอื่น ๆ (โปรดระบุ)	

1.2 ท่านเตรียมตัวก่อนเล่านิทานอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ศึกษาเรื่องให้เข้าใจ	☐ ทดลองเล่าก่อนเล่าจริง
☐ คิดคำพูดล่วงหน้า	☐ กำหนดเวลาเล่าให้เหมาะสม
☐ บันทึกย่อ ๆ เกี่ยวกับนิทานที่จะเล่า เช่น เนื้อเรื่อง ตัวละครสำคัญ	
☐ วิธีอื่น ๆ (โปรดระบุ)	

1.3 ท่านประชาสัมพันธ์รายการนิทานแก่ผู้ฟังด้วยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ประกาศเชิญชวนให้มาฟังนิทาน
☐ ติดป้ายประกาศให้มาเชิญชวนให้มาฟังนิทาน
☐ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับนิทานเรื่องที่จะเล่า
☐ วิธีอื่น ๆ (โปรดระบุ)

1.4 ท่านเลือกใช้สถานที่ใดในการเล่านิทาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- มุมหนึ่งของห้องสมุด ในห้องเรียน
- ในห้องประชุมของโรงเรียน ใต้ร่มไม้
- ที่อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1.5 ท่านใช้เวลาในการเล่านิทาน โดยเฉลี่ยแต่ละครั้งนานเพียงใด

- 1 – 10 นาที 11 – 20 นาที
- 21 – 30 นาที นานกว่า 30 นาที

1.6 ถ้ามีคำยากในเรื่องนิทาน ท่านอธิบายคำยากในเวลาใด

- ก่อนเล่านิทาน ขณะกำลังเล่านิทาน
- หลังการเล่านิทาน ไม่เคยอธิบายคำยาก

1.7 ท่านจัดกิจกรรมหลังการเล่านิทานแก่เด็กอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ให้เด็กเล่าเรื่องต่อให้จบเรื่อง
- ทายปัญหาหลังการเล่า
- บอกคติสอนใจที่ได้จากการเล่านิทาน
- ให้เด็กวาดภาพจากเรื่องที่ได้ฟัง
- ให้เด็กแสดงละครจากเรื่องที่ได้ฟัง
- ให้เด็กแสดงความเห็นเกี่ยวกับตัวละครในนิทาน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ปัญหาของการจัดกิจกรรมเล่านิทาน (โปรดระบุ)

.....

ข้อเสนอแนะ (โปรดระบุ)

.....

2. การเล่าเรื่องจากหนังสือ

ไม่เคยจัดกิจกรรมนี้

2.1 ท่านให้ความสำคัญแก่เรื่องที่น่าสนใจอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เรื่องที่ผู้ฟังสนใจ
- เรื่องที่เหมาะสมกับเพศและวัยของผู้ฟัง
- เรื่องที่ผู้เล่าชอบ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

2.2 ท่านฝึกเล่าเรื่องจากหนังสือ ก่อนเล่าจริงด้วยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เล่าใส่เทปบันทึกเสียง
- เล่าหน้ากระจกเงา
- ไม่เคยฝึกเล่า
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

2.3 ในขณะที่เล่าเรื่องจากหนังสือ ท่านนำหนังสือเล่มนั้นไปให้เด็กดูด้วยหรือไม่

- ให้ดูทุกครั้ง
- ให้ดูเป็นบางครั้ง
- ไม่ให้ดู

2.4 ท่านใช้สื่ออะไรบ้างประกอบการเล่าเรื่องจากหนังสือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เพลง
- ภาพประกอบ
- สไลด์
- วิดีโอ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

2.5 เมื่อเล่าเรื่องจากหนังสือ ท่านเล่าถึงตอนจบของเรื่องหรือไม่

- ถึงตอนจบทุกครั้ง
- ถึงตอนจบเป็นบางครั้ง
- ไม่ถึงตอนจบ

ปัญหาของการจัดกิจกรรมเล่าเรื่องจากหนังสือ(โปรกระบ)

.....

ข้อเสนอแนะ (โปรกระบ)

.....

3. การแนะนำหนังสือ

ไม่เคยจัดกิจกรรมนี้

3.1 ท่านเตรียมตัวแนะนำหนังสืออย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- อ่านหนังสือที่จะแนะนำอย่างละเอียด
- บันทึกส่วนที่เด่นของหนังสือลงในแบบบันทึก
- สสำรวจความต้องการของผู้ฟังว่าต้องการให้แนะนำหนังสือประเภทใด
- ศึกษาจากการวิจารณ์หนังสือที่ผู้อื่นวิจารณ์ไว้
- เตรียมอุปกรณ์ประกอบการแนะนำหนังสือ
- อื่น ๆ (โปรกระบ)

3.2 ท่านแนะนำหนังสือแต่ละเล่มอย่างไร

- บอกรายละเอียดของเรื่องทั้งหมด
- บอกเนื้อเรื่องย่อ ๆ ข้อดีของหนังสือ และประโยชน์ที่ผู้ฟังจะได้รับ

3.3 ท่านมีวิธีแนะนำหนังสืออย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- นำหนังสือที่จะแนะนำมาแสดงด้วย
- แนะนำหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของผู้ฟัง
- บอกข้อมูลทางบรรณานุกรม
- แนะนำส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญของหนังสือ
- ให้แง่คิดที่เป็นประโยชน์กับผู้ฟัง
- อื่น ๆ (โปรกระบ)

ปัญหาของการจัดกิจกรรมการแนะนำหนังสือ(โปรดระบุ)

.....

ข้อเสนอแนะ (โปรดระบุ)

.....

4. การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ

ไม่เคยจัดกิจกรรมนี้

4.1 ท่านให้ใครเป็นผู้นำสนทนาเรื่องหนังสือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ครูท่านอื่น ๆ ในโรงเรียน

วิทยากรจากภายนอก

นักเรียน

ตัวท่านเอง

4.2 ท่านจัดให้มีสื่ออะไรบ้างที่ใช้ประกอบการสนทนาเรื่องหนังสือ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

หนังสือเล่มที่สนทนา

เรื่องย่อของหนังสือ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหนังสือ

บรรณนิทัศน์หนังสือ

ภาพหรือแผนภูมิ

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

4.3 ท่านได้กำหนดเวลาไว้ให้ผู้ฟังซักถามหรือแสดงข้อคิดเห็นหลังการสนทนาหรือไม่

กำหนดไว้

ไม่กำหนดไว้

ปัญหาของการจัดกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ(โปรดระบุ)

.....

ข้อเสนอแนะ (โปรดระบุ)

.....

5. การได้วาที่เกี่ยวกับหนังสือ

ไม่เคยจัดกิจกรรมนี้

5.1 ท่านให้ใครเป็นผู้ได้วาที่เกี่ยวกับหนังสือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

นักเรียน

ครูในโรงเรียน

บุคคลภายนอก

ตัวท่านเอง

5.2 ญาติที่ใช้ในการได้วาที่เกี่ยวข้องกับหนังสือประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

นิตานหรือการ์ตูน

นวนิยาย

สารคดี

วิชาการ

5.3 ท่านให้เวลาผู้เข้าร่วมได้วาที่เตรียมตัวอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้องกับญาติ

ที่กำหนดหรือไม่

ให้เวลาอ่าน

ไม่ให้เวลาอ่าน

ปัญหาของการจัดกิจกรรมการได้วาที่เกี่ยวกับหนังสือ(โปรดระบุ)

.....

ข้อเสนอแนะ (โปรดระบุ)

.....

6. การจัดนิทรรศการ

ไม่เคยจัดกิจกรรมนี้

6.1 ท่านจัดนิทรรศการเกี่ยวกับเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

วันสำคัญของทางราชการ

เทศกาลและประเพณีต่าง ๆ

เมื่อมีข่าวหรือเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น

แนะนำหนังสือ

แนะนำการใช้ห้องสมุด

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

6.2 ท่านจัดนิทรรศการที่บริเวณใดของห้องสมุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- บนป้ายนิเทศ ที่ผู้จัดนิทรรศการ
- ที่มุมจัดนิทรรศการ
- ที่อื่น ๆ (โปรดระบุ)

6.3 ท่านประชาสัมพันธ์ให้ครูและนักเรียนมาชมนิทรรศการอย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ประกาศเชิญชวน ติดแผ่นป้ายประกาศ
- ไม่ได้ประชาสัมพันธ์
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

6.4 ท่านทำรายชื่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมแก่ผู้ชมนิทรรศการหรือไม่

- ทำ ไม่ทำ

6.5 โดยทั่วไปท่านแสดงนิทรรศการแต่ละเรื่องนานเพียงใด

- 1 – 7 วัน 8 – 21 วัน
- 22 – 29 วัน 30 วันขึ้นไป
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ปัญหาของการจัดกิจกรรมการจัดนิทรรศการ(โปรดระบุ)

.....

ข้อเสนอแนะ (โปรดระบุ)

.....

7. การจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ

ไม่เคยจัดกิจกรรมนี้

7.1 ในการทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ ท่านกล่าวถึงเรื่องใดบ้าง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เนื้อหาโดยส่วนรวมของหนังสือเล่มนั้น
- เนื้อเรื่องเด่น ๆ ในหนังสือ
- ภาพประกอบในหนังสือ
- ส่วนวนการเขียน คติ คำคม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

7.2 ท่านเขียนบรรณานุกรมของหนังสือที่น่าสนใจแต่ละเล่มหรือไม่

เขียน ไม่เขียน

7.3 ท่านคำนึงถึงอะไรบ้างในการจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เหมาะกับวัยของผู้อ่าน เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน
- สอดคล้องกับความสนใจของผู้อ่าน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ปัญหาของการจัดกิจกรรมการจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ(โปรดระบุ)

.....

ข้อเสนอแนะ (โปรดระบุ)

.....

8. การอ่านหนังสือให้ฟัง

ไม่เคยจัดกิจกรรมนี้

8.1 สิ่งที่ท่านนำมาอ่านให้ฟังมีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- บทความจากหนังสือพิมพ์หรือวารสาร
- ประกาศต่าง ๆ ของโรงเรียนและทางราชการ
- ข่าว
- หนังสือนิทานหรือนวนิยาย
- หนังสือวิชาการ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

8.2 ท่านอ่านหนังสือให้ฟังในลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- อ่านต่อหน้าผู้ฟัง
- อ่านผ่านเสียงตามสาย
- อ่านทางวิทยุ
- อ่านทางโทรทัศน์
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

8.3 ท่านจัดกิจกรรมการอ่านหนังสือให้ฟังในลักษณะใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- อ่านในรายการเสียงตามสาย
- อ่านข่าวตอนเช้า
- อ่านหนังสือเพื่อแนะนำหนังสือ
- อ่านหนังสือในวันสำคัญต่าง ๆ
- ประกวดการอ่านหนังสือให้ฟัง
- อ่านหนังสือทางวิทยุกระจายเสียง
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ปัญหาของการจัดกิจกรรมการอ่านหนังสือให้ฟัง(โปรดระบุ)

.....

ข้อเสนอแนะ (โปรดระบุ)

.....

9. เกมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ

ไม่เคยจัดกิจกรรมนี้

9.1 ท่านจัดเกมแข่งขันเกี่ยวกับเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ทายปัญหาเกี่ยวกับหนังสือ
- หาความหมายของคำศัพท์จากพจนานุกรม
- จัดประกวดคำขวัญเกี่ยวกับห้องสมุด
- ตอบปัญหาความรู้ทั่วไป
- ทายปัญหาเซาว์
- เกมการใช้ห้องสมุด
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

9.2 ท่านจัดเกมแข่งขันบ่อยครั้งเพียงใด

- ทุกสัปดาห์
- ทุกเดือน
- ไม่มีกำหนดแน่นอน
- จัดในเวลาอื่น (โปรดระบุ)
- ทุก 1 – 3 สัปดาห์
- ทุกภาคเรียน

9.3 ท่านยกย่องผู้ที่ชนะแข่งขันด้วยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- กล่าวชมเชย
- ให้รางวัล
- ดัดประกาศรายชื่อให้ทุกคนทราบ
- ไม่ได้ยกย่อง

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ปัญหาของการจัดกิจกรรม เกมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ(โปรดระบุ)

.....

ข้อเสนอแนะ (โปรดระบุ)

.....

10. การแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ

ไม่เคยจัดกิจกรรมนี้

10.1 ท่านให้เด็กแสดงละครจากเรื่องในหนังสือประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- หนังสือนิทาน หนังสือเรื่องราวทางประวัติศาสตร์
 บางตอนจากหนังสือนวนิยาย เรื่องในแบบเรียน
 หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสือสารคดี
 อื่น ๆ (โปรดระบุ)

10.2 ท่านให้เด็กแสดงละครที่ใดตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ห้องสมุด ห้องเรียน
 ห้องประชุม ใต้ร่มไม้
 ที่อื่น ๆ (โปรดระบุ)

10.3 ท่านจัดให้เด็กแสดงละครบ่อยครั้งเพียงใด

- ทุกสัปดาห์
 ทุกเดือน
 ทุกภาคเรียน
 จัดเมื่อมีงานแสดงของทางโรงเรียน
 อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ปัญหาของการจัดกิจกรรมการแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ(โปรดระบุ)

.....

ข้อเสนอแนะ (โปรดระบุ)

.....

<p>สำหรับผู้บริหาร</p> <p>แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย</p> <p>เรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขต</p> <p>จังหวัดปทุมธานี</p>

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ เป็นแนวทางที่ผู้วิจัยใช้เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี

1. มีนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. มีการสนับสนุนครูบรรณารักษ์และบุคลากรในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. สภาพปัญหาในการส่งเสริมจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. แนวทางแก้ไขปัญหาในการส่งเสริมจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างอื่นหรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สำหรับครูบรรณารักษ์
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนศึกษาในเขต
จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ เป็นแนวทางที่ผู้วิจัยใช้เพื่อสัมภาษณ์ครูบรรณารักษ์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในเขตจังหวัดปทุมธานี

1. ผู้บริหารมีนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ผู้บริหารมีการสนับสนุนครูบรรณารักษ์ และบุคลากรในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมเสนอแนะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างอื่นหรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. มีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบแบบสอบถาม

1. อาจารย์สุวคนธ์ ศิริวงศ์วัฒน์
ผู้อำนวยการศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
2. ดร.พิณสุดา สิริธรรงศ์
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
3. อาจารย์โชติ แยมแสง
นักวิจัยอาวุโส ศูนย์วิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
4. อาจารย์สุรวี สุนาลัย
อาจารย์ประจำ สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
5. อาจารย์ทักษพร จันทโคต
ภาควิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ

นางสาวจิราวรรณ อารยัน

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2551

หลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ

ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

กรุงเทพมหานคร

ตำแหน่งหน้าที่ และสถานที่ทำงานปัจจุบัน

บรรณารักษ์ปฏิบัติการ หัวหน้างานห้องสมุด

สถาบันโรคผิวหนัง กรมการแพทย์

กระทรวงสาธารณสุข